

UNIVERZITA KARLOVA

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Porušování lidských práv ve světě

Violation of human rights in the world

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Monika Nová, Ph.D.

Autor:

Anna Zavřelová

Praha 2017

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce PhDr. Mgr. Monika Nová, Ph.D. za konzultace, odborné vedení a přínosné rady. Moje poděkování patří dále rodině za její podporu.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Porušování lidských práv ve světě“ vypracovala samostatně s použitím níže uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1.5.2017

Anna Zavřelová

Anotace

Bakalářská práce „porušování lidských práv ve světě“ se zabývá úrovní dodržování lidských práv ve světě. Text vychází převážně z odborné literatury a zpráv neziskových organizací. První část práce se zabývá vymezením pojmu lidská práva, k čemuž nám napomáhá historie vývoje lidských práv a lidsko-právní dokumenty. Dále jsou představeny české i mezinárodní neziskové organizace zabývajícími se stavem lidských práv a mechanismy na ochranu lidských práv. Druhá část se zaměřuje přímo na příklady porušování lidských práv, určitými kroky na ochranu lidských práv a postoji mezinárodního společenství k dané situaci. Díky obsáhlosti tématu jsou se zaměřila převážně na Evropu a Blízký Východ, v poslední kapitole jsou poté uvedeny příklady porušování lidských práv v ostatních regionech. Cílem bakalářské práce je popsat dané situace, ale také upozornit na navrhovaná řešení situací nebo na fakt, že lidská práva jsou někdy v pozadí ekonomických či politických zájmů.

Annotation

The Bachelor Thesis on "Violation of human rights in the world" deals with the level of respect for human rights in the world. The text is primarily based on professional literature and nonprofit annual reports. The first part of the thesis deals with the definition of the concept of human rights, which is aided by the history of human rights development and human-legal documents. Furthermore, Czech and international nonprofit organizations dealing with the human rights situation and mechanisms for the protection of human rights are presented. The second part focuses directly on examples of human rights violations, certain steps to protect human rights and the international community's attitude to the situation. Due to the width of the topic the thesis is focused primarily on Europe and The Middle East. The last chapter gives examples of human rights violations in other regions. The aim of the bachelor thesis is to describe the given situations, but also to draw attention to proposed solutions to situations or to the fact that human rights are sometimes in the background of economic or political interests.

Klíčová slova

Lidská práva, porušování lidských práv, neziskové organizace, lidsko-právní dokumenty, OSN, represivní režimy, ochrana lidských práv

Keywords

Human rights, human rights violations, nonprofit organizations, human rights documents, UN, repressive regimes, human rights defenders

Obsah

Obsah	5
Seznam zkratk	7
Úvod.....	8
1. Vymezení pojmu lidská práva.....	9
1.1 Vývoj lidských práv	10
1.2 Lidsko-právní dokumenty	11
1.3 Generace práv	13
1.4 Mechanismy na ochranu lidských práv.....	14
1.5 Hnutí za lidská práva a nevládní neziskové organizace (NGO)	17
1.5.1 NGO působící na mezinárodní úrovni	17
1.5.2 České NGO	19
1.6 Překážky v prosazování lidských práv	20
1.6.1 Nedemokratické režimy	20
1.6.2 Ozbrojené konflikty a uprchlictví	21
1.6.3 Neprobíhání svobodných voleb	22
1.6.4 Chudoba	23
1.7 Humanitární intervence.....	24
2. Oblast blízkého východu.....	26
2.1 Islámský svět a lidská práva	26
2.2 Vybrané muslimské země	28
2.2.1 Irán.....	29
2.2.2 Ohlas NGO a mezinárodních aktérů.....	31
2.2.3 Saúdská Arábie	32
2.2.4 Ohlas NGO a mezinárodních aktérů.....	34
2.3 Lidská práva a lid Palestiny	35
2.3.1 Palestiňští uprchlíci.....	38
2.3.2 Ohlas NGO	39

2.3.3	Ohlas mezinárodních aktérů	41
3.	Evropa a lidská práva	44
3.1	Bělorusko	44
3.1.1	Ohlas NGO a mezinárodních aktérů	47
3.2	Ázerbájdžán	48
3.2.1	Ohlas NGO a mezinárodních aktérů	50
3.3	Migrující osoby v Evropě a lidská práva	51
3.3.1	Ohlas NGO a mezinárodních aktérů	55
4.	Vybrané příklady z ostatních kontinentů	58
5.	Diskuze	64
	Závěr	67
	Literatura a elektronické zdroje	69
	Summary	80

Seznam zkratek

AI	Amnesty International
BDS	Boycott, Divestment, Sanctions
ESPL	Evropský soud pro lidský práva
HRW	Human Rights Watch
ICC	Mezinárodní trestní soud
NFL	National Football League
NGO	Nevládní neziskové organizace
OAS	Organizace amerických států
OCHA	United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
OHCHR	Úřad Vysokého komisaře OSN pro lidská práva
SA	Saúdská Arábie
SAE	Spojené arabské emiráty
UNHCR	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
VB	Velká Británie

Úvod

V roce 2006 uplynulo padesát let od vzniku závazných mezinárodních paktů, přesněji *Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Mezinárodního paktu o občanských a politických právech*. Tyto dokumenty vychází ze *Všeobecné deklarace lidských práv*, která byla prvním nezávazným mezinárodním dokumentem o ochraně lidských práv. I přes fakt ratifikace úmluv o lidských právech, stále ve světě jsou státy, které úmluvy nedodržují nebo je odmítají přijímat, a to i přes nátlak mezinárodního společenství. Organizace na ochranu lidských práv dokumentují případy porušování lidských práv po celém světě, ať už se týká porušování práva na život, práva na svobodu slova, práva na svobodu vyznání, práva na svobodu pohybu či diskriminace a odepření lidských práv na základě rasy, etniky, vyznání a dalších vlastností. V současnosti slycháme hlavně o porušování lidských práv v Číně, Severní Koreji či Rusku, které jsou už dlouhá léta na „seznamu porušovatelů lidských práv“ organizací na ochranu lidských práv a mezinárodního společenství. Já bych se radši zaměřila na méně proklamované situace v oblasti lidských práv, například situaci lidských práv palestinského lidu díky Izraelské okupaci, či ázerbajdžánskou vládu, která schová před světem problémy, za konáním honosných akcí a faktu, že vlastní zásoby nerostných surovin důležitých pro Evropu. Bakalářská práce se zaměřuje hlavně na aktuální problém, proto jsem také zařadila kapitolu o lidských právech migrujících osob v Evropě.

Jedná se o teoretickou práci, která je založena na získávání a analýze informací z odborné literatury či zpráv organizací na ochranu lidských práv. Informace jsou získávány z anglických zdrojů, text je tedy založen na vlastním překladu.

1. Vymezení pojmu lidská práva

Vymezení pojmu lidská práva a sjednocená definice je vlastně nemožná, jelikož se jedná o velmi subjektivní právní oblast. Každá země má své odlišné zvyky, a podle toho si může i lidská práva vyložit jinak. V evropské společnosti nám něco přijde nemyslitelné, v Asii či Africe tomu může být jinak. Lidská práva v podstatě znamenají záruky jakékoliv osobě na důstojný život a nezáleží při tom, jestli je občanem daného státu. Jedná se hlavně o normy a principy s velkou morální hodnotou. Jsou to práva nezcizitelná, nezadatelná, čili nepředatelná, nedělitelná, což v kontextu lidských práv znamená, že práva spolu souvisejí a jsou na sobě závislá. Dále je Amnesty International uvádí jako práva nepromlčitelná, nezrušitelná, a samozřejmě univerzální pro každého jedince.¹ Nejen náhled jednotlivých zemí na lidská práva se liší, ale i názory autorů jsou různé, takže jediná definice neexistuje. Pojem lidská práva nám Sudre znázorňuje pyramidou ve třech rovinách. Základní, nejširší, část, tvoří filosofická rovina, z níž vycházejí přesvědčení a názory, které jsou používány v politice (druhá rovina) a mohou vyústit v právní předpisy, což je třetí rovina, právní. Většina autorů se přiklání k teorii, že lidská práva vycházejí z lidské podstaty, nezávisle na státech. Tato teorie se nazývá přirozenoprávní, která například v Lockeově pojetí „přišla s přesvědčením, že všichni lidé mají jistá práva, která jsou odvozena od jejich přirozenosti, a nikoliv od jejich vlád či zákonů. Legitimita vlády spočívá právě na respektování a ochraně těchto práv.“²

Vojtěch Šimíček, který vychází z Hanse Maiera, zdůrazňuje čtyři typické znaky pro lidská práva. „Jedná se o práva univerzální, která se netýkají jen některého jednotlivce, nýbrž lidí obecně bez ohledu na jejich národnost, sociální postavení či rasový původ. Jsou to práva individuální, a jejich nositelem proto není skupina či korporace stavovsky uspořádané společnosti, nýbrž přímo jednotlivce. Tato práva jsou vrozená, jsou na státu nezávislá a stát je může pouze uznávat a chránit, nikoliv je propůjčit, vytvořit či dokonce odejmout. Lidská práva zakládají nároky vůči státu, což plyne z toho, že občan uplatňuje vůči státní moci nárok, odůvodněný jeho, starším přirozeným právem. Tento nárok především znamená, že stát do základních práv nesmí zasahovat.“³

---

¹ Co jsou lidská práva? *Lidskaprava.cz* [online]. Praha: Amnesty International [cit. 2017-01-31]. Dostupné z: [http://www.lidskaprava.cz/uploads/UCITELSKA_CAST/Co_jsou_lidska_prava .pdf](http://www.lidskaprava.cz/uploads/UCITELSKA_CAST/Co_jsou_lidska_prava.pdf)

² SMEKAL, Hubert. *Lidská práva v Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. ISBN 978-80-210-5045-7, s. 48.

³ PŘIBÁŇ, Jiří, Petr AGHA, Václav BĚLOHRADSKÝ, et al. *Lidská práva: (ne)mysl české politiky?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2015. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-230-2, s. 148.

1.1 Vývoj lidských práv

„Termín ‚lidská práva‘ se dostal do popředí až ve 20. století. V Evropě se pojem práva neobjevoval až do 12. století a o plně rozvinuté teorie se dá mluvit až od konce čtrnáctého století.“⁴ Lidská práva ale můžeme nepřímo zaznamenat už v Bibli, například v Desateru. Objevíme zde právo na život ve verši „nezabiješ“, právo na spravedlivý soud ve verši „nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví“ či v posledním verši Desatera můžeme vidět právo na soukromý majetek. Lidskými právy se de facto zabývali už antičtí filozofové, přesněji řečeno řečtí stoikové, kteří užívali doktríny povinností, například nezabiješ, což v moderním světě znamená právo na život. První dochovaný právní text je Chammurapiho zákoník, který zahrnuje právo na spravedlivý soud, právo na život a na majetek, avšak záleželo také na sociálním postavení provinilé osoby, takže se zde ještě nedá mluvit o universalismu lidských práv.

Na vývoj lidských práv a na lidskoprávní dokumenty mělo vliv spousta historických událostí, od biblických přes husitské povstání, anglickou revoluci až po osvícenství. „Jsou výsledkem zcela konkrétního historického vývoje, mají specifický duchovní základ, a na něm zůstává závislý i jejich smysl, vnitřní záruky a poslání“.⁵ Dále v jejich složitém historickém vývoji udává Božena Komárková tři významné prvky. Prvním je křesťanství s kalvínsko-reformační interpretací, dále politické zápasy dvou až tří století, v nichž se reformace prosazovala a proměňovala celou oblast politického života, a poslední prvkem je přirozenoprávní teorie, která v závěrečné fázi reformačního zápasu formulovala oblast politického života a dala lidským právům obecnou platnost. Jedny z nejdůležitějších historických událostí v oblasti lidských práv jsou: přijetí *Americké deklarace nezávislosti* 4. července 1776 a *francouzské Deklarace práv člověka a občana roku 1789*. Dají se označit jako výchozí text k prvním psaným ústavám. Obě deklarace mají společné, že prohlásily lidská práva za přirozená, nezcižitelná a stát za smluvní zřízení k jejich ochraně. *Americká deklarace nezávislosti* vznikla na základě zrodu nového státu ze třinácti severoamerických kolonií, které získaly nezávislost na Británii. Byla první deklarací, která byla pro všechny lidi nejen pro určitou privilegovanou skupinu lidí. Deklarace nezrušila platnost existujících zákonů, jednalo se převážně o přerušení spojení s mateřskou zemí. Formulovaná ústava, s některými doplněními v průběhu její existence, zůstává do dnešní doby v platnosti a stala se jednou částí americké identity. V návaznosti na Velkou francouzskou revoluci vznikla druhá jmenovaná deklarace, a to *Deklarace práv člověka a občana*, která měla za cíl proměnit Francii na monarchii založenou na suverenitě lidu, deklarace měla fungovat jako ochrana prostého

---

⁴ ATTILA, Jozef. *Jeden svět*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-204-6, s. 38.

⁵ KOMÁRKOVÁ, Božena, Milena ŠIMSOVÁ a Jan ŠIMSA. *Lidská práva*. Heršpice: EMAN, 1997. ISBN 80-901854-5-2, s. 60.

lidu před rozmary panovníka. Byla slavnostně přijata v srpnu roku 1789, ale v podstatě trvalo sto let, než se Francie přeměnila na skutečnou demokracii.⁶

1.2 Lidsko-právní dokumenty

Jako první evropský právní dokument volající po lidských právech můžeme označit britskou listinu *Magna charta libertatum* z roku 1215. Počala vývoj země k parlamentarismu, zdůrazňovala, že král podléhá zákonům, a bylo zde zahrnuto právo na legitimní a důstojné zacházení čili právo na řádný soud.⁷ Fungovala tedy na principu spravedlivého procesu a ochraně lidu před svévolí panovníka, ale nevztahovala se na všechny lidi na území Británie. Nejvýznamnějším lidskoprávním dokumentem je *Všeobecná deklarace lidských práv a svobod*, která byla proklamovaná v New Yorku Valným shromážděním OSN 10. prosince 1948, toto datum se připomíná dodnes v podobě Dne lidských práv. Vzniká po 2. světové válce, kdy svět, a hlavně Evropa, se podivuje nad hrůzami fašismu a nacismu. V moderní historii se jedná o nejrozsáhlejší genocidu a násilí páchaného na lidstvu. Deklarace je označována za náležitost demokracie a je důležité vést lidi k jejímu uznání v podobě výchovy k respektování lidských práv. Díky vyhlášení této deklarace se stalo volání po dodržování lidských práv celosvětovou záležitostí. Text této deklarace bych zde ráda zmínila, i když tato listina není závazným právním dokumentem, ale vychází z ní pozdější závazné lidskoprávní dokumenty, a pomůže nám prakticky pochopit, co si pod pojmem lidská práva představit. Je inspirována humanismem, náboženstvím a také předchozími historickými událostmi. Obsahuje preambuli a 30 článků a neobsahuje jen práva, ale i povinnosti každého vůči společnosti, které můžeme najít v článku 29. „Všeobecná deklarace lidských práv a svobod“ začíná v podstatě tím, že všichni lidé mají všechna práva a všechny svobody a jsou si navzájem rovni bez ohledu na etnickou, náboženskou nebo rasovou příslušnost, ale i bez ohledu na politické, právní nebo mezinárodní postavení země nebo území osoby, k němuž náleží. Dále uvedeme některé články, která *Všeobecná deklarace lidských práv a svobod* zahrnuje a v následujících odstavcích o porušování lidských práv se jim budeme věnovat, například právo na život, svobodu a osobní bezpečnost, zákaz otroctví a obchodu s otroky, zákaz mučení či nelidského zacházení, právo na spravedlivý soud, před kterým jsou si všichni rovni, právo vlastnit majetek, právo na svobodu myšlení a projevu, právo účastnit se spravedlivých voleb, právo na svobodný pohyb a možnost opustit i svojí vlastní zemi, taktéž právo na azyl a další občanská, právní, sociální, hospodářská či kulturní práva. Deklarace má i určité limity, například právo na azyl „nesmělo být zneužito ve prospěch válečných zločinců z řad nacistů a fašistů, proti kterým se OSN vymezovala.

---

⁶ KOMÁRKOVÁ, Božena, Milena ŠIMSOVÁ a Jan ŠIMSÁ. *Lidská práva*. Heršpice: EMAN, 1997. ISBN 80-901854-5-2. s. 97–98.

⁷ KOMÁRKOVÁ, Božena, Milena ŠIMSOVÁ a Jan ŠIMSÁ. *Lidská práva*. Heršpice: EMAN, 1997. ISBN 80-901854-5-2. st. 98

Přesto se tak stalo a potrestání unikli mnozí zločinci odpovědní za genocidu Židů a vyvražďování příslušníků dalších národů Evropy“.⁸

Deklarace zahrnuje základní nespécifické body lidských práv, které jsou v budoucnosti více rozvinuty v dalších lidskoprávních dokumentech, například v *Mezinárodním paktu o občanských a politických právech* a *Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech*. Jelikož se tyto pakty rodily na pozadí vzniku nových států díky dekolonizaci, objevují se zde i nové body oproti *Všeobecné deklaraci lidských práv*. Jedná se například o právo všech národů na disponování se svými přírodními zdroji, což v konečném důsledku znamená znárodnit přírodní bohatství v zájmu národa. Dále se jedná o článek 27 z *Mezinárodního paktu o občanských a politických právech*, který se týká menšin na území státu a jejich nároku na respektování vlastního jazyka, kultury a náboženství. Uvedeme ještě další článek, který se vyskytuje na lidskoprávním dokumentu poprvé, a to je zákaz propagace války (článek 20). Jedná se o v podstatě o omezení svobody, ale ze samozřejmých důvodů, jelikož válka sama o sobě jde proti lidským právům. Není to ale novinka pro některé státní útvary, například Československo už toto ve svých zákonech mělo zakotveno. Oproti *Všeobecné deklaraci lidských práv* podepsáním těchto dokumentů se státy zavazovaly k ratifikování všech bodů do svého vnitrostátního práva.⁹ Samozřejmě tyto pakty nevymýtily diktátorské režimy a jejich neakceptovatelné počiny, ale díky jejich zpopulárněním se ozývaly výrazněji hlasy odpůrců těchto praktik, kteří se tak měli o co opřít. V československém prostředí to byli signatáři Charty 77, ve Spojených státech odpůrci války ve Vietnamu, a s tím související vznik hnutí hippies.

Lidskoprávní dokumenty nevznikaly jen na mezinárodní úrovni, ale i na úrovni regionální. V evropském regionu to jsou dokumenty *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod* podepsaná roku 1950, na které je zajímavé to, že její legitimita nevycházela z přirozenosti těchto práv, ale z toho, že se partneri dohodli na jejím obsahu a dodržování na základě historického vývoje. Jejími smluvními členy jsou země v rámci Rady Evropy. Na úrovni Evropské unie to je *Charta základních práv*, která je stále jedním z nejpodstatnějších dokumentů, i díky své obsáhlosti. Dále pak na africkém kontinentu *Africká charta lidských práv národů* přijatá v roce 1981. Klade důraz na kolektivní práva a vychází z toho, že africká sociální koncepce nebere jedince jako samostatnou jednotku, ale někoho, kdo je v úzkém spojení s rodinou nebo určitou komunitou.¹⁰

---

⁸ PAVLÍČEK, Václav a Helena HOFMANNOVÁ. *Občanská a lidská práva v současné době*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 978-80-87284-51-3, s. 11-18

⁹ PAVLÍČEK, Václav a Helena HOFMANNOVÁ. *Občanská a lidská práva v současné době*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 978-80-87284-51-3, s. 20-27

¹⁰ PAVLÍČEK, Václav a Helena HOFMANNOVÁ. *Občanská a lidská práva v současné době*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 978-80-87284-51-3, s. 127.

1.3 Generace práv

Lidská práva můžeme podle zaměření rozdělit na tři generace, někteří autoři uvádějí čtyři, nám ale pro účel této práce bude stačit rozdělení na tři. Tato teorie vznikla v západní Evropě díky zjištění, že v době „studené války“ není jednoduché přijetí všeobecné závazné deklarace o lidských právech. Účel této teorie je hierarchizovat a klasifikovat práva, která by aspoň fungovala pro danou oblast.¹¹ První generace práv prosazovala práva v praxi občanská a politická, která měla zajistit občanům ochranu před vůlí své vlády a zajistit jim účast na vládě, to znamená například právo na život, svobodu pohybu, svobodu projevu či volební právo, přesněji je to prvních 21 článků *Všeobecné deklarace lidských práv*. Na přelomu 19. a 20. století začala pronikat do národních legislativ práva druhé generace, jsou to práva sociální, hospodářská a kulturní, která již chtějí po státu přímo aktivní činnost. Spadá sem například právo na práci, odměnu, zákaz dětské práce. V 19. století se stala sociální práva důležitým tématem kvůli dělnickým protestům. Státy z rozvojových nebo chudších oblastí jich můžou dosahovat postupně, jelikož závisí na dostatku hlavně ekonomických zdrojů. První dvě generace práv jsou adresována jedinci, oproti tomu práva třetí generace směřují k ochraně kolektivů, například právo na dobré životní prostředí, práva menšin v oblasti jazykových práv či právo na kulturní bohatství, označujeme je takzvaně práva solidarity nebo kolektivní práva. Tato práva s sebou přinášejí na mezinárodní úrovni rozpory, které pochází ze zásadních rozdílů tradic, životní úrovně či stupně ekonomického vývoje mezi ekonomicky vyspělým světem a tím rozvojovým.¹² Z předchozího textu můžeme tedy vyčíst, že lidská práva můžeme rozdělit na práva individuální a kolektivní.

Dále můžeme lidská práva rozdělit na šest oblastí, a každá oblast může být různě chápána. Nejřednější je právo na život čili právo nebýt zabit, právo na ochranu před zabitím, což může být vykládáno i jako právo na základní materiální podmínky k životu a právo na základní zdravotní péči. Druhou oblastí je svoboda, tedy právo na svobodu v obecném smyslu či specifickou část svobody, tedy svobodu myšlení, vyznání, shromažďování a pohybu. Třetí oblastí je právo na soukromé vlastnictví a nezasahování do něj, dnes chápáno s určitou regulací či omezeními. Práva týkající se občanova individuálního statusu zahrnují čtvrtou oblast. Zde se jedná o národnostní a demokratická práva či práva vycházející z charakteru společnosti. Další oblastí jsou práva týkající se způsobu vlády, která zahrnují i výkon spravedlnosti, například právo na nezaújatý soud, právo nebýt svévolně zatčen, zákaz mučení a nelidského zacházení při výkonu trestu. Poslední šestou oblastí jsou lidská práva zahrnující nárok na určité společenské, ekonomické a kulturní statky. Spadá sem právo na vzdělání, práci, odpočinek, právo na určitou životní úroveň nebo právo

---

¹¹ PAVLÍČEK, Václav a Helena HOFMANNOVÁ. *Občanská a lidská práva v současné době*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 978-80-87284-51-3, s. 31.

¹² SMEKAL, Hubert. *Lidská práva v Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. ISBN 978-80-210-5045-7, s. 54.

na sociální zajištění. Hlavně u těchto práv si musíme uvědomit, že některé rozvojové, stagnující, takzvaně země třetího světa, nejsou schopny tato práva formovat a dostát požadavkům rozvinutých zemí, i když se k úmluvám o lidských právech zavázaly.¹³

1.4 Mechanismy na ochranu lidských práv

Prosazování a dodržování lidských práv má dva rozměry vnitrostátní, jejichž rozhodující podmínkou je kvalita právního systému a státních organizací, ale také společnost a její politické povědomí a ochota obyvatel uznat navzájem tato práva. Druhý mezinárodní rozměr získal na hodnotě ve 2. polovině 20. století díky globalizaci světa.¹⁴ Média, televize, rádio či internet nám umožnily zjistit, co se děje na druhém konci světa, a můžeme na to reagovat, jako občané různými peticemi nebo občanským sdružením na ochranu lidských práv. Co se týká politické oblasti, politici a diplomati reagují přerušením nebo omezením diplomatických styků s danou zemí, a měl by být na ni uvalen tlak ze strany ostatního světa na zlepšení kvality lidských práv. Vlády se samy rozhodnou, jestli budou, nebo nebudou tolerovat porušování lidských práv, v rozhodování však upřednostňují většinou politické zájmy před univerzálním pojetím lidských práv.¹⁵ „Režim ochrany lidských práv v rámci mezinárodních organizací je při normotvorbě zcela odkázán na vůli států – státy podepisují mezinárodní úmluvy a jsou za jejich plnění zodpovědné. Pokud stát odmítne úmluvu podepsat, není možné jej ke konformitě a ustanovení smlouvy nijak donutit.“¹⁶ Každá úmluva, deklarace či pakt zahrnuje vlastní mechanismus v dodržování závazků. Nejčastěji se jedná o kontrolní mechanismy formou výročních zpráv o stavu lidských práv.

Jako globální ochránce lidských práv vystupuje OSN. Rétorika lidských práv prostupuje všechny vrstvy organizace OSN, ať už jde o bezpečnostní, enviromentální či rozvojovou oblast, odvolává se na lidská práva. V minulosti tomu tak nebylo, ale v důsledku zprávy generálního tajemníka OSN Kofiho Annana z roku 2002, která se věnuje spolupráci mezi oblastmi OSN a zvýšení efektivity projektů, vznikl přístup na základě primátu lidských práv.¹⁷ Za hlavní mechanismus OSN na ochranu lidských práv můžeme označit Valné shromáždění OSN, které založilo v roce 2006 Radu pro lidská práva, která nahradila Komisi pro lidská práva. Důležité zdokonalení mechanismů na ochranu lidských práv je ustanovení o provádění přezkoumání úrovně dodržování lidských práv. V praxi to znamená, že jednou za čtyři roky bude prováděno hodnocení každého státu z řad OSN. Určená skupina expertů vyhodnotí tři zprávy za každý stát. Jedna pochází

---

¹³ ATTILA, Jozef. *Jeden svět*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-204-6, s. 39.

¹⁴ ATTILA, Jozef. *Jeden svět*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-204-6, s. 38.

¹⁵ COHEN, Joshua, HRUBEC, Marek, ed. *Interkulturní dialog o lidských právech: západní, islámské a konfuciánské perspektivy [sic]*. Praha: Filosofia, 2008. Filosofie a sociální vědy. ISBN 978-80-7007-282-0, s. 72.

¹⁶ SMEKAL, Hubert. *Lidská práva v Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. ISBN 978-80-210-5045-7, s. 78.

¹⁷ DUFEK, Pavel a Hubert SMEKAL. *Lidská práva v mezinárodní politice*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Lidská práva. ISBN 9788074787201, s. 177-179.

od samostatných vlád, druhá bude vypracována Úřadem vysokého komisaře pro lidská práva a třetí zpráva se zabývá názory NGO. Rada pro lidská práva přímo spolupracuje s Úřadem vysokého komisaře pro lidská práva, funguje jako speciální zpravodaj a diplomat, jelikož jedná přímo s vládami států. Druhá oblast mechanismů zahrnuje mechanismy na základě speciálních smluvních úprav, nejedná se o obecné deklarace, ale buď o specifický typ porušování lidských práv, anebo o určité typy osob, kterých se týká. Spadají sem dokumenty například o genocidě, apartheidu, diskriminaci, právech žen a dětí a dalších specifických kategoriích. Tyto úmluvy OSN mají většinou svůj specifický mechanismus v podobě vytvoření výboru, jejichž činnost zahrnuje posuzování zpráv o plnění závazků, které plynou z daných smluv. Na základě úmluv o genocidě a apartheidu může být svolán Mezinárodní trestní tribunál.¹⁸ Účelem soudu je odstrašení ostatních vlád před zločiny proti lidskosti, a samozřejmě, aby i před soud dostal ty, kteří je už spáchali. Přebírají zde odpovědnost jedinci za své činy, a ne stát jako takový. Do přijetí univerzálního Mezinárodního trestního soudu v Římě roku 1998 byly tribunály zřízeny ad hoc. ICC funguje na bázi vícestranné smlouvy, kterou odmítlo sedm zemí, jedná se o Čínu, USA, Katar, Libyi, Jemen, Irák a Izrael. Z evropského kontinentu známe svolání Mezinárodního trestního tribunálu pro Jugoslávii, který dokázal odsoudit některé zločince proti lidskosti, ale hlavní dvě osoby bosenských Srbů nedokázal odsoudit, a tím ztratil schopnost zastrašit prezidenta Slobodana Miloševiče. Ukázala se i další překážka tribunálu v postupování proti podezřelým, a to bylo pomalé tempo vznášení veřejných obvinění.¹⁹ Specifický mechanismus komise pravdy a usmíření je použit v Peru, Jihoafrické republice nebo Východním Timoru. Její funkcí je vnitřní smíření, potrestání viníků, a zahrnuje mechanismy jako amnestie, reparace nebo znovu vycvičení ozbrojených složek.²⁰

Třetí oblast mechanismů, kterou si uvedeme, už není pod záštitou OSN, ale tyto mechanismy se uzavírají na regionální úrovni. Za nejvyspělejší regionální ochranu lidských práv se označuje evropský systém. Můžeme ho rozdělit na dvě části, Radu Evropy a systém EU. Mechanismy Rady Evropy zaštiťuje *Evropská úmluva o lidských právech*, s tím je spojená možnost podávat stížnosti na porušení lidských práv v některých ze států spadajících pod úmluvu. To může vyústit i v soudní projednání u Evropského soudu pro lidská práva (dále jen ESLP), který plní funkci vyšetřovací a smírčí. Jeho rozsudek je konstatováním porušení lidských práv a ukládá peněžité odškodnění. ESLP může dále dodat povinnost ukončení porušování a dodání chybějících zákonů dle úmluvy do vnitrostátního práva. Kontrolní funkci nad rozsudkem přebírá Rada Evropy. Dalším pilířem ochrany lidských práv Radou Evropy je Evropská sociální charta, která už podle

---

¹⁸ PAVLÍČEK, Václav a Helena HOFMANNOVÁ. *Občanská a lidská práva v současné době*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 978-80-87284-51-3, s. 103-105.

¹⁹ ATTILA, Jozef. *Jeden svět*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-204-6, s. 12.

²⁰ HOLZER, Jan a Pavel MOLEK. *Demokratizace a lidská práva: střeoevropské pohledy*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Masarykovou univerzitou Brno, 2013. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-159-6, s. 176.

názvu napovídá, že půjde hlavně o sociální práva. Nejde zde oproti Evropské úmluvě o lidských právech o mechanismus soudní, ale spíše administrativní na bázi zpráv a doporučení o stavu lidských práv. Na úrovni práva EU se dostal pojem lidských práv, respektive základního práva, společně s *Chartou základních práv* a později v podobě *Listiny základních práv EU*, která byla jednou z částí Lisabonské smlouvy z roku 2009. V textu listin je dán důraz na lidskou důstojnost a solidaritu. V americkém regionu funguje systém, tzv. interamerický systém na ochranu lidských práv, který je navázán na Organizaci amerických států (OAS). Jejím stěžejním dokumentem je *Americká úmluva o lidských právech*, která se oproti předešlé *Americké deklaraci práv a povinností člověka* nevztahuje na všechny státy OAS (například USA, Kanada). V tomto systému existují orgány dohlížející na aplikaci lidských práv, mezi ně patří Meziamerická komise pro lidská práva a Meziamerický soud pro lidská práva. V africkém systému byla přijata výše zmíněná *Africká charta práv člověka a národů* a s ní spojené mechanismy Africké komise pro práva člověka a národů. V roce 2008 byla zahájena činnost Afrického soudního dvoru spravedlnosti a lidských práv. Oproti tomuto systému je ten asijský s nejméně mezinárodními normami týkajícími se lidských práv nedostačující a nejméně propracovaný.²¹ Existuje *Asijská charta lidských práv*, ale neplní funkci mezistátní úmluvy, jelikož se na ní shodly mezinárodní NGO. Jeden z důvodů nejednotného systému v Asii může být kulturní rozmanitost kontinentu. Vznikají zde spíše regionální úmluvy na základě daného společenství, jako je například *Charta Asociace jihovýchodních asijských národů* (ASEAN) přijatá roku 2007. Ovšem význam úmluvy je snížen díky principu nezasahování do vnitřních záležitostí států, který není limitován ochranou lidských práv jednotlivce před upřednostněním veřejného zájmu, což může omezovat schopnost reagovat při porušení lidských práv. Celkově lze říct, že v Asii mají lidská práva spíše symbolický význam než závazek.²² Specifické mechanismy na ochranu lidských práv můžeme najít v arabsko-islámském světě v podobě přijetí deklarace *Organizace islámské konference* (1990) a deklarace *Arabské ligy* (1994). Lidská práva se zde neodvozují od mezinárodních norem, ale od koránu, a můžeme zde najít odkazy, že práva v daných listinách jsou součástí muslimské víry. Neoddělují tedy politickou a náboženskou úroveň jako sekularizované listiny vzniklé v euroatlantickém prostředí. Jsou tedy v rozporu v určitých bodech s deklarací lidských práv. Hlavně v tématech rovnosti před zákonem či náboženské svobodě.²³

Nesmíme zapomenout, že při ochraně lidských práv je třeba dbát na to, aby nedošlo k rozbití kultur, které nesdílejí stejné hodnoty tykající se všedního života a spravedlnosti, jako evropské či americké společenství. Právě kvůli těmto skutečnostem by se měl na mezinárodní

---

²¹ PAVLÍČEK, Václav a Helena HOFMANNOVÁ. *Občanská a lidská práva v současné době*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 978-80-87284-51-3, s. 111-120.

²² DUFEK, Pavel a Hubert SMEKAL. *Lidská práva v mezinárodní politice*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Lidská práva. ISBN 9788074787201, s. 261-265.

²³ RODRÍGUEZ, Rosa María. *Neexistující al-Andalus: jak intelektuálové znovu vymýšlejí islám*. Brno: L. Marek, 2010. ISBN 978-80-87127-24-7, s. 81.

úrovni vést ohledně lidských práv interkulturní dialog, který se „prostřednictvím kritické diskuze pokouší o identifikaci stávajících norem, jež by mohly být jednotlivými kulturami univerzálně sdíleny.“²⁴ Mezinárodní společenství by mělo mít citlivý rétor v kritice zemí ohledně lidských práv. Často jsou to totiž země, které byly pod koloniální nadvládou zemí kritizující jejich situaci v současnosti. Lidská práva se pak jeví jen jako další plané heslo, jako v minulosti kolonizování za účelem rozšíření „lidskosti“.²⁵

1.5 Hnutí za lidská práva a nevládní neziskové organizace (NGO)

Hnutí za lidská práva fungují většinou jako opozice vůči vládnoucím stranám a jejich činnosti, například hnutí za ukončení války. Druhý typ hnutí je v podobě upozorňování na práva určité skupiny obyvatel, například hnutí za práva žen, černochů či přistěhovalců. Nejvýznamnějším hnutím na ochranu lidských práv v českém prostředí byla Charta 77, jejíž začátky vycházejí ze sepsání prohlášení s 242 jmény signatářů „Prohlášení Charty 77“. Mezi signatáře patřili například spisovatelé Václav Havel a Pavel Kohout. Vznikla na pozadí zatčení rockové kapely Plastic People, tato situace vyvolala neočekávaný ohlas. Odvolávala se na pakty o občanských, politických, hospodářských, sociálních a kulturních právech, které byly v roce 1975 ratifikovány do zákonů ČSSR. Záměrem bylo dosáhnout dialogu se státní komunistickou mocí o lidských a občanských právech.²⁶

1.5.1 NGO působící na mezinárodní úrovni

Po přijetí „Všeobecné deklarace lidských práv“ a především růstu hnutí na ochranu lidských práv vzniká spousta NGO, které se zaměřují na uplatňování mezinárodních norem a též informují širší veřejnost o situaci daných států formou „politiky apelu“. Jejich činnost spočívá i ve výchově a uvědomění respektu k lidským právům. Nejvýznamnější organizace zaujímají poradní místo při OSN, například Amnesty International. Přítomnost NGO všude po světě legitimuje, že lidská práva jsou pro všechny, a všude na světě se volá po jejich dodržování, lidské důstojnosti a respektu k lidským právům, kdy sami občané daného státu upozorňují na porušování práv. Na zákaz protipěchotních nášlapných min můžeme vidět, že činnost NGO společně s ostatními státy (spíše těmi menšími či středními) je prospěšná pro mezinárodní dění okolo lidských práv. Za prosazení tohoto zákazu dostala koalice NGO a další činitelé Nobelovu cenu za mír v roce 1997.²⁷

---

²⁴ COHEN, Joshua, HRUBEC, Marek, ed. *Interkulturní dialog o lidských právech: západní, islámské a konfuciánské perspektivy [sic]*. Praha: Filosofia, 2008. Filosofie a sociální vědy. ISBN 9788070072820, s. 15.

²⁵ COHEN, Joshua, HRUBEC, Marek, ed. *Interkulturní dialog o lidských právech: západní, islámské a konfuciánské perspektivy [sic]*. Praha: Filosofia, 2008. Filosofie a sociální vědy. ISBN 9788070072820, s. 250.

²⁶ *Charta 77 1977-1989: Od morální k demokratické revoluci : dokumentace*. Bratislava: Archa, 1990. Acta creationis. ISBN 80-9000422-1-X, s. 9-18.

²⁷ ATTILA, Jozef. *Jeden svět*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-204-6, s. 10-12.

Samozřejmě NGO mají i své kritiky, kteří upozorňují hlavně na problém, že NGO opomíjejí domácí problémy a poukazují jen na represivní režimy ve světě.²⁸

Jako nejstarší NGO zabývající se lidskými právy můžeme označit Mezinárodní federaci lidských práv (FIDH), její existence se datuje od roku 1922 a u jejího vzniku bylo dvacet národních organizací. Už v roce 1927 navrhuje vytvořit *Mezinárodní deklaraci lidských práv* a také Mezinárodní trestní soud. FIDH funguje na principu sdružování a podpory ostatních NGO na státní, regionální či mezinárodní úrovni. Organizace jsou rozptýleny po 5 kontinentech ve 120 zemích. Jednou za tři roky pořádají kongres, na kterém se volí nové představenstvo, přijímají se noví členové a představují nové rezoluce, které souvisejí s určitými situacemi ve světě. Na posledním kongrese v Johannesburgu roku 2016 byly přijaty rezoluce ohledně Sýrie, Zimbabwe a výzva na ochranu zastánců lidských práv.²⁹

Mezi nejdůležitější NGO patří Human Rights Watch založená v roce 1978. Tato organizace každý rok vydává zprávy o stavu lidských práv. Pro účely této bakalářské práce bude jedním z hlavních zdrojů informací o jednotlivých částech světa. Prvním úkolem HRW, ještě pod názvem Helsinki Watch, bylo monitorování sovětského bloku v dodržování dohod z Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě v Helsinkách 1975. Tím, že upozorňovala ve sdělovacích prostředcích na dění východního bloku, měla podíl na vývoji této části světa po roce 1980. V roce 1988 se regionální organizace (například Americas Watch, Asia Watch) sjednotili pod společným názvem Human Rights Watch. Před organizací stály nové výzvy v podobě posílení činnosti v oblasti práv žen, dětí, uprchlíků, obchodu s lidmi, dětskými vojáky a dalších oblastí. Díky kombinacím tradičního šetření v dané zemi a novým technologiím, jako je třeba satelitní fotografie, jsou na špici v oblasti podporovatelů lidských práv.³⁰ HWR má kanceláře po celém světě, ale i spoustu pracovníků v terénu po celém světě. Tito pracovníci sbírají informace z různých zdrojů, ať už od samostatných obětí nebo místních občanských aktivistů a novinářů, snaží se navázat kontakty se státními a vládními úředníky. Výzkum má za cíl nejen konstatovat porušování, ale učinit i kroky k zastavení porušení práv, odškodnění a převzetí zodpovědnosti.³¹ Třetí důležitou NGO v oblasti lidských práv je Amnesty International. Jde o celosvětové hnutí, které je financováno na bázi příspěvků a klade důraz na to, že nebere peníze od vlád. Je známá hlavně díky svým mediálním kampaním na podporu dodržování lidských práv, vlastně už její počátek byl v podobě první kampaně. Právník Peter Benenson vpouští do světa článek „Appeal for Amnesty“,

---

²⁸ COHEN, Joshua, HRUBEC, Marek, ed. *Interkulturní dialog o lidských právech: západní, islámské a konfuciánské perspektivy [sic]*. Praha: Filosofia, 2008. Filosofie a sociální vědy. ISBN 9788070072820, s. 73.

²⁹ FIDH - *Who are you?* [online]. Paříž [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <https://www.fidh.org/en/about-us/our-organisation/>

³⁰ HRW - *history* [online]. New York [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/history>

³¹ HRW - *about our research* [online]. New York [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/about-our-research>

který měl ohlas ve veřejném mínění v oblasti solidarity a spravedlivé justice. Později se AI věnovala kampaním za zákaz mučení, trestu smrti či za svobodu internetu, které vyústily ve vyslyšení na mezinárodní úrovni. AI získala za aktivní činnost Nobelovu cenu za mír v roce 1977 za přispění k „přípravě půdy pro svobodu, spravedlivost a tím i pro světový mír ve světě“.³²

1.5.2 České NGO

Na úrovni České republiky, kromě mezinárodních organizací, působí i české neziskové organizace specializující se na ochranu, informovanost, apel a na dodržování lidských práv. Jako první uvedeme Ligu lidských práv. Přelomovým rokem pro organizaci byl rok 2002, kdy se odtrhla od své partnerské společnosti Ekologický právní servis. Zaměřuje se na dodržování lidských práv ve zdravotnictví, hájí práva lidí s duševním onemocněním, ochranu rovného přístupu ke školství a zneužívání policejní moci. Od roku 2004 je členem výše zmíněné FIDH.³³ Druhou organizací na českém území je organizace NESEHNUTÍ – Nezávislé Sociálně Ekologické hnutí, sídlící v Brně, založené roku 1997. Prvními angažovanými akcemi byly protesty proti Mezinárodnímu veletrhu zbraní a proti dostavě Temelínu. Dále byly zahájeny kampaně na ochranu lidských práv v Tibetu. V roce 2001 představily program Ženská práva jsou lidská práva, s tím je spojená úspěšná kampaň „Sexistické prasátko“, která probíhá v současnosti.³⁴ Dále monitorují vývoz zbraní z ČR z důvodu, aby se zabránilo podpoře diktátorů, eskalaci vojenských konfliktů a represivních režimů. Zastávají názor, že svět bude lepší bez zbraní, a propagují ho formou kampaně „Zbraně, nebo lidská práva?“.³⁵ Člověk v tísni je poslední NGO, kterou si uvedeme. Jedná se o největší neziskovou organizaci u nás, která se převážně zabývá humanitární a rozvojovou pomocí, ale i lidskými právy. Centrum pro lidská práva Člověka v tísni pracuje v zahraničí, převážně v diktátorských režimech nebo tam, kde se transformuje vláda v demokracii, podobně jako v ČR po roce 1989. V současnosti má lidskoprávní projekty například v Arménii, Ázerbájdžánu, Ukrajině, Kubě, Venezuele či Barmě. Práce stojí na třech pilířích: přímá pomoc politicky perzekuovaných osob, zvyšování kapacity a podpora aktivit občanské společnosti a různé aktivity pro podporu lidských práv. V roce 1999 představili mezinárodní festival Jeden svět, který ukazuje filmy s lidskoprávní tematikou a každý rok je doprovázen akcemi na podporu lidských práv.³⁶

---

³² *Amnesty International - Who we are* [online]. Amnesty International / Henning Schacht [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/who-we-are/>

³³ *Liga lidských práv - kdo jsem* [online]. Brno [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://lp.cz/o-nas/kdo-jsme/>

³⁴ *Nesehnutí - historie* [online]. Brno [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://nesehnuti.cz/historie-nesehnuti/>

³⁵ *Nesehnutí: výroční zpráva* [online]. Brno: Nesehnutí, 2016 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://nesehnuti.cz/nabidka/vyrocní-zprava-2015/>

³⁶ *Člověk v tísni a lidská práva* [online]. Praha [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/lidska-prava>

1.6 Překážky v prosazování lidských práv

V této kapitole si nejen přiblížíme překážky v prosazování lidských práv, ale i NGO nebo různá občanská sdružení, která se věnují danému tématu. Vybrala jsem čtyři překážky, které mohou působit společně navzájem. Nedemokratické režimy, ozbrojené konflikty a uprchlictví, neprobíhání svobodných voleb a chudoba.

1.6.1 Nedemokratické režimy

V současné době jak na akademické půdě, tak i ve veřejné debatě se setkáváme s názorem že, liberálně-demokratický způsob vlády jde ruku v ruce s lidskými právy. Právě „lidská práva slouží dnes často jako standard legitimacy politických režimů, vláda je legitimní pouze do té míry, do jaké míry se jí daří zabezpečovat lidská práva.“³⁷ Z toho nám plyne, že země označené jako nedemokratické nepodporují tolik prosazování lidských práv jako demokratické. Rozšíření působnosti demokratických režimů je i jeden bod v činnosti Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva. Na druhou stranu nemůžeme říct, že všechny autoritářské režimy jsou v oblasti lidských práv katastrofální, s ohledem na historický vývoj a tradice v daném státu.

Nedemokratické režimy můžeme označovat za diktatury, které se definují v moderním významu jako „neústavní vláda, která spočívá ve zfalšování existující ústavy nebo vytvoření ústavy nové, dovolující vládcům dělat, co se jim zachce.“³⁸ Diktatura je tedy používána jako nadřazený pojem nad ostatními konkrétnějšími koncepty nedemokratických států. Mezi nejextrémnější diktatury spadá totalitarismus. Za totalitní režimy můžeme považovat sovětské Rusko a nacistické Německo. Tyto režimy ovládají masově společnost hlavně díky technologiím a provázanosti společnosti. Jedinec má být izolovaný prvek, k tomu má napomocť ideologie, která funguje jako nástroj ospravedlnění vlády. Dále se vyznačují centralizovanou politickou, vojenskou a informační mocí v jedné straně, která ovlivňuje většinu aspektů žití jedinců a s tím spojený strach ve společnosti, například díky kontrolám tajnou policií. Za nejmladší totalitní režimy se označují teokratické totalitní režimy. Poprvé se tento koncept projevil za Iránské islámské republiky v roce 1979. Ideologie zde čerpá z fundamentalistických výkladů islámských textů.³⁹ Dalším typem diktatury může být autoritarismus, který se v moderních dějinách vyskytuje často. Rozdíl je v tzv. limitovaném pluralismu, což v praxi znamená například velký prostor pro církev či soukromou sféru, ale za podmínky nevměšování do politiky. Druhým rozdílem je, že tyto režimy nejsou

---

³⁷ HOLZER, Jan a Pavel MOLEK. *Demokratizace a lidská práva: středoevropské pohledy*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Masarykovou univerzitou Brno, 2013. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 9788074191596, s. 86.

³⁸ BALÍK, Stanislav a Michal KUBÁT. *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. Praha: Dokořán, 2004. Bod (Dokořán). ISBN 8086569896, s. 17.

³⁹ BALÍK, Stanislav a Michal KUBÁT. *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. Praha: Dokořán, 2004. Bod (Dokořán). ISBN 8086569896, s. 42-44.

založeny na čisté ideologii, ale na mentalitě vyznávající určité hodnoty, jako vlastenectví, sociální spravedlivost, určitý řád, poslušnost či pořádek, ale i tak potlačují základní svobody myšlení, shromažďování a spravedlivého soudu. Nejrozšířenější typ autoritativního režimu je byrokraticko-militaristický (např. Chile za Pinocheta, Argentina za Peróna), ale s ohledem na tuto práci si uvedeme dále postkoloniální mobilizační autoritativní režimy, které se vyskytují v afrických zemích od 2. pol. 20. století do současnosti. Zde mají privilegované místo skupiny lidí spojených s bojem o nezávislost. Posledním typem autoritářského režimu, který neodpovídá demokracii a ideálnímu respektu k lidským právům, je dynastický autoritativní režim, kde neexistují volby a král je hlavou legislativy. Tyto koncepty fungují hlavně u ropných šejků malých států v Perském zálivu a Saudské Arábii. Je důležité si uvědomit, že politické koncepty jako autoritarismus a totalitarismus jsou fenoménem moderní doby, často vystupují jako nepřátelé demokracie a jsou spíše ideami, které se stoprocentně nenaplní.⁴⁰ Sobecké diktátorské režimy společně s destabilizací sociální situace mohou vyústit v takzvané „etnické čistky“, tedy odstranění nežádoucí skupiny obyvatel určité rasy, vyznání, etnika a jiných vlastností. Zahrnuje nejen nátlakové akce na obyvatele k migraci, ale i genocidní prvky. Stát, kde vlastní vláda nerespektuje své obyvatele, není zrovna půdou pro prosazování lidských práv. Ke smíření a zlepšení situace nenahrává ani časté cyklické opakování vyhlazování obyvatelstva a jedná se o dlouhodobý problém.⁴¹

1.6.2 Ozbrojené konflikty a uprchlictví

Válečné konflikty jdou ruku v ruce s porušováním lidských práv a přímo ohrožují život civilistů v dané oblasti. Předpokládá se, že 80 až 90 % obětí současných válek jsou civilisté. Svůj důvod to má v tom, že po pádu Berlínské zdi se války stávají masovými vraždami, genocidami a nuceným vysídlováním. Války už nejsou vedeny armádou založená na branné povinnosti, ale menšími speciálními jednotkami či skupinami ozbrojenců.⁴² Na mezinárodní úrovni je možno trestat zejména zločiny proti lidskosti, zločiny proti míru a zločiny genocidy. Zmíněné zločiny jdou nejen přímo proti životu, ale i důstojnosti jedince a jeho identitě. Tyto zločiny jsou nejen zakotveny v mezinárodním právu na základě zkušenosti s nacistickými a fašistickými režimy za 2. světové války, ale její specifikum je v nepromlčitelnosti na základě „Úmluvy o nepromlčitelnosti válečných zločinů a zločinů proti lidskosti“.⁴³ Mezi konflikty, které ohrožují respektování lidských práv, můžeme zařadit i takzvané „drogové války“, kde na příkladu Kolumbie můžeme vidět nejvíce vnitřně vysídlených osob na světě díky bojům drogových kartelů a partyzánských jednotek.

---

⁴⁰ BALÍK, Stanislav a Michal KUBÁT. *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. Praha: Dokořán, 2004. Bod (Dokořán). ISBN 8086569896, s. 52-63.

⁴¹ BELL, Andrew. *Etnické čistky: Bosna, Kypr, Karabach, Kosovo, Palestina, bývalý Sovětský svaz, Rwanda a Burundi, Srí Lanka, Transylvánie, Ulster*. Praha: Práh, 2003. ISBN 8072520709. s. 11.

⁴² HOBBSAWM, E. J. *Globalizace, demokracie a terorismus*. Praha: Academia, 2009. XXI. století. ISBN 978-80-200-1725-3, s. 21.

⁴³ LUKÁŠEK, Libor. *Mezinárodní právo v komentovaných dokumentech*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1898-2, s. 349.

Uprchlíctví je tedy jeden z důsledků válečných konfliktů. Z pohledu lidských práv je situace uprchlíků neblahá, nemají vidinu budoucnosti a možnosti žít normální život, tedy důstojný život nejen ve své vlasti, ale i v tranzitních či hostitelských zemích. Z pohledu lidských práv se jedná o zamezení přístupu k základním právům jako je vzdělání, zdravotnictví či popírání národnosti. Častá je diskriminace a zhoršené až otrocké pracovní podmínky. V současné době podle UNHCR je na světě 65,3 milionů vysídlených osob a z toho 53 % je z dále uvedených tří zemí: Sýrie, Afghánistán a Somálsko.⁴⁴ „Z globálního hlediska vystěhovalectví odsuzuje chudé země k trvalému deficitu, protože snižuje počet jejich mladých pracovních sil a umožňuje rovněž únik vysoce kvalifikovaných lidí. Mnohé tyto země mají přírodní bohatství a rozvojový potenciál blokováný totalitními nebo despotickými vládami, které shromažďují značné majetky, kdežto obyvatelstvo upadá do bída.“⁴⁵ Z pohledu mezinárodního práva se osoba uprchlíka definuje na základě „Úmluvy o právním postavení uprchlíka“. Text úmluvy obsahuje dále povinnosti uprchlíka vůči zemi, ve které se nachází, ale i práva „zakazující vyhoštění a jakékoli navrácení uprchlíka na hranice, kde by byl ohrožen jeho život či osobní svoboda na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení.“⁴⁶

1.6.3 Neprobíhání svobodných voleb

Nejen lidská práva legitimují existenci demokracie, ale i konání demokratických voleb. Sám právo být volen a právo volit je lidským právem. „Kromě toho, že státy mají závazek se zdržet zásahů do osobního, společenského života i politického života svých občanů, musí jim zároveň umožňovat účast na politickém životě země a zabezpečovat užívání jejich práv.“⁴⁷ OSN označuje volby jako „lidskoprávní svátek“ a v roce 1993 ve Vídni na Světové konferenci OSN o lidských právech ustanovila, že demokracie, rozvoj a respekt k lidským právům jsou neoddělitelné a vzájemně posilující. Z toho vyplývá, že práva nemohou existovat bez voleb, a naopak. Podpora svobodných voleb je jeden z nástrojů, jak rozšířit lidská práva po světě v podobě volebních misí. První misi můžeme datovat do roku 1962, ale jednalo se spíše o antikomunistickou misi. Za demokratické mise můžeme označit až ty po roce 1989. V praxi to funguje tak, že vlády určitých států umožní mezinárodním pozorovatelům, většinou z řad NGO, sledovat proces voleb, a poté zpracovává zprávu. Manipulaci ve volbách tedy pouze odhalí, nezastaví ji. Tyto zprávy často vzbuzují ohlas mezinárodního společenství a mohou vyvolat

---

⁴⁴ UNHCR - *Figures at a Glance* [online]. Ženeva [cit. 2017-01-01]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>

⁴⁵ RODRÍGUEZ, Rosa María. *Neexistující al-Andalus: jak intelektuálové znovu vymýšlejí islám*. Brno: L. Marek, 2010. ISBN 9788086263247, s. 133.

⁴⁶ PAVLÍČEK, Václav a Helena HOFMANNOVÁ. *Občanská a lidská práva v současné době*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 9788087284513, s. 262.

⁴⁷ HOLZER, Jan a Pavel MOLEK. *Demokratizace a lidská práva: středoevropské pohledy*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Masarykovou univerzitou Brno, 2013. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-807419-1596, s. 88.

protesty v samostatném pozorovaném státu.⁴⁸ Jak je ale vidět například ve zprávě HRW z roku 1998, mezinárodní společenství často mlčí vůči neregulérním volbám. V Kambodži proběhly volby v době vražd politických oponentů, docházelo k zastrašování voličů, a dokonce přepadení ze strany vlády volební komise, která byla pověřena dohledem nad volebním procesem. Experti při OSN prohlásili ale volby za svobodné a spravedlivé.⁴⁹ Samozřejmě je zde důležité upozornit na předpoklad, že každá vláda vzešlá ze svobodných voleb bude orientována prozápadně, a tedy podporovat dodržování lidských práv. Svobodné volby mohou dovést k vládě demokracie, ale i nacionalisty a fundamentalisty. Z tohoto důvodu se snaží volby západní vůdci ovlivňovat. Opadává nadšení v podpoře demokratických voleb v daných státech, jako příklad Huntington uvádí Saúdskou Arábii, kde by nejspíše svobodné volby přispěly k dosažení sice demokraticky zvolené vlády, ale méně nakloněné západním zájmům.⁵⁰

1.6.4 Chudoba

Výbor OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva je přesvědčen, že chudoba představuje popření lidských práv, že dané státy jsou zodpovědné za situaci občanů a když je někdo nucen žít v chudobě, znamená to, že státy nedodržují závazky vůči „Paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech“. Deklarace Světového summitu o sociálním rozvoji v jednom ze svých článků prohlašuje: „...chudoba má různé projevy zahrnující neexistenci příjmu a produktivních zdrojů postačujících k zajištění udržitelného živobytí, hlad a podvýživu, špatný zdravotní stav, omezený nebo neexistující přístup ke vzdělání a dalším základním službám, zvýšenou nemocnost a úmrtnost z nemocí, bezdomovectví a nevhodné bydlení, škodlivá prostředí, jakož i sociální diskriminaci a vyloučení. Chudoba je také charakterizována neúčastí na přijímání rozhodnutí a na občanském, společenském a kulturním životě.“⁵¹ Život v chudobě tedy znamená nedosažení dobré životní úrovně, tím je ohrožena přímo lidská důstojnost, tedy stavební kámen lidských práv. Právo na určitou životní úroveň je už zakotven ve „Všeobecné deklaraci lidských práv“, a tím pádem chudoba sama o sobě je porušením práva na slušný život. Odstraněním chudoby se zlepší podmínky pro uplatňování hlavně hospodářských, sociálních a kulturních práv.⁵² V kontextu lidských práv můžeme hovořit o tzv. vícerozměrné chudobě, jako její ukazatel nám slouží index lidského rozvoje OSN. HDI zahrnuje ekonomické ukazatele a sociální faktory, např.

---

⁴⁸ HOLZER, Jan a Pavel MOLEK. *Demokratizace a lidská práva: středoevropské pohledy*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Masarykovou univerzitou Brno, 2013. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-807419-1596. s. 129-133.

⁴⁹ ATTILA, Jozef. *Jeden svět*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-204-6, s. 17

⁵⁰ HUNTINGTON, Samuel P. *Střet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. V Praze: Rybka Publishers, 2001. ISBN 8086182495, s. 232-133.

⁵¹ BATTHYÁNY, Karina a Mariana CABRERA. *Právo nežít v chudobě: chudoba jako porušování lidských práv*. Praha: Filosofia, 2010. Filosofie a sociální vědy. ISBN 9788070073216, s. 15.

⁵² BATTHYÁNY, Karina a Mariana CABRERA. *Právo nežít v chudobě: chudoba jako porušování lidských práv*. Praha: Filosofia, 2010. Filosofie a sociální vědy. ISBN 9788070073216, s. 23-33.

ukazatele zdravotnictví, kvalitu a dostupnost vzdělání, udržitelnost životního prostředí, bezpečnost občanů. Mezinárodní porovnání na základě tohoto indexu ukazuje, že nejvíce postižené jsou země subsaharské Afriky, přesněji na posledním místě Niger.⁵³ Vztah chudoby a lidských práv je propojený, ukazuje se nejen jako překážka při uplatňování práv, ale lidská práva jsou používána jako nástroj k odstranění chudoby. Lidská práva mohou zpochybnit politiky, kteří vytvářejí jakoukoli formu chudoby, a také posilují schopnost chudých lidí volat po svých lidských právech, například program v Nairobi „Vstaň a ber se za svá práva“.⁵⁴ Tuto kampaň má na svědomí Dignity International, která vznikla roku 1999. Činnost této NGO je v prosazování, nárokování a posilování lidských práv v chudých a zanedbaných komunitách ve světě.⁵⁵

Otázkou chudoby se zabývá mezinárodní síť občanských organizací Social Watch. Od roku 1995 se specializuje na sledování a odstranění problémů spojených s chudobou, genderovou nerovností a se spravedlivou distribucí bohatství. Pracuje na podobném systému jako HRW, tedy publikováním výročních zpráv. Dbají na plnění závazků, kterých se státy zavázaly na konferenci OSN o sociálním rozvoji v Kodani a na Světové konferenci o ženách v Pekingu. Social Watch vytvořila vlastní indexy, tzv. Index genderové spravedlivosti a Index základních schopností, druhý zmiňovaný se zaměřoval na měření základních lidských potřeb. Tyto indexy jsou v současnosti ukazatelem porovnání v mezinárodním měřítku.⁵⁶

1.7 Humanitární intervence

Politika lidských práv je úzce spojena s humanitárními intervencemi a je předmětem velikého diskurzu nejen v politice, ale i ve veřejném mínění. Humanitární intervence je často označována, jako kontrola ozbrojeného konfliktu. Myšlenka tzv. misí na podporu demokracie a prosazování lidských práv rozkvetla po konci bipolárního rozdělení světa. Pojem humanitární intervence znamená „použití (popř. hrozba použití) ozbrojené síly státem, skupinou států, nebo mezinárodní organizací na území státu jiného, k němuž dochází bez souhlasu cílového státu a jehož cílem je ukončit závažná a masivní porušování lidských práv“.⁵⁷ Hlavním cílem je uchránit civilní obyvatele a může se zdát, že motiv ochrany civilního obyvatelstva je velice altruistický, ale jedná se často i o zájmy aktérů humanitární intervence, spadají sem bezpečnostní, ekonomické či politické motivy, které by ale neměly dominovat. V návaznosti na cíl ochránit civilisty může být

---

⁵³ *Human Development Report 2015: Work for Human Development* [online]. [cit. 2017-02-03]. Dostupné z: http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr_2015_statistical_annex.pdf

⁵⁴ BATHYÁNY, Karina a Mariana CABRERA. *Právo nežít v chudobě: chudoba jako porušování lidských práv*. Praha: Filosofia, 2010. Filosofie a sociální vědy. ISBN 9788070073216, s. 85.

⁵⁵ *Dignity international - about us* [online]. Petaling Jaya, Selangor, Malaysia [cit. 2017-02-03]. Dostupné z: <http://dignityinternational.org/v3/about-us/>

⁵⁶ BATHYÁNY, Karina a Mariana CABRERA. *Právo nežít v chudobě: chudoba jako porušování lidských práv*. Praha: Filosofia, 2010. Filosofie a sociální vědy. ISBN 9788070073216, s. 119-121.

⁵⁷ DUFEK, Pavel a Hubert SMEKAL. *Lidská práva v mezinárodní politice*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Lidská práva. ISBN 9788074787201, s. 279.

ohrožena bezpečnost jiných obyvatel, například tzv. „humanitární bombardování“ Jugoslávie spojeneckými silami NATO. Tato intervence se stala milníkem v chápání humanitární intervence a strachu z jejího zneužití, jako jedno řešení proběhlých diskurzů na toto téma se stal roku 2001 koncept odpovědnosti za ochranu (R2P). R2P klade silný důraz na udržitelný a efektivní způsob vyrovnání se s humanitární krizí. Tento koncept nám přesněji určuje, kdy je možný zásah, a to v případě zločinů genocidy, zločinů proti lidskosti, etnických čistek a válečných zločinů, jak jsou definované v mezinárodním právu. Tento koncept se stal velice rychle prosaditelný a byl využit například v roce 2011 na ospravedlnění zásahu NATO v Libyi.⁵⁸

Diskurz nad tématem, kdy se jedná o možnost spustit humanitární intervenci, tedy užití vojenských sil, je ale stále aktivní. OSN na základě Charty OSN pokládá za důvod jen narušení míru a masové porušování lidských práv, porušování lidských práv jako takové by mělo být jen na úrovni diplomatické a právní, a ne na vojenské bázi. Z nedávné minulosti v případě invaze do Iráku známe ospravedlnění této intervence na základě neprůkazné situace (vývoj zbraní hromadného ničení), poté byla prováděna na základě „série přímých porušování lidských práv a humanitárního práva“ ze strany vlády Saddama Husaaina. Tím se stala tato intervence neoprávněnou a porušovala mezinárodní právo o suverenitě státu. V této oblasti je důležité, aby byly intervence řádně podloženy důkazy, a nepřinesly „více škody než užitku“, jako v případě Iráku (úmrť civilistů). Je důležité si uvědomit, že u civilistů země, kde zasahují cizí vojenské jednotky, to může vyvolat odpor díky vzpomínce na koloniální či protektorátní nadvládu.⁵⁹

---

⁵⁸ DUFEK, Pavel a Hubert SMEKAL. *Lidská práva v mezinárodní politice*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Lidská práva. ISBN 9788074787201, s. 279-290.

⁵⁹ HOBBSAWM, E. J. *Globalizace, demokracie a terorismus*. Praha: Academia, 2009. XXI. století. ISBN 9788020017253, st. 29.

2. Oblast blízkého východu

2.1 Islámský svět a lidská práva

Muslimské země jsou často mezinárodním společenstvím kritizovány ohledně dodržování lidských práv. V této kritice by mělo být rozlišováno, jestli se jedná o porušování lidských práv na základě islámského práva nebo kulturně podmíněných tradic. Pohled islámských filozofů, právníků a představitelů států na lidská práva se dá rozlišit na dva směry. Liberální směr označuje demokracii a s ní spojený respekt k lidským právům jako nábožensky přijatelný, druhý směr konzervativní až fundamentalistický oproti tomu demokracii zásadně odmítá z důvodu západního (evropského a amerického) pojetí svrchovanosti lidu, pokládají to za nábožensky nepřijatelné. Určité náboženské přesvědčení zde funguje jako jedna z hlavních překážek přijetí lidských práv jako hodnoty v muslimských zemích. Obecně lze říct, že islámský fundamentalismus se neslučuje s demokracií, ale kultivovaný étos islámu může podpořit respekt k lidským právům.⁶⁰ Je zde důležité zmínit, že muslimské země používají islám a jeho ideologii jako nástroj na vypořádání se s tzv. „západní civilizací“. Islám zde představuje zdroj identity, legitimity, rozvoje a stability muslimských zemí. Tento jev nazývá Huntington „islámským obrozením“, které probíhá od 70. let 20. století. Nejdříve pronikla islamizace do kulturní sféry a poté do politické a sociální vrstvy, tyto změny vedly ke zrodu islámské občanské společnosti.⁶¹ Pro muslimský svět je také charakteristický vnitřní a vnější konflikt, Huntington zmiňuje jako jeden důvod konfliktů absenci islámské moci. V BV regionu se jedná o dvě možné hlavní muslimské mocnosti, Irán a Saúdskou Arábii. „Irán je dostatečně velký, má centrální polohu, početnou populaci, historickou tradici, ropné zdroje i slušnou úroveň hospodářského rozvoje na to, aby se stal ústředním státem islámu. Nicméně devadesát procent všech muslimů jsou sunnité, zatímco iránské obyvatelstvo je šíitské, navíc perština jako jazyk islámu značně zaostává za arabštinou a vztahy mezi Araby a Peršany mají historicky nepřátelský ráz. Saúdská Arábie je domovem islámu, na jejím území jsou nejvýznamnější islámské památky, arabština je jazyk islámu, země má ropné bohatství na světě a z toho plynoucí značný finanční vliv, vláda zemi utvářela v naprostém souladu s islámskými nařízeními. Na druhou stranu pro svou poměrně málo početnou populaci a geografickou zranitelnost je v otázce vlastní bezpečnosti závislá na Západu.“⁶² Huntington předkládá i možnost Turecka jako hlavního představitele a mluvčího muslimského světa, jenž by se ale musel nově definovat jako islámský, ne jako sekulární stát s odkazem Atatürka, což v současném dění

---

⁶⁰ KROPÁČEK, Luboš. *Blízký východ na přelomu tisíciletí: dynamika přeměn v muslimském sousedství Evropy*. Praha: Vyšehrad, 1999. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 8070212985, s. 120-127.

⁶¹ HUNTINGTON, Samuel P. *Sřet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. V Praze: Rybka Publishers, 2001. ISBN 8086182495, s. 120-123.

⁶² HUNTINGTON, Samuel P. *Sřet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. V Praze: Rybka Publishers, 2001. ISBN 8086182495, s. 208.

v Turecku můžeme vidět. Deklarace přijaté muslimskými či arabskými společenstvími jsou v některých aspektech neslučitelné s *Všeobecnou deklarací lidských práv*. Jedná se hlavně o náboženskou svobodu, rovnost ostatních náboženství, rovnost před zákonem, diskriminaci ženského pohlaví, utlačování menšin a tělesné tresty spolu s trestem smrti. Islámské deklarace se také vyznačují nadřazeností komunit před jedincem.⁶³ Islám se tedy k lidským právům hlásí dle přijetí deklarací, ale nebere je jako pravidla dané diskurzem a shodou, ale zákony dané Stvořitelem pro lid. Pro účel bakalářské práce si přiblížíme právní systém muslimských států. Všechny ústavy muslimských zemí odkazují na islámský právní dokument Šarí'a a podle úrovně sekularizace je buď hlavním, nebo jedním ze zdrojů ústavního práva. Normy podle práva Šarí'a se dodržují převážně v rodinném, dědičném a nadačním právu.⁶⁴ (Určitou výjimkou je obětování života v sebevražedném útoku proti nepříteli v rámci džihádu). V islámském světě se tedy jedná převážně o nesekulární státnictví. Vláda je považována za výkonného zástupce vůle Boží. Veřejnost se na vládu může obracet, ale jen v případě, že se řídí boží vůlí, když se tak neděje, považují se činy neslučitelné s muslimskou vírou za urážku dané vlády, a tím pádem samotného Alláha. Za nejdůležitější pramen islámského práva je považován Korán, s dvěma sty verši právního typu. Další pramen představuje suna, která převážně rozvíjí ustanovení z Koránu. Sunnitě dále přiřazují dva prameny práva nazývající se idžma a kijás. Zahrnují například nařízení, že soudci mohou být jen muži, což se v Koránu ani v sunně nevyskytuje. Pevně v sunnitském právu je častý jev kategorizace trestných činů na práva boží a lidská. Božská práva se odvozují dle morálního řádu Koránu, která zahrnují i trest v podobě smrti a tělesné tresty. Jedná se hlavně o přestupky: cizoložství, zrada islámu, krádež a pití alkoholu. Oproti božským právům, která se nedají odpustit, lidská práva se dají prominout, a závisí tedy na vůli poškozeného. Z hlediska islámského právního systému „je běžný trest smrti, neboť je-li pachatel uznán vinným a trestá popravu, pak je jeho život brán podle božího práva, v souladu s božími zákony.“ Ty zahrnují fakt, „že Alláh dává člověku život, a proto jen On má právo zase mu jej vzít“⁶⁵ Z hlediska lidských práv spojených s právem na život, tedy i trestem smrti, je důležité zmínit fakt, že žádná muslimská země nepodepsala II. opční protokol k *Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech*, který se věnuje opatřením pro zrušení trestu smrti. Vztah muslimského světa k trestu smrti je velice specifický a je považován za správný v určitých případech, které nejsou v souladu s evropsko-americkým výkladem lidských práv a práva na život. V právních systémech některých zemí, například v níže popisované Iránské islámské republice a SA, najdeme také odkaz na právo krevní msty.⁶⁶ Největší kontrast v západním

---

⁶³ RODRÍGUEZ, Rosa María. *Neexistující al-Andalus: jak intelektuálové znovu vymýšlejí islám*. Brno: L. Marek, 2010. ISBN 9788086263247. s. 85.

⁶⁴ KROPÁČEK, Luboš. *Blízký východ na přelomu tisíciletí: dynamika přeměn v muslimském sousedství Evropy*. Praha: Vyšehrad, 1999. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 8070212985, s. 164.

⁶⁵ HUNGR, Pavel a Věra KALVODOVÁ. *Afroasijské právní kultury*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 8021030100, s. 35.

⁶⁶ HUNGR, Pavel a Věra KALVODOVÁ. *Afroasijské právní kultury*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 8021030100, s. 41-65.

a muslimském pojetí lidských práv je vidět v postavení ženy, na který má vliv vznik Koránu v patriarchálně uspořádané předislámské Arábii. Žena zde byla zcela ve vlastnictví muže a praktikovalo se zde odkládání děvčátek k postupné smrti, jelikož byla pro rodinu často ekonomickou přítěží. V tom byl Korán pokrokový a odkládání děvčátek zakázal. Z hlediska náboženské rovnosti jsou si muži a ženy genderově rovni, ale ve veřejném a rodinném životě to už neplatí z evropského hlediska. Žena je spojena hlavně s domácností a veřejný život je spíš chápán jen jako mužský svět, do kterého by ženy neměly zasahovat. To vše z islámského úhlu pohledu neznamená touhu ženu diskriminovat, ale ochraňovat, jelikož žena je křehkou a snadněji ovlivnitelnou osobou. S ovlivnitelností souvisí i svědectví u soudu, svědectví jednoho muže má stejnou váhu jako svědectví dvou žen, s tím je spojena ztížená možnost ženy dokázat násilí či znásilnění, na druhou stranu díky své snadnější ovlivnitelnosti může žena dostat mírnější trest v případě odpadlictví od víry. Postavení ženy v islámu se nedá považovat za bezvýchodnou situaci, ale je více zneužitelné ze strany mužů.⁶⁷

2.2 Vybrané muslimské země

Muslimské země spolu se zeměmi třetího světa a jihovýchodní Asie tvoří hlavní opozici vůči evropskému a americkému pojetí lidských práv. Často je slyšet argument v podobě vměšování do vnitřních záležitostí státu za strany OSN a dalších aktérů. Situaci v Saúdské Arábii a Iránské islámské republice (dále jen Irán) bych ráda přiblížila z důvodu, že tyto země jsou úzce spojeny s islámem a jeho pojetím lidských práv. Tyto dvě země nejsou ale jednotné v muslimské víře, Irán je představitelem sunnitského pojetí islámu, v SA je přijímán šíitský islám. V oblasti lidských práv jsou tyto dvě země velmi podobné i přes fakt, že se jedná o země téměř diplomaticky nesmiřitelné. Obě země se vyznačují vysokým počtem poprav, které jsou všeobecně přijímány jako odepření práva na život. Dle Freedom House obě dvě země můžeme označit za nesvobodné, s omezenou svobodou slova v tisku a na internetu. Jak v Iránu, tak v SA jsou cenzurovány informace a opoziční hlasy nedostávají prostor v národních televizích. V Iránu díky dané situaci medií od roku 2002 vysílá v perském jazyce rádio Svobodná Evropa.⁶⁸ Reportéři bez hranic uvádějí 12 osob v Iránu a 3 osoby v SA, které byly uvězněny průkazně jen kvůli své novinářské opoziční činnosti. V počtu uvězněných internetových blogerů či jiných aktivistů, kteří jsou aktivní na sociálních sítích, je v Iránu uvězněno 15 osob a v SA 8 osob, které jsou perzekuovány prokazatelně jen za aktivity na internetu. Čísla jsou aktuální k únoru 2017, jedná se o počet lidí, u kterých organizace Reportéři bez hranic zná jejich identitu.⁶⁹ Zákony a praxe obou zemí zahrnují diskriminaci žen díky

---

⁶⁷ DOC. HOŠEK, Pavel. Náboženství a lidská práva. In: *Htf.cuni.cz* [online]. Praha: HTF, 2014 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: http://htf.cuni.cz/HTF-337-version1-lidska_prava_skripta.pdf

⁶⁸ *RFE/RL's Iranian Service: Radio Farda* [online]. RFE/RL, 2016 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://pressroom.rferl.org/p/6130.html>

⁶⁹ *Violations of press freedom barometer: The figures in 2017* [online]. Paris: RSF, 2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: https://rsf.org/en/barometer?year=2017&type_id=235#list-barometre

opatrovnickým systémům, přičemž ten v SA je více konzervativní a omezuje více svobodu ženy. Oba dva režimy určují povinnosti ženám zahalovat se na veřejnosti, omezují svobodu pohybu, a dá se tedy konstatovat, že ženy v SA a Iránu nedisponují základním právem rovnosti, na které se odvolávají všechny lidskoprávní dokumenty. Jeden z dalších společných rysů obou zemí je vysoká míra korupce. V SA se jedná hlavně o korupci ze strany vlády, která má nedostatečné průkazné účetnictví velkých příjmů z ropy, tyto příjmy jsou sice přerozdělovány přes sociální programy, ale značná část peněz jde do kasy vládnoucí rodiny a jejich tzv. klientů. V porovnání SA a Iránu vychází hůře dle indexu Transparency International Irán, kde se jedná o korupci na všech úrovních byrokracie (SA se umístila na 62. místě oproti Iránu, který zaujímá 131. místo z 176 posuzovaných zemí).⁷⁰ Nepatrný rozdíl mezi oběma státy je v politickém pluralismu, v SA jsou všechny politické strany zakázány a opozice existuje jen v zahraničí. V Iránu mohou existovat politické strany, ale jen za podmínky, že jsou loajální ke státnímu zřízení a ideologii.⁷¹ V praxi to znamená, že ty strany, které jsou v rozporu s ideály Iránské islámské republiky, jsou perzekuovány nejčastěji v podobě uvěznění a zastrasování jejich členů. V následujících podkapitolách si přiblížíme situaci těchto dvou států, současné aktivity a úspěchy NGO a mezinárodního společenství v oblasti podpory lidských práv. Aktivity AI, i díky jejímu zaměření, jsou ve formě apelu na ukončení nespravedlivého věznění a nelidského zacházení s opozičními aktivisty. Z pohledu HRW si přiblížíme situaci v oblasti odstranění ženské diskriminace.

2.2.1 Irán

V současnosti je u vlády prezident Hassan Rouhani, který ve své politické kampani odkazoval na respekt k lidským právům, ale situace se v Iránu obzvláště nezlepšila. Na začátek můžeme uvést jeden příklad, který přiblíží, jak iránský režim dokáže být velice striktní a represivní. V květnu 2014 bylo zatčeno iránskými úřady sedm mladých lidí, za zpracování a vyvěšení videa na YouTube, kde tančí na hit Pharrella Williamse „Happy“.⁷² Jak jsem zmiňovala, tyto dvě země se vyznačují vysokým počtem poprav, Irán je v těchto statistikách druhý hned po Číně. Iránské zákony určují trest smrti za obchodování s lidmi, „urážku Proroka“ v podobě cizoložství, pohlavní styk s osobou stejného pohlaví (to se často dotýká i nezletilých dětí) a držení nebo obchodování s drogami, jejichž váha je stanovena nad 30 g syntetické drogy, jako je například heroin, kokain či morfin. HRW odhaduje, že za rok 2016 bylo provedeno 437 poprav, často ale bez spravedlivého

---

⁷⁰ *CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2016* [online]. Berlin: Transparency International, 2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: http://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016

⁷¹ *Iran - Freedom in the World 2016* [online]. Washington, District of Columbia: Freedom House, 2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/iran>

⁷² *Women's Rights in Iran* [online]. New York: HRW, 2015 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2015/10/28/womens-rights-iran>

soudního řízení, jako nejnovější je případ 12 mužů odsouzených k popravě za drogové delikty.⁷³ HRW i AI hlásají po obnově líčení se čtyřmi odsouzenými z důvodu, že obviněné osoby neměly přístup k právním zástupcům v době výslechu a svědci byli označeni za irelevantní, jelikož se jednalo o další obviněné. V prosinci 2015 vypadala situace, že trest smrti za drogové přečiny bude zrušen, ale některé nekompromisní iniciativy se staly překážkou v posunu kupředu. Často jsou také tresty smrti vykonávány na základě „nepřátelství proti bohu“, jako v případě 33 kurdských mužů, kteří byli mučeni ve vazbě, a tím pádem nespravedlivě odsouzeni. Iránské právo totiž přiznání při mučení bere za legitimní důkaz. V oblasti porušování lidského práva na svobodu slova se jedná o omezování aktivistů, novinářů a kritiků tamní vlády v podobě zatýkání a sankcionování. Perzekuce jsou na základě „infiltrace sítě“ pod vedením Západu, který se snaží ovlivnit zemi a její základní hodnoty pocházející hlavně z islámské tradice. Tresty jsou v některých případech až 10 let a více a většinou nejsou podloženy průkaznými důkazy, které by se slučovaly s lidskými právy na svobodu projevu a spravedlivý soud.⁷⁴ Mnoho sociálních medií či některých platform, jako je například Facebook, jsou stále v Iránu blokovány a lidé jsou díky výpočetní technice sledováni, které webové stránky využívají. Celkově jde tedy říct, že hlasy volající po lidských právech uvnitř Iránu jsou umlčovány zastrásováním, zatýkáním či zdiskreditováním a častým jevem je i potlačení demonstrací. Ženy v Iránu si nejsou rovny s muži hlavně v manželském stavu, dědictví a péči o dítě. Vdané ženy jsou omezeny v pohybu, nevlastní cestovní pas bez písemného souhlasu svého manžela. Na pracovním trhu jsou ženy jasně diskriminovány, buď nemůžou vůbec pracovat, či je jim znemožněn kariérní postup.⁷⁵ Iránský systém se vyznačuje také velkou diskriminací etnických či náboženských skupin. Hlavním etnikem na území státu jsou Peršané (51%). Největší menšinou jsou Ázeři (Ázerbájdžánci), kteří tvoří čtvrtinu obyvatel Iránu, dále se zde nacházejí Kurdové (7–10%) a Balúčové (2%). V neprospěch dvou posledních jmenovaných hraje i fakt, že jsou příslušníky sunnitského vyznání islámu, oproti Ázerbájdžáncům, kteří se hlásí převážně k šiitského islámu. Za hlavní projev diskriminace můžeme označit potlačení etnických jazyků zmíněných menšin. V iránských zákonech se nevyskytuje právo na vyučování etnických jazyků, ale jen možnost ho používat v návaznosti na vlastní literaturu a v tisku. Tím pádem dochází k potlačení etnických menšinových škol. Další projevy diskriminace vidíme v nedostatečném podílu menšin na centrální vládě, znepřístupnění zaměstnání v státním či polostátním sektoru, zákazu stavění sunnitských mešit, omezení vysílání TV a rozhlasu v rodném jazyce a slabém rozvíjení regionů obývaných etnickými menšinami, převážně se jedná o pohraniční regiony. I přes diskriminaci a utlačování menšin zde nacházíme paradoxní situaci, jelikož osoba, která je nevyšším šiitským

---

⁷³ *Iran: Halt Imminent Executions: 12 Alleged Drug Offenders at Risk of Death* [online]. Beirut: HRW, 2017 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/01/13/iran-halt-imminent-executions>

⁷⁴ *Iran: Rights Under Attack: Dozens of Activists, Journalists Face Long Prison Terms* [online]. Beirut: HRW, 2017 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/01/12/iran-rights-under-attack>

⁷⁵ *Iran Events of 2016* [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/iran>

duchovním vůdcem je Alí Chámenéi, který nepřísluší perskému etniku, ale je původem Ázerbájdžánec. Zde je vidět že jediná menšina, které má svůj podíl na moci, jsou právě Ázerbájdžánci, i když prostí příslušníci ázerbájdžánského etnika je většinou nepovažují za své.⁷⁶ V oblasti náboženské svobody jsou vyznavači jiné víry diskriminováni ve společenském životě, zaměstnání, přístupu ke vzdělání a jsou omezeni v praktikování své víry. Jsou i případy uvěznění na základě příslušnosti k jiným vyznavačům víry, než je šíitský islám. AI ukazuje příběh Mohammada Ali Teheriho, zakladatele zakázaného duchovního hnutí Erfan-e Halgheh, který byl v roce 2011 vzat do vazby na základě „urážení islámské posvátnosti“. V roce 2015 byl odsouzen k trestu smrti, ten byl na nátlak organizací zrušen, ale Mohammad je stále vězněn a jako nesouhlas se situací drží často hladovky, podle některých zdrojů upadl po té poslední do kómatu.⁷⁷

2.2.2 Ohlas NGO a mezinárodních aktérů

HRW upozorňuje na diskriminaci žen v Iránu pomocí kampaně „Watch for Women of Iran“. Důležité k této kampani je zmínit, že volejbal společně s fotbalem je národním sportem v Iránu, ale ženám je vstup na volejbalové zápasy zakázán. Kampaně tedy apeluje na Mezinárodní volejbalovou federaci, aby dostala svých závazků při přidělení možnosti pořádat volejbalové turnaje pod její záštitou. Irán nadále totiž porušuje zásady ve formě omezení možnosti žen kupovat lístky na volejbalová utkání, tím pádem by jim mělo hrozit odebrání možnosti pořádat tyto akce.⁷⁸ Situace se zákazem účasti žen na volejbalových či fotbalových utkáních s sebou přináší mnoho žen aktivistek, které se snaží o uvolnění tohoto omezení. Samozřejmě tyto činnosti s sebou přinášejí možnost zatčení či odnětí svobody, jako v případě iránsko-britské ženy, která se snažila dostat na stadion při sledování volejbalové Světové ligy. Byla jí odňata svoboda na základě „propagandy proti státu“ po dobu pěti měsíců, které strávila na samotce.⁷⁹ AI se věnuje situaci v Iránu, zde vyzdvihuje příběh manželského páru, aktivisty za lidská práva a umělkyně, která byla v říjnu 2016 uvězněna za nevydaný příběh, který se věnuje praktice kamenování v Iránu. Tento příběh úřady objevily, když zatýkaly jejího manžela odsouzeného na 15 let vězení. Spisovatelka Golrokh Ebrahimi Iraee byla odsouzena k šesti letům odnětí svobody, bez možnosti právního zastoupení u soudu a bylo jí omezeno právo na obhajobu, jelikož při druhém slyšení byla v nemocnici,

---

⁷⁶ KRAUS, Josef. *Íránský státní terorismus: od Chomejního po Ahmadínežáda*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2014. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-342-4, s 57-59.

⁷⁷ *Location of Imprisoned Spiritual Leader Unknown a Month After He Allegedly Fell Into a Coma* [online]. New York: International Campaign for Human Rights in Iran, 2016 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <https://www.iranhumanrights.org/2016/11/mohammad-ali-taheri-10/>

⁷⁸ *Watch for Women of Iran* [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/Watch4Women>

⁷⁹ *Banned from Stadiums for Being a Woman in Iran* [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2016/06/30/banned-stadiums-being-woman-iran>

a nemohla se ho tak zúčastnit. V současnosti byla propuštěna na kauci, její manžel tak opustil od protestní hladovky, kterou držel od začátku zatčení jeho ženy.⁸⁰

V současnosti na základě závazku odstranění sankcí ze strany Rady bezpečnosti OSN vůči Iránu za předpokladu, že bude dodržovat dohodu o komplexním akčním plánu týkající se jaderného programu, je apel důraznější na dodržování lidských práva v Iránu, než byl v minulosti. OSN vůči Iráku apeluje hlavně na propuštění aktivistů a dalších politických vězňů. Ze zprávy OSN plyne, že vězni často nemají jinou možnost, jak protestovat proti svému zadržení než hladovkou, díky které se jim zhoršuje zdravotní stav, což může mít za následek i smrt, jelikož je vězňům odpírán nárok na lékařské ošetření. Tyto aktivity se stále dějí i přes podepsání „Charty práv občanů“ prezidentem Iránu, která zahrnuje právo na život, shromažďování a svobodu názorů v zemi.⁸¹ Co se týká politiky EU vůči Iráku, roku 2016 zrušila všechny hospodářské a finanční sankce, ale s určitou výjimkou sankcí týkajících se hrubého porušení lidských práv, a to například v podobě zákazu dovozu technologií na monitorování telekomunikací, které by posloužily jako nástroj represivní politiky, která sleduje své občany. Ze zprávy EU o postoji vůči Iránu vyplývá, že se EU v oblasti lidských práv snaží zmírnit trest smrti, který odmítá za všech okolností. EU apeluje na Irán, aby se stal smluvním členem úmluv o odstranění diskriminace žen, proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání a Mezinárodní úmluvy o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin. Dále zpráva zmiňuje skutečnost, že není povolen vstup do země zvláštnímu zpravodaji OSN, což by se v návaznosti na zlepšení diplomatických vztahů mělo změnit.⁸²

2.2.3 Saúdská Arábie

SA je považována za jednu z nejvlivnějších zemí v BV regionu, potýká se ale se spoustou problémů z pohledu lidských práv přes diskriminaci až po nespravedlivý trest smrti a nehumanitní nálety na Jemen. HRW upozorňují hlavně na omezování lidské svobody aktivistů a sociálních medií na ochranu lidských práv. Tyto postihy jsou hlavně prováděny proti aktivitě Saudi Civil and Political Rights Association (ACPRA). Je to jedna z mála nezávislých společností na podporu lidských práv a je voláním po fungování právního státu, kde bude aplikováno v praxi spravedlivé soudnictví s formálním trestním zákoníkem. Organizace byla založena v roce 2009, ale v roce 2013

---

⁸⁰ *Iran: Writer arrested in violent raid on her house following prison sentence for story about stoning* [online]. AI, 2016 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/10/iran-writer-arrested-in-violent-raid-on-her-house-following-prison-sentence-for-story-about-stoning/>

⁸¹ *Iran: "Prisoners of conscience at risk of dying after prolonged hunger strike" – UN expert warns* [online]. New York: United Nations, 2016 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=21071&LangID=E>

⁸² *Council of the EU Foreign affairs & international relations Council conclusions on Iran* [online]. Brussels: EU, 2016 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/11/14-conclusions-iran/>

byla autoritativní vládou SA zakázána. Aktivisté jsou zbaveni svobody za prosazování svých práv na svobodné vyjádření a pokojné shromažďování. Zakladatelé ACPRA jsou zatýkáni ze strany vlády za „snahy o narušení bezpečnosti a podněcování k nepokojům, voláním po demonstracích“, jsou odsuzováni k odnětí svobody až na 15 let, mučeni a drženi v nelidských podmínkách.⁸³ Stejně jako Irán se SA vyznačuje vysokým počtem trestů smrti, které jsou prováděny stětím, někdy na veřejnosti. Jde o cca 150 popravených osob v roce 2016, kdy se uskutečnila největší masová poprava od roku 1980. Bylo zde usmrceno 47 mužů, jednomu z nich nebylo ani 18 let. V SA je ve velkém měřítku porušováno právo na svobodu vyznání. Dle místních zákonů je zde zakázána veřejná bohoslužba jiného náboženství, než je sunnitský islám, a členové jiné víry jsou diskriminováni ve veřejném životě, hlavně v přístupu ke vzdělání, zaměstnání a spravedlivému soudu. Dále HRW upozorňuje na praktiky ze strany saudských zaměstnavatelů vůči migrujícím pracovníkům, kteří tvoří polovinu pracovní síly v SA. Zaměstnavatelé jim odebírají pasy a zaměstnanci mohou odejít jen s jejich písemným souhlasem, tím je porušena jejich svoboda pohybu. Pracovníci, kteří opustí svá pracovní místa bez povolení, mohou být stíháni a uvězněni či deportováni. Díky poklesům ceny ropy a zhoršení ekonomické situace v zemi se ocitlo spousta, převážně jihoasijských, dělníků, bez práce, mzdy a byli uvězněni v SA kvůli tomu, že jim nikdo nedoložil výjezdní víza, jsou tak odkázáni na pomoc humanitárních táborů. SA není členem úmluvy o uprchlících a nemá fungující azylové řízení, kde by pracovníci získali ochranu před nuceným vrácením do míst, kde je ohrožena jejich svoboda a zdraví.⁸⁴

Velké ohlasy vzbuzují práva žen a dívek, která jsou velice ovlivněna faktem, že každá žena má svého mužského opatrovníka, který má moc učinit za ni některá rozhodnutí. Tuto funkci zastupuje většinou otec nebo manžel. Podle HRW se jedná o největší překážku pro prosazování ženských práv. Saudskoarabská žena potřebuje písemný souhlas například k cestování, vstupu do manželství a také k přijetí lékařského ošetření. Muž tedy za ženu přebírá podpisové právo v důležitých rozhodnutích ženy, její situace se odvíjí od dobré vůle manžela či otce a je na svém opatrovníkovi zcela závislá. Žena zde postrádá právo na ochranu před domácím násilím, jelikož nemůže opustit opatrovníkův dům bez jeho souhlasu nebo do konce rozvodu v případě manželství. Na úroveň svobody ženy má dopad i sociální třída, ukazuje se, že ženy, které náleží bohatší vrstvě, mají více prostoru pro cestování a osobní rozvoj. Opatrovnický systém přináší velké problémy i v podobě uvěznění ženy a jejího propuštění. Žena si odpyká trest, ale k propuštění může dojít až v tu dobu, kdy mužský opatrovník souhlasí s jejím navrácením do rodiny. Bez tohoto písemného souhlasu bude žena dále vězněna. V praxi se často stává nepřijetí ženy rodinou díky „morálním

---

⁸³ *One year on: UN group renews call for Saudi Arabia to release human rights activists* [online]. Geneva: OHCHR, 2016 [cit. 2017-02-11]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=20886&LangID=E>

⁸⁴ *Saudi Arabia Events of 2016* [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-02-11]. Dostupné z:

<https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/saudi-arabia>

prohřeškům“, které SA v hojném počtu trestá. Tento opatrovnický systém vyvolává veliký ohlas na mezinárodní úrovni, a tak se SA v roce 2000 stala členem úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen, a tím pádem se zavázala udělat z žen plnohodnotné občanky státu s vlastní identifikační kartou. Díky tomu se v SA prosadily některé reformy ve prospěch ženského pohlaví. Například snahy o ochranu žen před domácím násilím či přiznání volebního práva a být zvolen do oblastního zastupitelstva, první takové volby proběhly roku 2015. Tato reforma má ale určitá omezení v podobě podmínek k volební registraci. Tyto podmínky – jako je předložení důkazu, že bydlí v daném volebním okrese – je pro některé ženy nemožné splnit. Díky tomu, že nájemní a vlastnické smlouvy jsou psané na muže, musí předložit rodinnou identifikační kartu, která je ale držena ve vlastnictví muže.⁸⁵ Velký posun v současnosti se projevil v zaměstnávání žen, kdy se zákony snaží podpořit přístup žen k práci, a to hlavně v podobě zrušení nutnosti souhlasu opatrovníka. Podíl žen z celkového počtu pracovní síly se vyšplhal roku 2014 na 15,2 % dle Světové banky. Přesto je tento podíl nízký v porovnání se světovým podílem 39 %, i v porovnání s předešlou popisovanou zemí Iránem je podíl nižší, kde se jedná o 18,3 % ženské pracovní síly.⁸⁶ SA se vyznačuje nelichotivým světovým unikátem, a to je zákaz řízení pro ženské pohlaví, a tak jsou ženy převážně odkázány na nájemné řidiče či své příbuzné. Po zrušení tohoto zákona volá v současnosti jeden ze saudskoarabských princů Alwaleed bin Talal, který ale nedisponuje nevyšší mocí v SA. Z minulosti jsou také známy protestní hromadné jízdy žen v hlavních metropolích SA. Tyto ženy většinou skončily ve vazbě a musely se vzdát práva řídit automobil v budoucnosti.⁸⁷

2.2.4 Ohlas NGO a mezinárodních aktérů

Jak v Iránu, tak v SA jsou ženy odkázány na své opatrovníky, ale saudskoarabský režim opatrovnictví můžeme označit za nejkompexnější ze všech muslimských zemí, který nejvíce omezuje svobodu žen. Odpor vůči tomuto systému je vidět na sociálních sítích, například na Twitteru, kde se objevují hashtagy #TogetherToEndMaleGuardianship, ti se snaží rozšířit povědomí o této formě porušování lidských práv a veřejně ho odsoudit.⁸⁸ AI upozorňuje na zvýšený počet perzekuovaných aktivistů za lidská práva a vyzdvihuje důležitost apelu na odsouzení tohoto represivního režimu. Saudskoarabské úřady jsou vůči aktivistům a jejich informátorům velice striktní, s tzv. nulovou tolerancí. V rámci své kampaně AI používá příběh ochránce lidských práv Issa al-Hamida, který je za své aktivity uvězněn na 11 let s budoucím omezením cestování. Jedná

---

⁸⁵ *Boxed In: Women and Saudi Arabia's Male Guardianship System* [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-02-11]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2016/07/16/boxed/women-and-saudi-arabias-male-guardianship-system>

⁸⁶ *Labor force, female (% of total labor force)* [online]. Washington, DC: The World Bank, 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.TOTL.FE.ZS?locations=SA>

⁸⁷ *Women Should Take the Wheel in Saudi Arabia* [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2016/12/05/women-should-take-wheel-saudi-arabia>

⁸⁸ *It's Time to End Male Control of Saudi Women* [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2016/07/22/its-time-end-male-control-saudi-women>

se o další důkaz, že v SA nejsou dodržována práva na svobodu projevu, a úřady dále postupují represivním způsobem proti aktivistům.⁸⁹

Na poli OSN se stávají středem jednání v oblasti lidských práv hlavně popravy a mučení osob. Výbor OSN pro odstranění mučení upozorňuje na praktiky bičování, amputací či kamenování, které jsou v rozporu s úmluvou proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, ke kterému se SA přihlásila v roce 1984. Výbor má velké výtky v dodržování úmluvy, například SA nezačlenila do svých vnitrostátních zákonů definici mučení, která by se slučovala s definicí OSN. Nadále SA porušuje práva obžalovaných tím, že jim zamezuje přístup k lékařskému ošetření, právní pomoci a často je omezen dlouhodobý styk s rodinou. OSN polemizuje nad faktem, že aktivisté za lidská práva spadají dle saudskoarabských zákonů do právní oblasti terorismu a osoby jsou souzené u protiteroristického soudu.⁹⁰ Samozřejmě na půdě OSN se nezapomíná na práva žen v SA, kde vidí určitý pokrok a úspěch v saudskoarabské programu „Vision 2030“, který se snaží vytvořit nové služby, převážně v oblasti cestovního ruchu, aby stát nebyl zcela závislý na ropě. V návaznosti na rozvoj nových služeb bylo dovoleno ženám pracovat v maloobchodním sektoru, a tyto kroky by dle OSN neměly být poslední. Apelují na zrušení povolení žen cestovat a celkově usilují o to zrušit opatrovnický systém fungující v SA, ale i v dalších muslimských zemích.⁹¹

2.3 Lidská práva a lid Palestiny

Problematika lidských práv obyvatel okupovaných území Izraele se týká hlavně diskriminace, vyvlastňování země, bourání domů v oblasti Galileje, Negerské pouště a uzavření Pásmo Gazy v jedno ghetto izraelskou politikou. „Palestinci jsou dennodenně ponižováni na checkpointech, věznění bez soudu, přicházejí kvůli osadníkům a Izraelskému pozemkovému úřadu o svou půdu a nesmějí cestovat ani do nejbližších sousedních měst a vesnic kvůli systému segregačních zdí a bariér, které obklopují jejich domovy.“⁹² Postup izraelských úřadů vůči palestinským obyvatelům na území Izraele a okupovaných oblastí můžeme označit za etnické čistky, jelikož politika Izraele má za cíl „vytvořit židovský stát obsazením tak velké části historického území Palestiny, jak jen to je možné, a zanechat v tomto státě co nejméně Palestinců.“

---

⁸⁹ *Saudi Arabia increases ruthless sentence in unfair trial of human rights defender to 11 years* [online]. AI, 2016 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/12/saudi-arabia-increases-ruthless-sentence-in-unfair-trial-of-human-rights-defender-to-11-years/>

⁹⁰ *Committee against Torture reviews report of Saudi Arabia* [online]. New York: United Nations, 2016 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=19876&LangID=E>

⁹¹ *UN rights expert urges Saudi Arabia to use economic plan to bolster women's rights* [online]. New York: United Nations, 2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z:

<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=56004#.WKGWMvnhDIV>

⁹² CHOMSKY, Noam, Ilan PAPPÉ a Frank BARAT. *O Palestině*. Přeložil Barbora VOTAVOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2015. ISBN 9788090530997, s. 24

Tyto myšlenky vycházejí ze sionistického myšlení, ve kterém je stěžejní navrácení židovského lidu do svaté země a vybudování židovského národa. Perzekuce ze strany Izraele se netýká jen Palestinců, ale i židovského obyvatelstva, které přišlo z arabských zemí, ti se musí vzdát svého mateřského jazyka a arabských zvyků. Etnické čistky jako ideologie neprostopuje jen vládnoucí elitou, ale i vojáky, kteří vidí Palestince jako vojenské cíle a civilní území v Gaze jako vojenské základy.⁹³ Samozřejmě zde působí násilné hnutí ze strany Palestinců proti koloniálním činům Izraele v podobě násilí, sebevražedných atentátníků nebo raket z Pásmu Gazy, díky těmto činům se prohlubuje nenávist mezi Izraelci a Palestinci. HRW upozorňuje, že velký podíl na okupaci území nemá jen vláda, ale i samostatní podnikatelé. Čerpají výhody z daňových úlev, levné palestinské pracovní síly a nízkých nájmu, a to vše za nelegálního vyvlastnění půdy a přírodních zdrojů. Tyto činy jim dovoluje izraelská diskriminační politika, která podniky podporuje v růstu, tím pádem i k růstu židovských osad, což zapříčiňuje další vysídlování Palestinců. Diskriminační politika v podnikání funguje tak, že úřady přidělí zabavenou půdu izraelským podnikatelům, umožní jim různé finanční výhody, aby měli ulehčené podnikání, tím pádem se stávají velikou konkurencí palestinskému obchodu, který tyto výhody nemá. Neblahá situace je i v zaměstnání Palestinců, jelikož jsou jim odepřena pracovní práva v podobě možnosti žalovat svého zaměstnavatele v nedodržování izraelských pracovněprávních předpisů, tím pádem nejsou dostatečně chráněni před špatnými pracovními podmínkami až otrockou prací, a s ohledem na potřebné povolení k zaměstnání jsou vytvářeny příznivé podmínky pro židovské zaměstnavatele k vyplácení menší mzdy, než je minimální mzda dle izraelských zákonů. Dle zprávy HRW více než polovina podniků v osadách nevyplácí ani minimální hodinovou mzdu palestinským pracovníkům, a to bez nároků na nemocenskou, dovolenou či jiné sociální výhody. Tímto Izrael porušuje závazek vůči lidským právům na základě diskriminace dle etnického či národnostního původu. Dalším aspektem zhoršování situace palestinských obyvatel je vypleňování přírodních zdrojů. Na okupovaných územích by stále tyto zdroje měly příslušet okupovanému lidu, to se ale neděje a přes 90 % produkce například z lomů odchází do Izraele na úkor palestinských obyvatel. HRW nabádá firmy, aby přestaly spolupracovat s izraelskými firmami z osad, aby tak dodržely respekt k lidským právům, jelikož i ten, který s těmito firmami obchoduje, má svůj podíl na růstu židovských osad a další diskriminaci palestinského obyvatelstva.⁹⁴

Pásmo Gazy je v nejhroší situaci ohledně lidských práv s počtem 1,9 milionů Palestinců uvězněných v této oblasti. Obyvatelé Gazy jsou převážně uprchlíci z let 1948 a 1967 a jsou klasickým příkladem koloniálního vykořisťování. Židovští osadníci byli sice menšinou, přesto ale

---

⁹³ CHOMSKY, Noam, Ilan PAPPÉ a Frank BARAT. *O Palestině*. Přeložil Barbora VOTAVOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2015. ISBN 9788090530997, s. 36-41.

⁹⁴ *Occupation, Inc.: How Settlement Businesses Contribute to Israel's Violations of Palestinian Rights* [online]. New York: HWR, 0176n. l. [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2016/01/19/occupation-inc/how-settlement-businesses-contribute-israels-violations-palestinian>

kontrolují 25 % celého území Gazy a 40 % orné půdy. V roce 2005 byli tito osadníci staženi, ale izraelští vojáci dále kontrolují hranice Gazy, jak pozemní, mořské, tak vzdušné.⁹⁵ Kvůli uzavřenosti, která se prohloubila po roce 2007, je zde nedostatek potravin (většina obyvatel ani nedosáhne na denní kalorický příjem), je odepřen dovozu léků, energie a stavebního materiálu díky přímé kontrole Izraele.⁹⁶ Pásmo Gazy v 21. století je stále konfrontováno s ekonomickou blokadou, eskalací násilí a vojenskými konflikty ze strany Izraele. Jak vyplývá ze zprávy Misie OSN, je dopad blokády na obyvatele Gazy velký, „obzvláště uzavírání nebo omezení uložená na hraničních přechodech okamžitě před vojenskými operacemi, vystavila místní obyvatelstvo extrémnímu strádání a nedostatku, které se rovnalo porušení povinností Izraele jako okupační moci podle Čtvrté ženevské konvence.“⁹⁷ Jedná se zde o znemožnění některých humanitárních dodávek do oblasti, odepření práva na volný pohyb, mír a bezpečí, úmyslné zabíjení, mučení či nehumánní zacházení, a to vše provedené neospravedlnitelnou vojenskou nutností jako kolektivní trest pro všechny obyvatele Gazy. Dále ze zprávy Mise vyplývá, že Izrael vystupuje jako porušitel lidských práv v ohledu potlačení veřejných mírových demonstrací a použití extrémní síly pro jejich zastavení. Také vyloučení médií a monitorů lidských práv z Gazy není výjimečný, tím pádem se jedná o odebrání práva na informace. Samozřejmě zpráva obsahuje i vyjádření o palestinských ozbrojených silách, kterým vyčítá, stejně jako na straně Izraele, nerozlišení civilních od vojenských cílů. Ze současných zpráv OCHA⁹⁸, úřadu spadajícího pod OSN, vyplývají výstižné příklady porušování lidských práv. Celkový pohyb obyvatelstva je omezen díky uzavřenosti, která se prohloubila zavřením egyptského přechodu Rafáh. Povolení k odchodu z Pásmu Gazy dosáhne jen malá menšina, například podnikatelé nebo personál mezinárodních společností. Izrael toto vysvětluje bráněním své vlastní bezpečnosti. Omezen je i pohyb nemocných osob, jedna třetina žádostí opustit pásmo Gazy za účelem lékařského ošetření je zamítnuta, nebo se nestihne vyřídít. Omezení se vztahují i na dovoz stavebního materiálu, v Pásmu Gazy je tedy pomalý růst bytových prostorů, které by byly potřeba a zaručovaly by důstojné bydlení. Stavební materiál, jako cement, náhradní díly, šterk, Izrael definuje jako materiál „dvojího užití“, tím pádem je na něj uvaleno omezení dovozu. Je zde důležité v návaznosti na tento problém připomenout, že Pásmo Gazy je často postižené povodněmi, obyvatele ale díky nedostatku materiálu, nejsou připraveni na povodně a podobné přírodní katastrofy. Do povodňových oblastí spadá 500 tisíc lidí a 10 zdravotních středisek. Důležitým aspektem v oblasti důstojného života je fakt, že Gaza je jedním z nejhustěji osídlených míst na zemi a z celkového počtu lidí je skoro 43 % dětí ve věku do 14 let. Gaza se také

---

⁹⁵ SHLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: přehodnocení, revidování, vyvracení*. Přeložil Daniela BARTÁKOVÁ. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 9788020025449. s 304-305.

⁹⁶ CHOMSKY, Noam, Ilan PAPPÉ a Frank BARAT. *O Palestině*. Přeložil Barbora VOTAVOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2015. ISBN 9788090530997, s 146-147

⁹⁷ *Lidská práva v Palestině a na dalších okupovaných arabských území: Zpráva Mise OSN zjišťující fakta o konfliktu v Gaze*. OSN, 2009.

⁹⁸ *The Humanitarian Impact of the Blockade* [online]. Jerusalem: OCHA, 2016 [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <http://www.ochaopt.org/content/gaza-strip-humanitarian-impact-blockade-november-2016>

potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti u ženské populace, to je necelých 60 %, u mužů dělá podíl nezaměstnaných 40 %.⁹⁹ Spolu s bloádou Izraele, přírodními podmínkami, populačními a ekonomickými trendy se Gaza nestává místem pro důstojný život definovaný Všeobecnou deklarací lidských práv.

2.3.1 Palestiňští uprchlíci

V oblasti palestinského uprchlictví se stále vyskytuje otázka práva na návrat do domova. Izrael je tamní vládou označen jako demokratický, ale podle demokratických hodnot se neřídí a neuznává právo palestinského lidu na návrat domů do mateřské země, není jim vydáno občanství, a s tím spojená uznávaná práva. Podle mezinárodního práva oběti etnických čistek mají právo na návrat, což je Palestincům odebíráno. Je zde ironií, že Izrael je otevřená země, ale jen vůči židovskému obyvatelstvu, to zde většinou získává občanství pod záštitou „Zákona o návratu“. Vysídlení palestinského obyvatelstva můžeme rozdělit do tří etap. První etnické čistky pod vedením sionistického hnutí a válka v roce 1948 mají za následek 700 tisíc vysídlených Palestinců, což v té době byla polovina původního arabského obyvatelstva. Tato katastrofa je v arabštině označována za al-Nakab. Druhá etapa spadá do roku 1967, kdy propukly vojenské konflikty mezi Izraelem a arabskými státy. Výsledkem je zabránění jordánského Západního břehu, Golanských výšin a Pásmu Gazy Izraelem a uznání mezinárodním společenstvím jako okupovaného území na základě rezoluce č. 242. V současnosti kvůli eskalaci násilí ze strany Izraele, hlavně v letech 2008 – 2009 a v roce 2014, se objevil další 1 milión obětí těchto etnických čistek. Pro uprchlíky žijící v exilu je kvůli chudobě, závislosti na pomoci a diskriminaci ze strany hostitelských zemí těžké domáhat se svých práv.¹⁰⁰

Pro palestinské uprchlíky a jejich záležitosti vznikl v roce 1949 Úřad OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě (UNRWA) a můžeme říct, že pod jeho mandát už spadá čtvrtá generace palestinských vysídlených osob. Činnost UNRWA zahrnuje služby vzdělání, zdravotnictví, sociální pomoci, financování pomoci v nouzi. Pod mandát úřadu spadá také 58 oficiálních táborů pro palestinské uprchlíky. Když UNRWA zahájila roku 1950 svoji činnost, reagovala na potřeby 750 000 palestinských uprchlíků, v současné době se toto číslo k roku 2016 vyšplhalo na 5 miliónů 700 000 osob, z toho se více než polovina nachází na území Jordánska

---

⁹⁹ The Palestinian Central Bureau of Statistics: Statistics - Population. *PCBS* [online]. Ramallah City, 2016 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.pcbs.gov.ps/site/881/default.aspx#Population>

¹⁰⁰ ISRAELI SETTLER COLONIALISM AND APARTHEID: Right of Return. *BDS movement* [online]. Palestinian BDS National Committee (BNC) [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <https://bdsmovement.net/colonialism-and-apartheid/right-of-return>

a Pásma Gazy.¹⁰¹ Budoucnost palestinských uprchlíků závisí na mezinárodním nátlaku, na jejich právním postavení a apelu na Izrael, aby dovolila návratu uprchlíků a možnosti důstojného života, který to odmítá z důvodu, že by byla ohrožena židovská většina ve státě. Oblasti palestinských uprchlíků se nacházejí hlavně na Západním břehu, v Pásmu Gazy, Sýrii, Libanonu, Jordánsku a v samostatné Izraeli.¹⁰² V současnosti migrace ze Sýrie zahrnuje samozřejmě i staronové palestinské uprchlíky, v Sýrii se nachází přes půl milionů lidí registrovaných u UNRWA, z toho více než polovina byla vyhnána ze svých domovů.

2.3.2 Ohlas NGO

Pro hnutí a NGO na podporu ukončení sporů Izraele a Palestiny je důležité vyzdvihovat myšlenku lidských práv, a to pro všechny stejnou mírou v dané oblasti. Důležitou oblastí aktivistů by měl být i apel na USA a jeho proizraelskou politiku.¹⁰³ Jedno z nejznámějších a nejvýznamnějších aktivistických hnutí na tomto poli je BDS (Boycott, Divestment, Sanctions), jeho hlavní myšlenkou je, že palestinský lid má stejná práva jako zbytek světa a vybízí svět k nenásilnému nátlaku na Izrael, aby plnil mezinárodní závazky, hlavně v oblasti ukončení okupace, uznání práv arabsko-palestinským občanům v Izraeli a aby respektovali právo uprchlíků navrátit se do svých domovů. Hnutí vzniklo v roce 2005 za účasti 170 palestinských sdružení, ženských organizací a dalších členů občanské společnosti.¹⁰⁴ Samostatný růst hnutí po celém světě, hlavně v Evropě, má vliv na vlády, které omezují investice v Izraeli na nátlak BDS. Velký růst zaznamenalo také „Palestinské hnutí za akademický a kulturní bojkot“, které je pod záštitou celosvětového hnutí BDS. Kulturní bojkot je převážně vidět v činnosti jednotlivců, kteří odmítají vystupovat na území Izraele, ale i v protestech nebo odmítnutí vystoupení izraelských umělců v zahraničí, kteří podporují politiku Izraele vůči Palestincům. Časté je také stažení filmů z mezinárodních festivalů, které jsou sponzorovány izraelskou vládou. Na poli univerzit můžeme vidět bojkot investic do firem podílejících se na okupaci a bojkot izraelských univerzit, které celkovou náladou přispívají ke schvalování okupace nebo se podílejí na vývoji zbraní, informačních technologií ve prospěch okupace. K bojkotu univerzit přispívá i fakt celkového stavu školství, které diskriminuje palestinské občany v samostatné Izraeli, kde žije 20 % Palestinců z celkového počtu občanů. Palestinští studenti představují 10 % v izraelském školství, pouze 1 %

---

¹⁰¹ UNRWA IN FIGURES 2016. In: *UNRWA* [online]. Jerusalem: COMMUNICATIONS DIVISION, UNRWA HEADQUARTERS, 0167n. l. [cit. 2017-02-05]. Dostupné z:

https://www.unrwa.org/sites/default/files/content/resources/unrwa_in_figures_2016.pdf

¹⁰² CHOMSKY, Noam, Ilan PAPPÉ a Frank BARAT. *O Palestině*. Přeložil Barbora VOTAVOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2015. ISBN 9788090530997, s. 72.

¹⁰³ CHOMSKY, Noam, Ilan PAPPÉ a Frank BARAT. *O Palestině*. Přeložil Barbora VOTAVOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2015. ISBN 9788090530997, s. 84.

¹⁰⁴ *BDS movement - what is BDS* [online]. Palestinian BDS National Committee (BNC) [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <https://bdsmovement.net/what-is-bds>

se stává učiteli či profesory.¹⁰⁵ Myšlenky hnutí BDS, které vyzývá i k bojkotu na sportovní úrovni, byly vidět i na Olympijských hrách v Riu. I když se může zdát, že se jednalo o nesportovní chování, egyptský judista Islam El Shebaby se rozhodl nepodat ruku svému protivníkovi z Izraele.¹⁰⁶ Nejedná se o jedinou záležitost na Olympijských hrách, která bojkotovala Izrael, např. Libanonci odmítli jet na slavnostní zahájení v jednom autobuse s Izraelci, nebo dovolání saudskoarabské judistky ze soutěže, díky možnosti střetu s izraelskou protivnicí. Činy sportovců jsou zcela v souladu s apelem BDS na bojkot Izraele v rámci sportu. Aktuálně se na poli sportu přidal k bojkotu hráč americké NFL Michael Bennett, který se měl zúčastnit zájezdu do Izraele společně s dalšími vybranými hráči ligy, který byl naplánován izraelskou a americkou vládou.¹⁰⁷ Své odmítnutí vysvětlil tím, že nechce hrát roli „velvyslance dobré vůle“ (hráči NFL jsou v USA velice uznávanými lidmi) zemi, která tvrdě omezuje práva jiného etnického původu a ve svém dopise odkazuje na dalšího uznávaného sportovce Muhammada Aliho, který stál za prosazování práv palestinského lidu. V návaznosti na jeho prohlášení se k němu připojili další hráči, a to vzbudilo ohlas samostatného hnutí BDS, které uveřejnilo dopis NFL s důvody, proč by měli bojkotovat určité sportovní činnosti pod záštitou izraelské vlády. Hnutí BDS tedy funguje i jako návod, jak co nejlépe postupovat při apelu na podporu lidských a občanských práv Palestinců.

Mezinárodní výbor Červeného kříže (dále jen ICRC) je organizace působící hojně od roku 1948 v oblasti okupovaných území. Zaměřuje se na ochranu civilního obyvatelstva, podporu vězněných a pomoc lidem, kteří to nejvíce potřebují. V rámci rozvoje a zpřístupnění vzdělávacích aktivit dětí z oblasti Gazy zřídili program „Flowers of Tomorrow“. Spočíval v zřízení tábora, který hostil divadelní představení, zábavné a vzdělávací aktivity, ale nabízel i psychosociální podporu pro děti sužované válkou.¹⁰⁸ Podobné programy jsou velice důležité pro budoucnost těchto dětí, které se budou muset dále vypořádávat s úskalími nedůstojného života. Za zmínku stojí také založení „West-Eastern Divan Orchestra“ v roce 1999. I když se nejedná čistě o organizaci nebo hnutí, má důležitý symbolický význam. Orchestr byl založen aktivistou na poli izraelsko-palestinských vztahů Edwardem Saidem a jeho přítelem Danielem Barenboimem. Jejich orchestr se skládá jak z palestinských (arabských), tak izraelských hudebníků, kteří vyrůstají v prostředí segregace a války. Snaží se odbourat stereotypy a zakořeněné nepřátelství. Plní funkci naděje ve skoro beznadějně politické situaci na Blízkém východě.¹⁰⁹ Domovem tohoto orchestru se stala

---

¹⁰⁵ LIM, Audrea. *Izrael: bojkot, divestice, sankce*. Přeložil Jaroslava KOČOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2015. ISBN 9788090530980, s. 146-147.

¹⁰⁶ *A new milestone: BDS at the Olympics* [online]. Mondoweiss, 2016 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://mondoweiss.net/2016/08/milestone-the-olympics/>

¹⁰⁷ *Michael Bennett boycotts trip, says he won't be used by Israel* [online]. London: CNN, 2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2017/02/12/middleeast/nfl-players-boycott-israel-trip/>

¹⁰⁸ *Flowers of Tomorrow: The stone of hope for Gaza youth* [online]. Geneva: ICRC, 2016 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: <https://www.icrc.org/en/document/gaza-youth-camp>

¹⁰⁹ SHLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: přehodnocení, revidování, vyvracení*. Přeložil Daniela BARTÁKOVÁ. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 9788020025449. s 345-346.

Sevilla v Andalusii, která je považována v této souvislosti za symbol evropského historického soužití muslimů a Evropanů. Scházejí se zde na zkoušky a poté vyrážejí na turné. Pro organizace, které se zabývají tímto konfliktem na Blízkém východě, je důležité pochopit, že „jedinou nadějí pro úspěšný boj proti sionismu v Palestině je takový boj, který je založen na občanských a lidských právech, nerozlišuje mezi jejich jednotlivými porušeními a zároveň jasně označuje oběti a viníky.“¹¹⁰

2.3.3 Ohlas mezinárodních aktérů

Ohlas mezinárodního společenství a samostatných vlád je velice důležitý. Izrael stále okupuje území, i když se jedná o prokázané mezinárodní porušení humanitárních a mezinárodních práv. Izraelské vládě budou nadále procházet dehumanizace palestinského lidu, dokud ostatní státy nebudou vyvíjet dostatečný nátlak. OSN roku 2016 znovu potvrdila odsouzení demografických změn Izraele od roku 1967. Zvětšování osad, zabavení domů a přesun palestinských lidí vidí jako porušování mezinárodního a humanitárního práva. OSN také odhlasovala spuštění databáze firem, které působí v nelegálních izraelských osadách a mají z nich prospěch. Tím OSN vyslyšela volání aktivistů, kteří vyzývají k odpovědnosti soukromých osob na účasti v izraelském porušování lidských práv. Tento tlak způsobil, že například firmy jako Veolia a Orange opouští izraelský trh.¹¹¹

Co se týká amerického pohledu na věc z historického hlediska je zde jeden zajímavý aspekt. Po 2. sv. válce měla možnost Amerika jako země přistěhovalců prokázat velké gesto v podobě přijímání židovských přeživších z koncentračních táborů. Místo toho si vybrala spíše směr mezinárodní diplomacie a vytvoření Izraelského státu, od jeho samostatného vzniku jsou USA jeho hlavní oporou na mezinárodní úrovni.¹¹² USA označovaly pomoc nejdříve jako humanitární z jejich ideologických důvodů, po roce 1967 a šestidenní válce se podpora ospravedlňovala, že je to v zájmu USA, např. v době bipolárního světa byl Izrael spojencem proti Sovětskému svazu a shromažďoval informace pro USA ohledně dění v regionu. To se ale z části změnilo, když USA uznaly jednotnou vládu Palestiny v roce 2014, kdy dvě organizace Hamás sídlící v Gaze a Fatah z palestinské samosprávy na Západním břehu podepsaly úmluvu o jednotě, i když se nedá hovořit o jednotné spolupráci, ale spíše o formální záležitosti. Tento krok se izraelské vládě nelíbí, jelikož jejich hlavní argument pro odmítání vyjednávání s Palestinou je

---

¹¹⁰ CHOMSKY, Noam, Ilan PAPPÉ a Frank BARAT. *O Palestině*. Přeložil Barbora VOTAVOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2015. ISBN 9788090530997, s. 143.

¹¹¹ *UN Human Rights Council votes to establish database of settlement companies* [online]. Palestinian BDS National Committee, 2016 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <https://bdsmovement.net/news/un-human-rights-council-votes-establish-database-settlement-companies>

¹¹² CHOMSKY, Noam, Ilan PAPPÉ a Frank BARAT. *O Palestině*. Přeložil Barbora VOTAVOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2015. ISBN 9788090530997, s. 68-69.

nejednota vlády.¹¹³ Pohled na izraelsko-palestinský konflikt v USA z pohledu diplomacie dostane s příchodem nového amerického prezidenta Donalda Trumpa a jeho diplomacie nový rozměr. Z pohledu veřejnosti podle průzkumu veřejného mínění se zvýšila podpora uložení hospodářských sankcí vůči Izraeli, ale stále je Izrael brán jako spojenec USA (více než 70 % dotázaných).¹¹⁴ Republikánsky smýšlející lidé jsou spíše pro podporu Izraele, zvětšení jeho vlivu a odmítnutí palestinského státu. Demokraté oproti tomu chtějí snížit vliv Izraele, uvést do praxe více sankcí a podporují vznik palestinského státu. I přes nesjednocený názor veřejnosti i vlád k palestinské otázce, USA většinou vystupují jako největší podporovatel a spojenec Izraele.

Diplomacie EU a její postoj najdeme ve vyjádřeních a činnostech The Office of the European Union Representative (West Bank and Gaza Strip, UNRWA), tedy delegace EU pro Západní břeh a Pásmo Gazy. EU vyřešení situace vidí v podobě dvou územních celků, Izraele a Palestiny jako bok po boku žijících států v míru a bezpečí. EU spolupracuje s palestinskou samosprávou na projektech rozvoje území, v rámci podpory spustila v roce 2008 finanční PEGASE mechanismus na podporu rozvoje a plánu reform. Přispívá k vyplácení sociálních dávek pro nejpotřebnější, důchodů a platů státních zaměstnanců. Peníze tedy fungují jako podpora vlády k fungujícímu státu starající se finančně o svůj lid, a tím pádem dochází ke zlepšování základních životních podmínek. U rétoriky EU je důležitá vidina budoucího palestinského demokratického státu.¹¹⁵ Roku 2015 schválila Evropská komise označování výrobků z židovských osad, aby spotřebitel věděl, že se jedná o produkty s válečným podtextem, a tím pádem, aby se mohl rozhodnout je nepodporovat. Francie je první zemí, která se rozhodla k výkonu rozhodnutí Evropské komise. Samozřejmě toto rozhodnutí vyvolalo zhoršení diplomatických vztahů, izraelská diplomacie se ohání „dvojím metrem“ EU, že podobné nařízení neschvaluje v dalších sporných území ve světě.¹¹⁶

---

¹¹³ CHOMSKY, Noam, Ilan PAPPÉ a Frank BARAT. *O Palestině*. Přeložil Barbora VOTAVOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2015. ISBN 9788090530997, s. 172.

¹¹⁴ TELHAMI, Shibley. *American attitudes on the Israeli-Palestinian conflict* [online]. In: . Washingtonu, DC: Brookings, 2016 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/research/american-attitudes-on-the-israeli-palestinian-conflict/>

¹¹⁵ *West Bank and Gaza Strip, UNRWA and the EU* [online]. Jerusalem: The Office of the European Union Representative (West Bank and Gaza Strip, UNRWA) [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/delegations/palestine-occupied-palestinian-territory-west-bank-and-gaza-strip/1887/west-bank-and-gaza-strip-unrwa-and-eu_en

¹¹⁶ *France becomes first European country to label items from Israeli settlements* [online]. Charlotte England: The Independent, 2016 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/france-becomes-first-european-country-to-label-items-from-israeli-settlements-a7444031.html>

Z právního hlediska jde říct, že se jedná o právo národa na sebeurčení. Samozřejmě Izrael jako stát má právo na sebeurčení, ale nemělo by to být na úkor jiného národa, jako se to jeví ze strany palestinského národa, který má stejné právo na sebeurčení jako Izrael.¹¹⁷ Země, a zvláště ty, které podepsaly „Římský statut Mezinárodního trestního soudu“, a tím pádem se zavázaly k potrestání odpovědných osob za zločiny proti lidskosti, by měly apelovat na Izrael, aby ukončil segregaci a vysídlování nežidovského obyvatelstva. Samozřejmě vše by to nevyřešilo, ale zmírnilo by to utrpení Palestinců a v budoucnu pomocí vzdělání, vzájemného pochopení historie obou stran a respektu k lidským právům by to mohlo vyústit v důstojné soužití dvou historicky zneprátených stran osadnicko-koloniálního hnutí a domorodou populací, ať už v podobě jednoho státu či více států. To nám ale zodpoví až budoucnost.

---

¹¹⁷ CHOMSKY, Noam, Ilan PAPPÉ a Frank BARAT. *O Palestině*. Přeložil Barbora VOTAVOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2015. ISBN 9788090530997, s. 62.

3. Evropa a lidská práva

I když je Evropa označována jako kolébka humanismu a osvícenství, můžeme zde najít oblasti hrubého porušování lidských práv ze strany vládnoucí elity, soukromých firem či diskurzů ohledně muslimských přistěhovalců a s tím spojené diskriminace muslimských žen. Do tohoto regionu v bakalářské práci přiřadíme i země Zakavkazska. První část kapitoly bude věnována represivním režimům v Ázerbájdžánu a Bělorusku. Tyto dva režimy bych ráda přiblížila z důvodu působení diktátorských vlád. Ázerbájdžán jsem přiřadila k Evropě, jelikož je často připojován k Evropě (mezinárodní sportovní soutěže například) a také je od roku členem 2001 Rady Evropy, tím pádem podléhá Evropské úmluvě o lidských právech. V protikladu stojí Bělorusko, které se sice nachází geograficky v Evropě, ale není členem Rady Evropy, ani není členem EU, takže nepodléhá žádné regionální úmluvě o lidských právech v Evropě. Druhá část kapitoly se věnuje migrantům a převážně muslimským přistěhovalcům a jejich lidským právům v evropských zemích.

3.1 Bělorusko

Bělorusko je často označováno za poslední totalitní stát v Evropě a je jediným státem Evropy, kde je stále vykonáván trest smrti a nepokračují opatření pro jeho zrušení. Prezidentem Běloruska od roku 1994 je Alexander Lukašenko, který si díky zmanipulovanému referendu v roce 2004 o změně ústavního článku, který omezoval možnost působit ve funkci prezidenta pouze dvě období, zajistil možnost dalších kandidatur na post prezidenta.¹¹⁸ Určitě jeden z nevymluvnějších dokumentů o Lukašenkově vládě je „Běloruský sen“¹¹⁹, který popisuje praktiky jeho vlády v době voleb na podzim roku 2010 a další následky výhry Lukašenka. V těchto volbách měl Lukašenko 9 protikandidátů, kteří měli podporu občanů hlavně v Minsku. Dle předvolebních průzkumů neměl mít Lukašenko šanci vyhrát volby v prvním kole, což se ale nepotvrdilo v den uzavření volebních okresů. Státní televize vyhlásila výsledky bezprostředně po uzavření urn s tím, že Lukašenko získal 80 % hlasů. Výhra Lukašenka vyvolala vlnu protestů před Úřadem vlády v noci po vyhlášení voleb. Tyto protesty byly rozehnány bezpečnostními složkami a v cele skončilo 7 kandidátů na prezidenta (se kterými bylo obzvláště nelidsky zacházeno) a více než 600 účastníků protestů. Tyto volby neuznal nejen Západ, ale i Ukrajina a Rusko, které často vystupují jako spojenci Běloruska. Stejně jako volby v roce 2010, tak i prezidentské volby v roce 2015 provázely neadekvátní činy. Tyto volby doprovázel nedostatek přístupu ke sdělovacím prostředkům kandidátů na prezidenta, volební komise nebyla dostatečně nezávislá (což je označováno za největší problém, jelikož volby nebyly dostatečně transparentní) a došlo k uzavření některých volebních okresů volebním

---

¹¹⁸ *Belarus* [online]. Washington D.C.: Freedom house, 2005 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2005/belarus>

¹¹⁹ *Běloruský sen* [online]. Ekaterina Kibalchich, Rusko, 2011. Dostupné z: <https://www.promitejity.cz/detail-filmu/12-belorusky-sen>

pozorovatelům. Rozpor mezi oficiálními čísly vlády a čísly pozorovatelů najdeme v počtu voličích, v některých okresech je rozdíl o 50 % nižší než oficiální vládní čísla, tyto údaje společně s předčasným hlasováním (které zahrnují nátlak na osoby ze strany podniků, kde jsou zaměstnáni) snižují transparentnost voleb.¹²⁰

V roce 2016 AI sleduje tři tresty smrti, které potvrzují fakt, že se v Bělorusku stále praktikují tresty smrti, které jsou vykonávány převážně v tajnosti před rodinou, právníkem a veřejností, trest je co nejrychleji vykonán od vydání rozsudku (nejčastěji rozsudku za vraždu). Doložené případy tří mužů ukazují, že byli popraveni střelou do zátylku a když jedna rodina z tří uvězněných v cele smrti přišla na návštěvu, bylo jí oznámeno, že trest smrti už byl vykonán. Další znepokojující fakt spojený s trestem smrti je, že těla mrtvých po výkonu trestu smrti nejsou dle běloruského práva předána rodině, ale jsou pohřbena na neznámém místě. Z předchozího textu lze vyčíst, že v Bělorusku je trest smrti provázen tajnostkářstvím, což je spojeno s nelidským a ponižujícím zacházením s trestanci a jejich rodinami.¹²¹ NGO dále upozorňují na špatnou situaci ochránců lidských práv a kritiků vlády prezidenta. Aktivisté jsou zde perzekuováni hlavně v podobě pokut, bráněním ve výkonu činnosti a časté jsou i zákazy vstupu do země, nebo naopak je jim znemožněno cestování do zahraničí. Dalším jevem v oblasti porušování lidských práv je porušení práva na shromažďování a svobodu slova. Stát má téměř pod kontrolou všechna hlavní média díky právním omezením a hospodářským předpisům, které postihují také internetová média. V roce 2015 vláda začala využívat mediální zákon, který může blokovat přístup k webovým stránkám, se kterými nesouhlasí, aby se dostal jejich obsah na veřejnost. Jako příklad si můžeme uvést zablokování webové stránky KYKY.org, kde jsou články, které odporují oficiální běloruské verzi příběhů druhé světové války a útočným poznámkám o oslavách Dne vítězství. Úřady jako vysvětlení těchto činů podávají prohlášení, že se jedná o „informace, a jejich distribuci, které mohou poškodit národní zájmy Běloruské republiky“ a není možné se proti tomuto rozhodnutí soudně odvolat, což dává velký prostor pro široký výklad a použití k perzekuci kritických medií vůči vládě. Důležité je také zmínit vliv ruské propagandy, hlavně díky tomu, že v Bělorusku je kromě běloruštiny úředním jazykem ruština (používá ji 70 % obyvatelstva) a vládní činitelé jsou často označovány za proruské. Ruská média hlásají, že Bělorusko je součástí „ruského světa“ a není samostatným národem, i když v poslední době se prezident Lukašenko snaží zvětšit národní

---

¹²⁰ *ELECTION PROCESS DID NOT MEET A NUMBER OF KEY INTERNATIONAL STANDARDS FOR DEMOCRATIC AND FREE ELECTIONS* [online]. Minsk: Belarusian Helsinki Committee, 2015 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://belhelcom.org/en/document/election-process-did-not-meet-number-key-international-standards-democratic-and-free>

¹²¹ *Belarus: Three sudden executions point to shameful purge of death row* [online]. AI, 2016 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/11/belarus-three-executions-feared-in-as-many-weeks-amid-sudden-and-shameful-purge-of-death-row/>

cítění a navázat více stabilní vztahy se západem.¹²² AI upozorňuje na praktiky, které pomáhají odhalit aktivisty, disidenty a další „nepohodlné“ osoby, zahrnují sledování díky telekomunikační síti. Telekomunikační firmy (Telekom Austria Group a Turkcell, MTS) dávají možnost neomezeného přístupu ke komunikačním datům svých klientů, a to bez daného právního rozhodnutí, které by nařídilo firmám vydat data a informace o určitém klientovi. Jeden z novinářů se nechal slyšet, že „většina lidí se bojí otevřeně mluvit po telefonu. Je to jako součást našeho myšlení. Bereme na sebe od narození pocit, že žijeme ve strachu, že se vším špatným nic neuděláme a neovlivníme to. V zásadě platí že, pokud mluvím v místnosti, po telefonu či e-mailu předpokládám, že se to vše dostane ke KGB“.¹²³ Mezi nejcitlivější témata spadá plánování veřejných protestů a akcí, financování a členství v organizacích z důvodu, že v Bělorusku může být osoba stíhána za to, že je členem nebo spolupracuje s neregistrovanou organizací, dále také může být stíhána za účast na poklidném protestu. Tím pádem je pro běloruské aktivisty důležité šifrování rozhovorů, tendence většiny vlád oslabit šifrování by tedy měla neblahý vliv na ochranu lidských práv v Bělorusku. Proto AI apeluje na firmy (jedná se i o firmy s podílem v zahraničí), které mají na starost mobilní a internetové připojení, aby nemyslely jen na svůj zisk a zvážily poskytování dat bez soudního příkazu, a tím chránily soukromí svých klientů. Zajímavé informace přinesl průzkum veřejného mínění organizace Freedom House v oblasti lidských práv. Z výsledků vyplynulo, že lidé mají sice ponětí, že existují sdružení na ochranu lidských a občanských práv, ale v podstatě mají nízké povědomí, jak využít ochranu lidských a občanských práv (přes 60 % dotazovaných odpovědělo, že neví koho kontaktovat v případě porušení lidských práv) a nepřikládají jim takovou důležitost. V průzkumu měli dotazovaní posoudit míru respektování určitých práv (čtrnáct oblastí), svoboda vyznání společně s právem na výběr partnera a vytvoření rodiny (heterosexuální vztah) a právem na život dle průzkumu vyšla jako nejrespektovanější práva. Naopak na druhém konci výsledků najdeme právo na svobodu projevu, právo volit, právo na minimální životní úroveň, poslední místo v průzkumu zaujalo právo na spravedlivou odměnu za práci (přes 50 % dotazovaných odpovědělo, že míra respektování tohoto práva je nedostatečná).¹²⁴

---

¹²² *Freedom on the Net 2016: Belarus* [online]. Washington DC: Freedom house, 2016 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2016/belarus>

¹²³ *Belarus uses telecoms firms to stifle dissent* [online]. AI, 2016 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/07/belarus-uses-telecoms-firms-to-stifle-dissent/>

¹²⁴ *Belarus: Public Opinion about Human Rights and Advocacy* [online]. Washington: Freedom House, 2016 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/special-reports/belarus-public-opinion-about-human-rights-and-advocacy>

3.1.1 Ohlas NGO a mezinárodních aktérů

Jedna z nejvýznamnějších NGO, která se zabývá lidskými právy a apelem na dodržení mezinárodních závazků je Spring96.org neboli organizace „Viasna“. Vznikla po masových akcích demokratické opozice v Bělorusku roku 1996 a její první činy byly spojené s pomocí uvězněných demonstrantů a jejich rodinám. V současnosti si klade za hlavní cíl přispět k rozvoji běloruské občanské společnosti založené na lidských právech v souladu se „Všeobecnou deklarací lidských práv“, jedním z partnerů, který spolupracuje na tomto cíli, je i česká organizace Člověk v tísni.¹²⁵ Další organizací, která působí v Bělorusku, je rádio Svobodná Evropa v návaznosti na ruskou propagandu, mediální monopol vlády a cenzuru médií.¹²⁶ Významným zviditelněním situace v Bělorusku bylo udělení Nobelovy ceny za literaturu běloruské investigativní novinářce Světlaně Alexijevičové. Díky své novinářské činnosti, kde se věnovala traumatům obyvatel po rozpadu Sovětského svazu, černobylské havárii a dalším tématům, byla pronásledovaná režimem Lukašenka a po většinu času 21. století byla nucená žít v exilu.¹²⁷ Světlana Alexijevičová je jedním ze zakladatelů Běloruského helsinského výboru roku 1995, který je jednou z nejstarších běloruských NGO chránící lidská práva. Členové organizace pomáhají lidem si uvědomit, že země, která je vyhovující pro důstojný život, je možná pouze prostřednictvím aktivní účasti a spolupráci všech institucí a osob, a lidská práva vidí jako klíčový prvek, který přispívá k rozvoji lidí a ekonomiky.¹²⁸ Pořádají semináře, přednášky, nabízí právní pomoc jednotlivcům, jejich hlavním cílem je zvýšit povědomí o lidských a občanských právech, což z výše zmíněného průzkumu veřejného mínění vyplývá jako důležitý aspekt budoucnosti běloruského lidu.

Postoj EU vůči Bělorusku je často spojován s kritickou rétorikou vůči lidským právům, právnímu státu a demokracii, přesto ale nabízí pomoc v těchto otázkách, především díky rozvojové pomoci v oblasti lidského rozvoje, sociálního začleňování, zlepšení životní úrovně, udržitelnosti hospodářského růstu a ochrany životního prostředí. EU, samozřejmě jako v ostatních zemích, kde se vykonává trest smrti, tento čin odsuzují a snaží se tlačit na jeho zrušení. Dalším aspektem apelu na Bělorusko je v oblasti voleb, znovunabytí politických a občanských práv politických vězňů, vedle toho zdůrazňuje potřebu zrušení administrativních překážek pro registraci nových politických stran.¹²⁹ NGO a mezinárodní aktéři by měly tlačit na Bělorusko, aby dostalo svých závazků z „Paktu o občanských a politických právech“ a jeho opčního protokolu (zrušení trestu smrti), ke

---

¹²⁵ *About Viasna* [online]. Minsk: Human Rights Center "Viasna" [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://spring96.org/en/about>

¹²⁶ *RFE/RL's Belarusian Service: Radio Svoboda* [online]. RFE/RL, 2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://pressroom.rferl.org/p/6128.html>

¹²⁷ *Belarus: Independent Voice Wins Nobel Prize* [online]. New York: HRW, 2015 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2015/10/08/belarus-independent-voice-wins-nobel-prize>

¹²⁸ *About us* [online]. Minsk: Belarusian Helsinki Committee [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://belhelcom.org/en/about>

¹²⁹ *EU-Belarus relations* [online]. Brusel: EEAS, 2016 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/delegations/belarus/4014/eu-belarus-relations_en

kterému se Bělorusko zavázalo. Dalším důležitým bodem na mezinárodní úrovni je neochota běloruské vlády spolupracovat se zvláštním zpravodajem OSN, který byl jmenován roku 2012 a který je považován za hlavní mechanismus kontroly v Bělorusku, jelikož tento stát není členem Rady Evropy, a tím pádem není smluvním členem předního regionálního dohledu nad lidskými právy. Můžeme tedy konstatovat, že situace lidských práv se výrazně nezlepšuje (hlavně v oblasti trestu smrti a svobody slova), ale EU a další mezinárodní instituce ruší své některé sankce a mění svá omezení vůči Bělorusku z důvodu ochoty běloruských činitelů o dialog o lidských právech.¹³⁰ Budoucnost Běloruska je otevřená, i když se může zdát beznadějná, důležitým bodem bude, jestli se opoziční síly dokáží sjednotit a neztratí naději na zlepšení situace. Lukašenko má ale o budoucnosti nejspíše jasné představy, svého syna v podstatě od narození vede v jeho vlastních stopách. Doprovází ho na veřejné akce či vojenské přehlídky i přes fakt, že je ještě dítě, jako v případě návštěvy běloruského metra 2 hodiny po atentátu v roce 2011.¹³¹

3.2 Ázerbájdžán

Represivní vládu, která se vyznačuje vysokou mírou korupce a porušováním lidských práv, zde představuje Ilham Alijev z vládnoucího rodiny Alijevů, kteří jsou u moci od roku 1993. Spolu se svým otcem, prvním vládnoucím členem rodiny Alijevů, je symbolem Ázerbájdžánu po rozpadu SSSR, kterého byl Ázerbájdžán součástí. Současný prezident vyřadil z politické činnosti svoji opozici, ale je i striktní v potlačení činnosti aktivistů za občanská a lidská práva.¹³² Fungování propagandy a režimu v Ázerbájdžánu můžeme vidět na příkladu soutěže Eurovision Song Contest, kterou ázerbájdžánské pěvecké duo vyhrálo v roce 2011. Alijevova vláda to využila jako národní vítězství v Evropě a soutěž, která se prezentuje jako antipolitická (obsah písní nemá být s politickým podtextem), se stala nástrojem propagandy vysoce centralizovaného autoritářského režimu v Ázerbájdžánu. Jako výherce ročníku 2011 se Ázerbájdžán stal hostitelem ročníku 2012, což s sebou neslo určité problémy, jako nucené vysídlení obyvatel u nové koncertní haly, která byla postavena pro účel Eurovision Song Contest. I když vláda využila hostování soutěže ve svojí národní propagandě (např. první dáma zaštiťovala organizaci, stejně jako při Evropských hrách v roce 2015), můžeme říct, že i aktivismus na podporu lidských práv v Ázerbájdžánu se projevil. Například u zpěvačky Loreen, která se jako jediná ze soutěžících zapojila do určitého protestu. Její aktivity umocnil i fakt, že se stala vítězem Eurovision Song Contest 2012 v Baku, což mělo pro obyvatele Ázerbájdžánu symbolický význam – obhájce lidských práv nemusí vždy skončit jako

---

¹³⁰ *Belarus Events of 2016* [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/belarus>

¹³¹ *Běloruský sen* [online]. Ekaterina Kibalchich, Rusko, 2011. Dostupné z: <https://www.promitejity.cz/detail-filmu/12-belorusky-sen>

¹³² ROMANCOV, Michael. *Jižní Kavkaz v bezpečnostní perspektivě*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013. ISBN 9788086855905, s. 62-65.

odepsaná osoba, ale jako vítěz.¹³³ V roce 2015 se zhoršila ekonomická situace obyvatel Ázerbájdžánu díky snížení cen ropy, na které jsou zcela závislé příjmy země. Během pár dní se zvedly ceny potravin a lidé přicházeli o své úspory. Vláda ale i přes nepřívětivou ekonomickou situaci dále podporovala nákladné akce, jako Evropské hry nebo závody Formule 1. Postup vlády vyvolal demonstrace a zvýšení aktivit novinářů a aktivistů za lidská a občanská práva, která vládnoucí rod Alijevů tvrdě potírá. K potrestání kritického zpravodajství využívá vláda trestné činnosti spojené s neoprávněným držením zbraní a drog, výtržnictví a daňovými úniky, převážně jsou tato obvinění falešná a vykonstruovaná. Kritičtí novináři a aktivisté jsou v nejhorším případě vězněni, nebo jim je pozastavena novinářská činnost a je jim zakázáno vycestovat, společně s peněžní pokutou. Trestní zákoník zahrnuje článek o hanobení prezidenta a uděluje trest dvou až pěti let odnětí svobody. Tento článek se vztahuje i na internetová média, která mohou být zrušena pro pomluvu prezidenta.¹³⁴ Z důvodu neblahé situace práva na informace a svobodu slova v Ázerbájdžánu stále vysílá rádio Svobodná Evropa od roku 1953, jejich pracovníci jsou stále kontrolováni a perzekuováni vládními představiteli.¹³⁵ Stejně jako v Bělorusku, je i v Ázerbájdžánu znepříjemněna práce sociálních médií a činnost na internetu. AI upozorňuje na nejnovější činy ázerbájdžánských úřadů, které měly za cíl shromáždit kontakty a hesla k e-mailům či sociálních sítí aktivistů a novinářů, kteří se zaměřují na ochranu lidských práv a vládních kritiků. Sledování obyvatel vládou je jednodušší díky zákonům, které přidělil úřadům možnost přímého přístupu k telekomunikačním sítím (internetové a mobilní připojení), což je Evropským soudem pro lidský práva kritizováno. Jedině na základě soudního rozhodnutí by měly být poskytnuty informace o uživateli telekomunikační sítě.¹³⁶ Další důvody k apelu na lidská práva je velké množství svědectví o mučení a nelidské zacházení s obviněnými. HRW uvádí jako příklad případ Elgize Gahrama z opozičního hnutí mládeže, který byl zatčen a držen v izolaci po dobu 6 dnů, nebyla vyrozuměna rodina a neměl přístup k advokátovi. Gahram se nechal slyšet, že mu bylo vyhrožováno sexuálním násilím a musel umýt podlahu jen ve spodním prádle. Tento aktivista byl v lednu 2017 odsouzen k pěti a půl letům vězení i přes fakt, že u soudu vypověděl, že jeho výpověď byla zaznamenávána pod tlakem a výhrůzkami, soud nařídil sice vyšetřování incidentu, ale orgány to shledaly bezdůvodným.¹³⁷ HWR dokumentuje další zatčené za rok 2016, jedná se

---

¹³³ *Úžasný Ázerbájdžán* [online]. Liz Mermin, Velká Británie, 2012. Dostupné z:

<https://www.promitejity.cz/detail-filmu/21-uzasny-azerbajdzan>

¹³⁴ *Azerbaijan* [online]. Washington DC: Freedom house, 2016 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z:

<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/azerbaijan>

¹³⁵ *RFE/RL's Azerbaijani Service: Radio Azadliq* [online]. RFE/RL, 2015 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z:

<http://pressroom.rferl.org/p/6126.html>

¹³⁶ *Azerbaijan: Activists targeted by 'government-sponsored' cyber attack* [online]. AI, 2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/03/azerbaijan-activists-targeted-by-government-sponsored-cyber-attack/>

¹³⁷ *Another Youth Activist Convicted on False Drug Charges in Azerbaijan* [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/01/17/another-youth-activist-convicted-false-drug-charges-azerbaijan>

o nejméně 20 lidí, hlavně v srpnu a září před referendem, které upravovalo prezidentské pravomoci a snížení věkové hranice pro úřad prezidenta. Snížení věkové hranice bylo zahrnuto v referendu, jednalo se o to, aby syn současného prezidenta mohl v budoucnu nastoupit do úřadu, jelikož v současnosti mu je teprve 19 let. Postihy se netýkají jen samotných aktivistů, ale i jejich rodinných příslušníků. Jedná se hlavně o rodiny, které mají aktivního člena opozice v exilu. Rodiny jsou nuceny vzdát se svého rodinného příslušníka, neztotožňovat se s jeho názory a často jsou předvolány na výslech ohledně aktivit exilových aktivistů.¹³⁸

3.2.1 Ohlas NGO a mezinárodních aktérů

Práce NGO, které se zaměřují na problematiku veřejné politiky, korupce, lidských práv a rozvoje demokracie v Ázerbájdžánu, je velice omezena z důvodu represivních zákonů z let 2014 a 2015. Každá NGO musí mít registraci u místní banky, aby se dle oficiálních důvodů mohly lépe čerpat peníze z grantů pro NGO, pro kterou musí mít také souhlas od daných orgánů (a to i v případě, že se jedná o zahraničního donora). V praxi se jedná spíše o zmrazení účtů z důvodu vykonstruovaných obvinění, jako jsou například daňové úniky, také povolané úřady často odmítnou samotnou registraci NGO, které působí v oblasti lidských práv. Tím pádem je NGO znemožněn přístup k penězům a znemožněna jejich činnost. Situace vyústila v omezení NGO aktivit, jako jediná možná cesta odporu je přes sociální média a opoziční kritiku ze zahraničí.¹³⁹ Meydan TV, která sídlí v Berlíně, je činná v oblasti lidských a občanských práv v Ázerbájdžánu. Jedná se o jedno z mála nezávislých zpravodajství operujících v Ázerbájdžánu. Tato nezávislá platforma začala fungovat v roce 2013 díky činnosti exilových ázerbájdžánských novinářů, spisovatelů a dalších aktivistů, a funguje na principu dárcovství. Často jsou spolupracovníci perzekuováni a lidé jsou odstrašováni od spolupráce s Meydan TV. Jednou z nejznámějších osob, která se věnuje lidským právům, je právník Intigam Alijev, který podal přes 200 případů k Evropskému soudu pro lidská práva. Svým jednáním si samozřejmě vysloužil perzekuce ze strany úřadů. V roce 2014 byl zatčen a po dvaceti měsících propuštěn, původně byl odsouzen k sedmi a půl letům vězení.¹⁴⁰ S uvězněním je spojena i nepřiměřená výše trestu, jako v případě Giyase Ibrahimova. Jedná se o mladého aktivistu, člena prodemokratického hnutí mládeže, kterému byl uložen trest odnětí svobody na 10 let za grafity na sochu bývalého prezidenta Ázerbájdžánu. Oficiálně byl ale uvězněn za drogové delikty, které se dají označit za vykonstruované, jelikož dle právníka se při výslechu vyšetřovatelé ptali jen na grafity. Policisté od

---

¹³⁸ *Harassed, Imprisoned, Exiled Azerbaijan's Continuing Crackdown on Government Critics, Lawyers, and Civil Society* [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2016/10/20/harassed-imprisoned-exiled/azerbajjans-continuing-crackdown-government-critics>

¹³⁹ *Azerbaijan Events of 2016* [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/azerbaijan>

¹⁴⁰ *Intigam Alijev propuštěn na svobodu!* [online]. Praha: Člověk v tísni, 2016 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/clanky/intigam-alijev-propusten-na-svobodu>

něj požadovali jen veřejnou omluvu za zneuctění sochy, což Giyas odmítal. AI apeluje na propuštění tohoto vězně společně s kolegou, se kterým vyvěsili fotografii pomalované sochy na Facebook.¹⁴¹ AI dále upozorňuje, že propuštěné obžalované osoby (tzv. „vězni svědomí“ dle AI, rozumí se tím osoby uvězněné na základě jejich přesvědčení, původu či postavení, a to za předpokladu, že nepoužily násilné činy) nebývají zbaveny obvinění a často jim je znemožněno cestovat do zahraničí.¹⁴²

Mezinárodní aktéři dostali příležitost ovlivnit situaci v oblasti lidských práv v roce 2015 v návaznosti na ekonomickou krizi, kdy Ázerbájdžán byl odkázán na světové banky. Instrukce podle HWR by neměly poskytovat finance na rozvoj sociálních a ekonomických potřeb občanů, pokud budou nadále omezovat lidská práva a vláda nezačne prokazovat transparentnost poskytnutých financí. Dále HWR apeluje na mezinárodní instituce, aby neinvestovaly do ropný projektů, dokud vláda neprokáže transparentnost těchto financí.¹⁴³ Evropa díky výhodnému partnerství s Ázerbájdžánem v oblasti energetiky a boji s globálním terorismem nevytváří takový tlak na prosazování lidských práv. Je důležité si uvědomit, že ázerbájdžánská vláda skrývá problémy země za pozlátkem „rozvíjejícího se“ státu, s luxusními budovami a častým pořádáním mezinárodních akcí. NGO a mezinárodní aktéři by měli více dbát na kontrolu dění v Ázerbájdžánu, jak ukázalo referendum v roce 2016, vládnoucí rod Alijevů se může nadále držet u moci i v budoucnosti. Referendem prošly články o prodloužení prezidentského volebního období na 7 let, snížení věkové hranice pro prezidenta, ustanovení prvního viceprezidentského postu (který byl v únoru 2017 přidělen prezidentově manželce).¹⁴⁴

3.3 Migrující osoby v Evropě a lidská práva

Tuto kapitolu jsem zařadila do své bakalářské práce kvůli současné neblahé situaci migrujících osob v Evropě, které jsou diskriminovány a často jim jsou odepírána práva, která jsou v souladu s úmluvami o lidských právech. Migrující osoba jako fyzická osoba má zaručená práva dle „Všeobecné deklarace lidských práv“, dále dle *Dohody o právním postavením uprchlíků* či „Protokolu o postavení uprchlíků“. Základem těchto dohod je zákaz diskriminace. Na půdě EU se postavení migrujících osob řídí *Chartou základních práv EU*, s chartou je spojeno právo na azylové

---

¹⁴¹ *Azerbaijan: Ten years in jail for youth activist who sprayed graffiti is a travesty of justice* [online]. AI, 2016 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/10/azerbaijan-ten-years-in-jail-for-youth-activist-who-sprayed-graffiti-is-a-travesty-of-justice/>

¹⁴² *AZERBAIJAN 2016/2017* [online]. AI, 2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/azerbaijan/report-azerbaijan/>

¹⁴³ *Harassed, Imprisoned, Exiled Azerbaijan's Continuing Crackdown on Government Critics, Lawyers, and Civil Society* [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2016/10/20/harassed-imprisoned-exiled/azerbaijans-continuing-crackdown-government-critics>

¹⁴⁴ *Azerbaijan's president has chosen a new VP — his wife* [online]. The Washington post, 2017 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2017/02/22/azerbaijans-president-has-chosen-a-new-vp-his-wife/?utm_term=.638224a39ba3

řízení, které zahrnuje i případné vyhoštění. Řízení musí být v jazyce, kterému osoba rozumí, pomocí tlumočnicků. Dále charta upravuje hraniční kontroly, které musí být v souladu s lidskou důstojností, právem na život a právem na svobodu a bezpečnost. Hraniční kontrola také musí být vykonána bez diskriminace, mučení a ponížujícího či nelidského chování. Od států se požaduje respektovat a zabezpečit lidská práva migrujícím osobám nacházejícím se na území daného státu. Mezi tyto podmínky patří hlavně životní úroveň v utečeneckých táborech, přístup k právní a zdravotní pomoci.¹⁴⁵ HRW zdůrazňuje fakt, že díky snahám některých evropských států, které se snaží odklonit příchod a integraci přistěhovalců, zhoršují jejich situaci v podobě zadržování v detenčních táborech, které v současné situaci bývají v některých evropských zemích přeplněné. Migrace ovlivnila situaci v Evropě, některé země uzavírají hranice (obnova kontrol) uvnitř Shengenského prostoru. V návaznosti na rostoucí migraci roste i podpora populistických antiimigračních politických stran a xenofobního jednání. Dá se konstatovat, že EU jako celek nezvládla největší migrační proud od 2. sv. války. Politika jednotlivých států se hlavně stará o prevenci příjezdu migrantů a přenesení zodpovědnosti na jiný stát či oblast. Situace migrantů se stává problematická například ve Francii, a to v táboře v Calais, který v srpnu 2016 ubytoval 6 900 osob (některé NGO odhadují větší číslo). Podmínky osob zde žijících se dle HRW dají označit za „neslučitelné s lidskou důstojností“. Francouzská vláda se proto rozhodla vyklidit tento tábor a většina osob (HRW uvádí počet 5 600 osob) byla přemístěna do jiných center pro migranty ve Francii nebo do Velké Británie, která přijala 300 dětí bez doprovodu z tábora v Calais.¹⁴⁶

Další znepokojující situace migrantů nastává v Maďarsku (tranzitní stát nelegální migrace) kvůli zákonu, který schválil maďarský parlament v březnu 2017. Zahrnuje povinné zadržení všech žadatelů o azyl po celou dobu azylového řízení, často se zadržení ocitají v nelidských podmínkách (v příhraničních oblastech se Srbskem), které nejsou v souladu s mezinárodními zákony a předpisy a zákony a předpisy EU.¹⁴⁷ Úroveň života v těchto táborech je velice nízká, lidé zde čekají na udělení azylu či povolení ke vstupu do země (a jejich tzv. tranzitních zón), výdej těchto povolení je nastaven velice přísně a lidé často uvíznou na srbsko-maďarské hranici. V důsledku porušování standardů EU v oblasti zacházení s uprchlíky a žadateli o azyl se některé země EU rozhodly (Finsko, Česká republika a Itálie) nevracet žadatele o azyl do Maďarska dle nařízení dublinského systému.¹⁴⁸ Na konci roku 2016 uzavřela maďarská vláda

---

¹⁴⁵ MARCZYOVÁ, Klaudia, Jozef MEDELSKÝ a Robert ODLER. *Aktuálne problémy migrácie v Európe a jej ľudskoprávna dimenzia*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, ediční středisko v nakladatelství Eva Rozkotová, Beroun, 2016. ISBN 9788087975503, s. 64-78.

¹⁴⁶ *European Union Events of 2016* [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/european-union>

¹⁴⁷ *UNHCR deeply concerned by Hungary plans to detain all asylum seekers* [online]. Geneva: UNHCR, 2017 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/briefing/2017/3/58be80454/unhcr-deeply-concerned-hungary-plans-detain-asylum-seekers.html>

¹⁴⁸ *Hungary: Draft Law Tramples Asylum Seekers' Rights* [online]. Budapest: HRW, 2017 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/03/07/hungary-draft-law-tramples-asylum-seekers-rights>

největší (a nejspíše i nejkvalitnější) uprchlický maďarský tábor nacházející se v Bicske, osoby byly převezeny do jiných táborů, které už neměly tak dobré zázemí a podmínky pro důstojné žití.¹⁴⁹ Další stát, kde se nachází mnoho nestandardních uprchlických táborů, je Řecko. Dle HRW kvůli dohodě mezi Tureckem a EU uvízlo za rok 2016 tisíce lidí na řeckých ostrovech, kde je jim omezen přístup k azylovému řízení a právní ochraně. Tyto osoby (jedná se o žadatele, kteří přišli po přijetí dohody mezi EU a Tureckem o navrácení nelegálních migrantů) jsou dle právního hlediska nepřemístitelné do jiných částí Evropy, dokud neproběhne řízení o možném návratu do Turecka. Tato smlouva je často označovaná jako nevhodná, jelikož zhoršuje situaci migrujících osob kvůli tomu, že Turecko je pokládáno za bezpečné místo pro neevropské uprchlíky. Uprchlíci například z Iránu, Afghánistánu, Sýrie nedostávají status dočasné ochrany, čímž mají omezený přístup ke vzdělání, zaměstnání a zdravotní péči. Kvůli neschopnosti úřadů vyřizovat azylové řízení či navrácení do Turecka jsou lidé zastaveni v centrech pro migranty. Pozorovatelé HRW navštívili jak oficiální, tak neoficiální střediska pro migranty (poslední návštěva byla na ostrově Lesbos v únoru 2017), a konstatovali, že situace migrantů na řeckých ostrovech má neblahý dopad na jejich lidská práva, psychický stav a formování budoucnosti. Lidé mohou být zadrženi na ostrovech déle než jeden rok, jak dokumentuje případ afghánského muže jménem Reza, který přišel na Lesbos v březnu 2016 a stále se zde nachází, bez možnosti ho opustit. Nemá žádné dokumenty ani peníze na pašeráky, aby se dostal nazpět nebo dál do Evropy. Z dalších rozhovorů z ostrova Lesbos můžeme vidět neadekvátní postup v azylovém řízení. Rozhovor mezi pracovníkem a žadatelem je bez přítomnosti právníka (až při odvolání proti rozhodnutí bývají právníci) a často bez překladatele, takže žadatel není schopen vždy odpovědět na dané otázky. Struktura azylového řízení je založená hlavně na informacích o cestě přes Turecko. Jestli osoba neměla žádné problémy v Turecku, mohla být navrácena (na základě dohody) zpět. Pozorovatelé dále upozorňují na nedostatky v azylovém řízení. Lidé, kteří jsou považováni za „ekonomické“ migranty, jsou označováni za neopodstatněné případy, takže jsou často drženi na policejních stanicích a ve vazebních částech hotspotů, což naznačuje svévolné zatýkání na základě státní příslušnosti.¹⁵⁰

Důležité je také zlepšit situaci dětí, které migrují společně s rodinou, nebo jsou v Evropě bez doprovodu rodiny. Do Řecka například za rok 2016 přišlo 4 370 dětí bez doprovodu. Tyto děti postrádají právní ochranu, nárok na péči a důstojný život. Často jsou zadržovány na policejních stanicích či zadržovacích střediscích v nedůstojných podmínkách a v některých případech i po delší dobu, než je stanoveno řeckými zákony (délka zadržení dětí bez opatrovníka je delší než 45 dní). Nezletilé osoby jsou nucené žít v nehygienických podmínkách, bez ochrany vlastního soukromí a často zažívají ponižující akty ze strany policie. Dále HRW upozorňuje, že každé

---

¹⁴⁹ *Asylum Seekers Left in the Cold* [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/01/06/asylum-seekers-left-cold>

¹⁵⁰ *Greece: A Year of Suffering for Asylum Seekers* [online]. Athens: HRW, 2017 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/03/15/greece-year-suffering-asylum-seekers>

nezletilé dítě by mělo mít určeného vlastního opatrovníka, který bude hájit jeho zájmy, ale v praxi to tak nefunguje. Tím pádem jim je často odepřen přístup ke vzdělání a rekreačním aktivitám.¹⁵¹ Často jsou doloženy případy dětí, které byly obětmi sexuálního zneužívání, nucené práce a násilí v uprchlických táborech (např. Calais, kde se stále nachází 300 – 400 dětí bez doprovodu) nebo při cestě do Evropy. HRW dokumentuje příběh 17letého eritrejského chlapce, který se chtěl dostat do VB za svým bratrem, ale poté, co se dostal jen do Calais, byl následně odvezen do centra pro nezletilé osoby bez doprovodu (*Centres d'accueil et d'orientation des mineurs isolés*), kde je jeho požadavek přezkoumáván (jeho požadavek na cestu do VB za účelem sloučení rodiny byl zamítnut z důvodu, že jeho bratr byl označen za příliš mladého, aby se o něj ve věku 24 let mohl postarat). Případ Birhana není ojedinělý, nezletilí se vydávají na vlastní riziko na dlouhou cestu, kterou chtějí zakončit v zemi, kde mají už své příbuzné či známé. Osudy těchto mladých jsou závislé na pomoci od dobrovolníků a NGO, a riskují tak své zdraví spaním po ulicích. Díky jejich nejasné budoucnosti je pozastavena integrace, a tím pádem se snižuje i pravděpodobnost úspěšné integrace mezi evropské obyvatelstvo.¹⁵²

V souvislosti s migrací a přistěhovalectvím je velký diskurz v oblasti muslimských přistěhovalců a jejich potomků. Islám se stal v mnoha zemích Evropy druhým nejpočetnějším náboženstvím (Francie, Švédsko, Belgie, Rusko, Norsko). V návaznosti na lidská práva v této bakalářské práci bych ráda zmínila diskriminaci žen a s tím spojené nucené nošení šátku. Šátek v souvislosti s ženou v obecném slova smyslu „patří do určitého pohledu na to, jaké má být jejich morální chování tak, aby jejich cudnost zachovávala čest muže, jemuž patří.“¹⁵³ Otázkou je, co vůbec nošení šátku znamená v současnosti. Jestli se jedná o náboženský symbol ve veřejném životě, měl by být v tomto případě povolen, ale jestli se jedná o symbol diskriminace žen, neměl by být tolerován. Důležité je zde zmínit, že v islámském prostředí je nošení šátku spjato s diskriminací žen ve veřejném životě a jedná se spíše o symbol islámské identity než náboženství. Šátek může být vnímán i jako určitý symbol protestu, odmítnutí západní kultury a jejího „pohoršujícího“ stylu oblékání žen. Z hlediska Koránu se nejedná o záležitost, kde by byl důsledný. Šátek je spíše spjatý s předislámskou tradicí, kde ženy byly více utlačovány a Korán je spíše pokrokem než krokem zpět, i když v současné době se to nemusí tak jevit.¹⁵⁴ V březnu roku 2017 Soudní dvůr EU prohlásil, že je možné ze strany soukromého zaměstnavatele zakázat šátky na pracovišti. Toto

---

¹⁵¹ „*Why Are You Keeping Me Here?*” [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2016/09/08/why-are-you-keeping-me-here/unaccompanied-children-detained-greece>

¹⁵² *Presidential elections should not let us forget the fate of migrant children from Calais* [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/03/06/presidential-elections-should-not-let-us-forget-fate-migrant-children-calais>

¹⁵³ RODRÍGUEZ, Rosa María. *Neexistující al-Andalus: jak intelektuálové znovu vymýšlejí islám*. Brno: L. Marek, 2010. ISBN 9788086263247, s. 107.

¹⁵⁴ RODRÍGUEZ, Rosa María. *Neexistující al-Andalus: jak intelektuálové znovu vymýšlejí islám*. Brno: L. Marek, 2010. ISBN 9788086263247, s. 95-108.

rozhodnutí se dá označit za diskriminační a narušuje právo na rovný přístup k zaměstnávání. Dle anti-rasistického hnutí ENAR „už takhle muslimské ženy čelí významným překážkám v získání zaměstnání, a toto rozhodnutí to jen zhoršuje, dává zaměstnavatelům licenci na diskriminaci“.¹⁵⁵ Tento fakt potvrzují data, kde například 44 % belgických zaměstnavatelů přiznává, že nošení šátku ovlivňuje jejich výběr kandidátek na zaměstnání.¹⁵⁶

3.3.1 Ohlas NGO a mezinárodních aktérů

V návaznosti na migraci je dost NGO, které se starají o integraci cizinců, přesídlování či pod jejich aktivity spadají uprchlické tábory, ale na situaci migrantů po Evropě mají velký vliv i dobrovolníci. Například na balkánské cestě jsou velice aktivní čeští dobrovolníci, hlavně na hranici mezi Srbskem a Chorvatskem. Dobrovolníci spolupracují s místními NGO (hlavně Srbský červený kříž) a za tyto aktivity si dobrovolníci zasloužili uznání od OSN.¹⁵⁷ Jedna z organizací, která působí hlavně díky činnosti dobrovolníků, je Euro Relief, řecká NGO, která v současnosti pomáhá na ostrově Lesbos a v Athénách uprchlíkům zajišťovat bydlení, hlavně v podobě rozdávání obytných stanů, hygienického zázemí a oblečení.¹⁵⁸ Organizace spadající pod OSN, která se specializuje na migraci, je UNHCR. Tento úřad sleduje migrační toky, v návaznosti na Evropu aktualizují statistiky týkající se dopravovaných osob přes moře (ke dni 6. 2. 2017 se za daný rok přepravilo 9 931 osob). UNHCR dále poskytuje humanitární pomoc uprchlíkům, snaží se sjednotit rozdělené rodiny, usiluje o zlepšení ubytovací situace a identifikuje znevýhodněné osoby (např. tělesně či psychicky znevýhodněné osoby, děti bez opatrovníků, těhotné ženy). Pod mandát UNHCR spadají některé uprchlické tábory.¹⁵⁹ UNHCR stojí taky za vznikem uprchlického olympijského týmu, složeného z uprchlíků z BV a Afriky, kteří přišli do Evropy a nemohli reprezentovat svoji zemi kvůli válce a pronásledování na OH v Riu 2016. Jedná se o 10 sportovců, z nichž je nejznámější syrská plavkyně Yusra Mardini, která nadále upozorňuje na situaci uprchlíků. Příběh této plavkyně medializuje cestu migrantů do Evropy, společně se sestrou utekla z Damašku do Turecka, ze kterého se na člunu dostaly na řecký ostrov Lesbos. Nyní žije v Berlíně a nadále se zaměřuje kromě plavání i na pomoc uprchlíkům (například tím, že promluvila na

---

¹⁵⁵ *EU Court decision on workplace ban on headscarf legitimises discrimination of Muslim women* [online]. ENAR, 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.enar-eu.org/EU-Court-decision-on-workplace-ban-on-headscarf-legitimises-discrimination-of>

¹⁵⁶ *ISLAMOPHOBIA IN EUROPE*: [online]. ENAR, 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://enar-eu.org/IMG/pdf/islamophobia_data_2016.pdf

¹⁵⁷ *Český koridor mezi Srbskem a Chorvatskem* [online]. Prah a: Člověk v tísni, 2015 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/clanky/cesky-koridor-mezi-srbskem-a-chorvatskem>

¹⁵⁸ *Euro Relief: History* [online]. Greece: Euro Relief [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://eurorelief.net/history/>

¹⁵⁹ *Europe emergency* [online]. Geneva: UNHCR [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/europe-emergency.html>

Světovém ekonomickém fóru).¹⁶⁰ Druhou největší organizací zabývající se migrací je Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), která byla založena roku 1951. Práce IOM je rozdělena do čtyř oblastí – migrace a rozvoj, usnadnění migrace, regulace migrace a nucená migrace, jejím hlavním stanoviskem je lidské právo na svobodu pohybu.¹⁶¹ Iniciativa IOM v Evropě se zaměřuje hlavně na posilování opatření v řízené migraci a poté i následné integraci osob. Neopomíjí ani dobrovolné navrácení a reintegraci do země původu. Tyto činy mají mít preventivní aspekt proti nelegální migraci, která zapříčiňuje smíšení migračních toků ekonomických migrantů, uprchlíků či žadatelů o azyl.¹⁶²

Oficiální postoj EU vůči migrujícím osobám je takový, že EU má právní a morální povinnost pomoci a chránit lidi v nouzi, avšak postoj všech států se s tím oficiálním neslučuje (hlavně země Visegrádské skupiny). Samozřejmě EU přihlíží i k „ekonomickým migrantům“, k tomu, že nepřišli do Evropy za ochranou, ale zlepšením své životní úrovně. Rozhodnutí o azylu je na daném státu, kde „ekonomický imigrant“ podal žádost. Pokud není schválena, osoba by měla být navrácena bezpečně do domovské země (nebo do bezpečné země, kterou prošla). EU podporuje finančně uprchlickou krizi (jak ji sama EU nazývá), převážně financuje chod řeckých uprchlických středisek a také poskytuje humanitární pomoc pro uprchlíky mimo EU v Jordánsku, Libanonu, Turecku a Iráku. Dalším aspektem pomoci je záchrana lidských životů na moři, EU kvůli tomu zřídila v roce 2016 novou evropskou hraniční a pobřežní stráž (přes moře v prvních 10 měsících roku 2016 dorazilo do Evropy 328 tisíc osob).¹⁶³ Některá rozhodnutí EU měla neblahý dopad na lidská práva migrujících osob. Patří sem výše zmíněná dohoda mezi EU a Tureckem (osoby uvízly na řeckých ostrovech v nedůstojných podmínkách), dále také partnerské vztahy mezi EU a zeměmi třetího světa, které sice mají chválehodné cíle, jako je finanční podpora uprchlíků v oblasti vzdělání, uplatnění na pracovním trhu, zlepšení životních podmínek či vzdělání policistů o právech migrantů. Mnoho projektů je cíleno na zlepšení pracovních podmínek a uplatnění, na prevenci proti dalšímu pohybu lidí směrem do Evropy a regulaci nucené migrace. Dle HRW ale tyto projekty mohou být zneužity nevhodnou politikou tranzitních či mateřských zemí v podobě omezení svobody pohybu a práva opustit svojí zemi původu. V rozporu s lidskými právy je i rozhodnutí EU vycvičit libyjské strážníky operující v libyjských vodách, kam nemají hlídky EU přístup. Libyjské jednotky navrací migranty (oproti hlídkám EU, které nenavracejí migranty do Libye) zpět do libyjských migračních center, kde jsou vystavováni nelidským podmínkám a mučení. HRW apeluje na EU, aby potvrdila zásady lidských práv v azylové politice EU. Dále HRW doporučuje se

---

¹⁶⁰ *Yusra Mardini* [online]. Geneva: UNHCR [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/yusra-mardini.html>

¹⁶¹ *About IOM* [online]. Geneva: IOM [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.iom.int/about-iom>

¹⁶² *Europe and Central Asia* [online]. Geneva: IOM, 2017 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.iom.int/europe-and-central-asia>

¹⁶³ *The EU and the refugee crisis* [online]. Brussels: European Commission, 2016 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/refugee-crisis/en/>

zaměřit na záchranu lidských životů ve Středoziemním moři, zajistit a zvýšit počet legálních cest do EU (přesídlení, rozšíření kapacity UNHCR ve zpracování jednotlivých případů, implementaci alternativních právních cest – studentská víza, humanitární víza), jako prevenci proti nelegální a nebezpečnější migraci.¹⁶⁴

---

¹⁶⁴ *EU Policies Put Refugees At Risk* [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2016/11/23/eu-policies-put-refugees-risk>

4. Vybrané příklady z ostatních kontinentů

V poslední kapitole bych se ráda věnovala dalším zemím či regionům, kde jsou často porušována lidská práva. První část se věnuje situaci v Asii, převážně jihovýchodní Asii, a porušování práv dětí. Druhá část je věnována Africe, státu Zimbabwe jako příkladu africké diktátorské vlády. Poslední část se zaměřuje na Kubu, kterou jsem sama navštívila a byla pro mě prvním impulzem psát bakalářskou práci na téma lidských práv. Jak už bylo výše řečeno, asijské a muslimské země tvoří nejvýraznější opozici proti pojetí lidských práv Západu. Jako důvod, proč asijské země odolávají tomuto tlaku, uvádí Huntington rostoucí ekonomické bohatství, a tím pádem i sebevědomí vlád, které už nejsou zcela závislé na západních mocnostech. Postavení vůči lidským právům nejlépe vyjadřuje prohlášení představitelů asijských států před Světovou konferencí OSN o lidských právech ve Vídni 1993. „Lidská práva je třeba posuzovat v kontextu národních a regionálních zvláštností stejně jako nejrůznějších historických, náboženských a kulturních prostředí, že dohlížení na dodržování lidských práv narušuje státní suverenitu a že podmiňování ekonomické pomoci dodržováním lidských práv je neslučitelné s právem na rozvoj.“¹⁶⁵ Pevně JV Asie se vyznačuje porušováním dětských práv, především formou sexbyznysu a dětskou prací. Těmto jevům napomáhá špatná ekonomická situace mnoha obyvatel i přes fakt, že celkově tyto státy bohatnou. NGO upozorňují například na situaci v Indonésii, kde jsou děti využívány k nebezpečné práci na tabákových farmách, kvůli čemu jsou často vystaveny otravě nikotinem a práci v extrémních podmínkách. Dětské pracovníci jsou často vystaveni čerstvému tabáku a pesticidům bez ochranných rukavice, které by zabraňovaly látkám dostat se do těla. HRW se v rámci výzkumu v této oblasti dotazovali 132 pracujících dětí na indonéských farmách, které vypověděly, že začaly pracovat před dosažením 15 let (tři čtvrtiny před dosažením 12 let).¹⁶⁶ HRW dále uvádějí, že dětem je často odepřen nebo omezen přístup ke vzdělání (např. v době sklizně). Děti už od mládí musí umět zvládat školu i práci najednou a kvůli tomu jsou vystavené nepřiměřenému stresu a vyčerpání. Jako prevence by měla sloužit osvěta mezi pěstiteli tabáku, jelikož děti jsou zde převážně využívány k práci vlastní rodinou či komunitou. Důležitým aspektem je také chování společností nakupujících tabák a úprava indonéských zákonů společně s udělováním vládních sankcí.

Stát, který se vyznačuje porušováním lidských práv v Asii, je Barma, kde je stále nejmocnější institucí armáda a země je stále sužována boji mezi vojenskými a etnickými ozbrojenými silami. Problém centrální národní majority a menšin je historickou záležitostí, je zde

---

¹⁶⁵ HUNTINGTON, Samuel P. *Střet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. V Praze: Rybka Publishers, 2001. ISBN 8086182495, s. 230.

¹⁶⁶ *The Harvest is in My Blood: Hazardous Child Labor in Tobacco Farming in Indonesia* [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2016/05/24/harvest-my-blood/hazardous-child-labor-tobacco-farming-indonesia>

zakořeněn takzvaný typ vlády „rozděl a panuj“, který je praktikován do současnosti. Do ozbrojených složek se zapojují děti, čímž jsou porušována práva dětí. Dle NGO Child Soldiers International a UNICEF probíhá v Barmě násilné rekrutování do ozbrojených složek jak do vládních, tak nevládních. Děti, které byly v rámci společného akčního plánu mezi OSN a vládou Barmy (rok 2012) propuštěny ze služby, jsou nadále poznamenány hlavně stigmatizací. Práce UNICEF se hlavně zaměřuje na reintegraci do komunity, doplnění vzdělání a zajištění zaměstnání či živnosti.¹⁶⁷ Barmská vláda se v návaznosti na problém dětských vojáků rozhodla podepsat pařížské zásady týkající se dětí spojených s ozbrojenými silami v únoru 2017. UNICEF a jiné NGO toto vidí jako krok vpřed v řešení tohoto problému.¹⁶⁸ Barma se potýká s dalšími problémy, jako je chudoba, obchod s drogami, uprchlictví, nevzdělanost menšinových skupin a porušování lidských práv domorodých obyvatel. Území, která obývají etnické menšiny, patří sice mezi ty méně rozvinuté v Barmě, jsou ale významným zdrojem zisků (ropa, přírodní plyn, těžba dřeva) do barmské vládní pokladny. Průmyslové projekty jsou často realizovány v neprospěch původních obyvatel, kteří jsou často vystěhováváni policií a armádou ze svých domů bez následné kompenzace, což vyústí v problém nuceného vysídlování a uprchlictví (společně se samotným ozbrojeným konfliktem).¹⁶⁹ Vládní síly v oblastech, kde žije menšinové obyvatelstvo (např. Kachin, Raknihe, Karen) jsou odpovědné za mučení, sexuální násilí a další přestupky proti lidským právům na obyvatelích etnických menšin. HRW upozorňuje na porušování lidských práv muslimské menšiny Rohingů ze strany armádních složek. Vládní složky se dopouštějí zásahů na základě etnické příslušnosti, kam spadá žhářství, zabíjení, sexuální násilí a špatné zacházení. Situaci obyvatel zhoršuje fakt, že jim není uznáno oficiální státní občanství, s tím je spojen problém omezení pohybu, zhoršeného přístupu ke vzdělání a zdravotní péči. Rohingové jsou odkázáni převážně na dodávky humanitární pomoci, které nejsou často doručeny na místo určení. HRW apeluje na barmskou vládu, aby umožnila OSN obnovit dodávky pravidelné humanitární pomoci do oblastí Arakanského státu, také apeluje na Radu OSN pro lidská práva, aby vytvořila nezávislou komisi pro prošetření zásahů proti této etnické menšině (v současnosti probíhají jednání).¹⁷⁰ V návaznosti na aktuální dění UNHCR upozorňuje na 60 000 Rohingů, kteří přecházejí do Bangladéše od října 2016 (odhad k únoru 2017). Zvýšení počtu uprchlíků do Bangladéše má za následek zhoršení podmínek pro život v hostitelské zemi, ať už v samostatných uprchlických

---

¹⁶⁷ *A new life after spending teen years in the army* [online]. Myitkyina, Kachin State,: UNICEF, 2017 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://unicefmyanmar.blogspot.cz/2017/01/a-new-life-after-spending-teen-years-in.html>

¹⁶⁸ *UNICEF applauds as Myanmar signs the Paris Principles on children associated with armed forces and groups* [online]. Yangon, Myanmar: UNICEF, 2017 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <https://www.unicef.org/myanmar>

¹⁶⁹ NOŽINA, Miroslav. *Barma: etnický problém, válka a boj za demokracii*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2013. ISBN 9788087558089, s. 151-154.

¹⁷⁰ *US: Call on Burma to Cease Persecution of Rohingya* [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/03/17/us-call-burma-cease-persecution-rohingya>

táborech UNHCR, nebo na neoficiálních pobytových místech.¹⁷¹ Bangladéšská vláda se snaží situaci uprchlíků vyřešit přesídlením do neobydlených oblastí na ostrov Thengar Char, což HRW posuzuje jako zásah do práva na svobodu pohybu, což je v rozporu s mezinárodními závazky. Bangladéšská vláda očekává navrácení uprchlíků zpět do Barmy po zklidnění konfliktu, ale HRW upozorňuje, že s tím jsou spojeny problémy. Zprvč výše zmíněný fakt, že Rohingyové nemají barmské státní občanství, a tím pádem je vůči nim nastavena diskriminační politika, zadruhé Barma není smluvním členem Úmluvy o právním postavení uprchlíků, a tím pádem není vázaná právem na navrácení uprchlíků do země svého původu.¹⁷² Barmskou nejznámější disidentkou a obhájkyní lidských práv je Aun Schan Su Ťij. V současnosti zastává úřad státního poradce (de facto má pod sebou prezidenta), i přes tento fakt se Barma potýká s porušováním lidských práv, hlavně co se týká kmene Rohingů, které Su Ťij ve své podstatě ani moc nekomentuje a nezastává se menšiny Rohingů, což by se od ní, jako od ikony boje za lidská práva, očekávalo.¹⁷³

Africký právní stav je ovlivněn předchozím koloniálním statusem a snahou přizpůsobit se v některých aspektech euroamerické koncepci veřejného života, oproti tomu stojí normy tradičního práva, které zasahují převážně do oblasti osobního (rodinného) života.¹⁷⁴ Jednou ze zemí Afriky, kde jsou porušována lidská práva, je Zimbabwe. V jejím čele stojí Robert Mugabe od roku 1980, kdy se stal předsedou vlády Republiky Zimbabwe. První léta jeho vlády byly překvapivě klidné, teprve od roku 1984 hlásal změnu na marxisticko-leninskou stranu a roku 1987 zrušil post ministerského předsedy a nechal se jmenovat prezidentem s exkluzivními pravomocemi. V únoru 2015 se konaly honosné oslavy k jednadvadesátiletému Mugabeho, kde vyzval mladé lidi, aby nepodlehli západním hodnotám (např. homosexualitě). Společně s jeho věkem se tiše hovoří i o jeho nástupci, a to v podobě první dámy Grace, které je 51 let.¹⁷⁵ Politika Mugabeho je zaměřena proti ochráncům lidských práv, aktivistům a novinářům bojujícím za občankou společnost bez chudoby a korupce. Časté jsou neadekvátní zásahy policie proti poklidně protestujícím osobám v podobě použití vodní děl, slzných plynů a obušků. V boji proti demonstrantům a opozici je používáno zablokování sociálních sítí, aby se opoziční síly nemohly sjednocovat a předávat si informace.¹⁷⁶ Média v Zimbabwe se nedají označit za svobodná,

---

¹⁷¹ *Rohingya arrivals in Bangladesh struggle to get back on their feet* [online]. Bangladesh: UNHCR, 2017 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/latest/2017/2/589340874/rohingya-arrivals-bangladesh-struggle-feeet.html>

¹⁷² *Bangladesh: Reject Rohingya Refugee Relocation Plan* [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/02/08/bangladesh-reject-rohingya-refugee-relocation-plan>

¹⁷³ NÍDR, Tomáš. Ticho v Barmě. *Lidé a země*. Praha: CN Invest, 2017, 66(4/2017), 62-63. ISSN 0024-2896.

¹⁷⁴ HUNGR, Pavel a Věra KALVODOVÁ. *Afroasijské právní kultury*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 8021030100, s. 27.

¹⁷⁵ NEKOLA, Martin. *Diktátoři černého kontinentu*. Praha: Libri, 2015. ISBN 9788072775378, s. 166-171.

¹⁷⁶ *Zimbabwe - events of 2016* [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/zimbabwe>

soukromé televize tu de facto neexistují a vláda určuje obsah dvou hlavních novinových výtisků.¹⁷⁷ HRW upozorňuje na porušování práv vdov a vdovců v oblasti majetku a dědictví, které vycházejí ze zvykového práva. Vdovám je často zabaveno obdělávané pole, stromy, zvířata a další majetek, který zajišťuje vdově obživu, v nejhorších případech, které jsou známy, jsou kvůli zavraždění ze strany manželových pozůstalých nuceny odejít ze svých domovů. Tím, že přijdou o majetek a výnosy ze zemědělské činnosti, nejsou schopny zaplatit za soudní řízení k navrácení majetku, kde musí doložit důkazy, že žily v manželství se zesnulým mužem (vdovy jsou často bez registrovaných oddacích listů). Tato situace zasahuje často i potomky vdov, kteří z nedostatku financí musí přestat docházet do školy. Jako hlavní prevenci proti vyvlastnění majetku je dle HRW informovat ženy o nutnosti registrace manželství, aby předcházely vyhnání z domu, kde skoro celý život žily a zimbabwské právo by jim mělo zajistit dostatečnou ochranu v souladu s „Africkou chartou lidských práv a práv národů“.¹⁷⁸

Zemí, která se stále vyrovnává s traumaty spojenými s genocidou (rok 1994) a systematickým porušováním lidských práv, je Rwanda, která je sužována etnickými spory mezi kmeny Hutu a Tutsi. Na jaře roku 1994 bylo zabito přes 800 000 Hutuů a genocidní prvky měly za následek, že více než 1,7 miliónů obyvatel Rwandy se stalo uprchlíky. Děti, které vyrůstaly v období genocidy, jsou poznamenány násilím (přibližně 95 % dětí bylo svědkem násilí) a ztrátou rodinných příslušníků (80 % dětí).¹⁷⁹ Rwanda už není jen sužována kmenovými spory, ale přidává se k nim potlačování svobody projevu a omezení politickým prostorem. V roce 2017 se uskuteční prezidentské volby, kde bude kandidovat současný prezident Paul Kagame na třetí prezidentský mandát, což vzbuzuje ohlas mezinárodního společenství, médií a NGO. Kvůli historickému zavraždění ze strany státu je ale občanská společnost velmi slabá, často jsou „umlčovány“ hlasy opozice a ochránců lidských práv, což nahrává ku prospěchu současnému prezidentu. Neblahá situace lidských práv je hlavně v tzv. tranzitních centrech a neoficiálních věznicích, kde jsou lidé vystaveni násilí ze strany policejních a vojenských činitelů a žijí v ponižujících podmínkách. Jedná se hlavně o lidi z nejnižší vrstvy: prostitutky, bezdomovci (i dětské bezdomovci), žebráci a pouliční prodejci, v některých případech jde o opoziční aktéry a novinářské kritiky vlády. Osoby jsou zatčeny v městských oblastech a uvězněny bez jakéhokoliv řádného soudního procesu. Dle HRW lidé trpí v těchto centrech často nedostatkem vody, jídla, hygieny a zdravotní péče, je jim omezena svoboda pohybu a centra jsou přeplněna nad rámec své kapacity, což má za následek choroby jako

---

¹⁷⁷ *Zimbabwe freedom in the World 2015* [online]. Washington DC: Freedom house, 2016 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/zimbabwe>

¹⁷⁸ *You Will Get Nothing* [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2017/01/24/you-will-get-nothing/violations-property-and-inheritance-rights-widows-zimbabwe>

¹⁷⁹ ATTILA, Jozef. *Jeden svět*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-204-6, s. 60.

malárie a cholera.¹⁸⁰ NGO apelují na rwandskou vládu, aby opustila neoficiální praxi schovávání „nežádoucích“ lidí v rámci snížení chudoby a tato centra zavřela. Dalším aspektem porušování lidských práv je nucené vysídlování na základě sporů o půdu nebo výstavby nových vesnic společně s nedostatečnou kompenzací za zbourání domů místních rodin. Lidé, kteří ztrácejí své domovy, jsou vystaveni hrubému zacházení a násilí. HRW dokumentuje případy, kdy hlavní osoby komunit, které se snažily domáhat svých práv, byly obviněné a zatčeny za podněcování povstání. Kvůli tomu, že Rwanda je nejhustěji osídlenou oblastí v subsaharské oblasti, je půda omezeným zdrojem a častým předmětem konfliktů i v minulosti.¹⁸¹ I přes tento fakt se Rwanda potýká s velkým počtem uprchlíků na svém území, což nadále přispívá k hustotě obydlí a uprchlíci jsou často odkázáni na humanitární pomoc a NGO. Od roku 1990 se jednalo především o konžské uprchlíky z Demokratické republiky Kongo, v zemi se jich nachází přes 73 000.¹⁸² V současnosti se jedná hlavně o uprchlíky ze sousední země Burundi. Jedná se o 85 025 osob (oba údaje: UNHCR, duben 2017)¹⁸³, z toho více než 60 % žije v největším uprchlickém táboře Mahama.

Poslední zemí, kterou bych ráda zmínila, je Kubánská republika, která se nadále potýká s represivním centralizovaným režimem, i přes úmrtí kubánského revolucionáře Fidela Castra. U moci v současnosti je Raúl Castro a jeho rodina je dosazena do nevyšších míst důležitých organizací, jako je například armáda. Vláda má na svědomí svévolné zatýkání a obtěžování ochránců lidských práv, nezávislých aktivistů a politických oponentů, kteří jsou vystaveni často mučení a zbití. Nezávislé organizace, jako například Dámy v bílém (Damas de Blanco), jsou považovány za nezákonné, jelikož jim chybí povolení pro jejich činnost, tím pádem jsou členové „nepohodlných“ organizací též vystaveni zacházení v nesouladu s lidskými právy. Kubánská komunistická vláda je známa pro svojí propagandistickou činnost a vládu jedné strany (ostatní strany jsou zakázané). V posledních letech se zvýšil počet nahlášených aktů proti politickým disidentům, jako je zastrahování a obtěžování (9 125 hlášení svévolného zatknutí „mírových oponentů“). V kubánském právu není zakotveno právo na svobodné informace a ve velkém je porušováno právo na svobodný projev. Sdělovací prostředky jsou zcela kontrolované státními institucemi a nezávislí novináři (jejich počet se na Kubě zvyšuje) jsou označováni za protivládní propagandisty. Vládní kontrola se vztahuje i na internet, který na Kubě prožívá v posledních letech rozmach i přes finanční nákladnost pro prosté obyvatelstvo. Kritické weby a sociální sítě jsou blokovány, někteří aktivisté dle Freedom House uvedli, že byli zablokováni i SMS zprávy, které

---

¹⁸⁰ *Rwanda: Locking Up the Poor* [online]. Nairobi: HRW, 2016 [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2016/07/21/rwanda-locking-poor>

¹⁸¹ *Rwanda: Government Repression in Land Cases* [online]. Nairobi: HRW, 2017 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/03/31/rwanda-government-repression-land-cases>

¹⁸² *DRC Regional Refugee Response: Rwanda* [online]. UNHCR, 2017 [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: http://data.unhcr.org/drc/country.php?id=182#_ga=1.173018467.1182133032.1476127816

¹⁸³ *Refugees from Burundi: Current Situation* [online]. UNHCR, 2017 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: http://data2.unhcr.org/en/situations/burundi?id=182#_ga=1.144066293.1182133032.1476127816

obsahovaly slova „demokracie“, „lidská práva“ či „hladovka“. Velké omezení zažívají Kubánci v podobě volného pohybu. Lidé, kteří se chtějí přestěhovat do hlavního města Havany, musí dostat povolení k tomuto činu, jinak jsou donuceni se přestěhovat zpět do svých provinčních měst či vesnic. Političtí disidenti či propuštění političtí vězni (kteří dle režimu neexistují) nejen, že často nemůžou cestovat po ostrově, ale je jim zabráněno cestovat do zahraničí nebo se navrátit do země svého původu, pokud se jedná o exilové disidenty.¹⁸⁴ Obyvatelé Kuby jsou stále odkázáni na přidělové lístky na základní potraviny (cukr, rýže, olej), které se odvíjejí od jejich věku a situace. Příděl mléka dostávají jen děti do 7 let a těhotné ženy. Potraviny na příděl ale nestačí dostatečně pro zajištění rodiny, a lidé proto potřebují potraviny z volného trhu (kde se vyskytuje problém zásobování), na které často nemají dostatek peněz. Lidé jsou tedy odkázáni na černý trh, který je vládou tiše schvalován, jelikož nedokáže svým občanům zajistit základní životní potřeby. I přes tato fakta stále na Kubě platí bizarní zákony, které jsou proti zajištění podmínek pro život. Jako příklad si můžeme uvést trest za zabití a konzumaci vlastní krávy, jelikož hovězí je určeno převážně pro turisty a je k prodeji ve státních obchodech.¹⁸⁵

---

¹⁸⁴ *Freedom in the World 2017 Cuba Profile* [online]. Washington: Freedom house, 2017 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/cuba>

¹⁸⁵ PODBRÁNSKÝ, Ivo. *Dopady uvolňování vztahů mezi USA a Kubou na kubánské zemědělství* [online]. Brno, 2015 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/109312/fss_m/. Diplomová práce. Vedoucí práce Ing. Zbyněk Ulčák.

5. Diskuze

Poslední kapitolu bych věnovala tématům k diskuzi, které jsou k zamyšlení a reflektují můj osobní názor na téma porušování lidských práv. Lidská práva by neměla stát sama o sobě, ale být propojeny s povinnostmi, které z lidských práv vycházejí. Můžeme nahlížet na lidská práva a *Všeobecnou deklaraci lidských práv* kritickým až odmítavým způsobem jako duchovní indický učitel Osho. Osho vidí ve *Všeobecné deklaraci lidských práv* převážně pokrytectví, jelikož touto listinou se striktně neřídí ani Spojené státy americké, tedy hlavní aktér, který proklamoval tuto deklaraci. S jeho názory se úplně neztotožňuji, ale určitě je dobré se nad nimi zamyslet a nevidět jen „krásnou ideu“ lidských práv. Například hned v prvním odstavci listiny „Všichni lidé se rodí svobodní“ konstatuje Osho pokrytectví, jelikož kdybychom nechali dítě svobodné v plném slova smyslu do 24 hodin bude mrtvé.¹⁸⁶ Po přečtení knihy *O základních lidských právech* od tohoto autora mi vyústila myšlenka, že by se články *Všeobecné deklarace lidských práv* měly brát i s určitým nadhledem a omezením. Musíme také k pochopení této deklarace (a také pro pochopení podstaty lidských práv) uvést, že vzniku tohoto prvního mezinárodního dokumentu o lidských právech, předcházela 2. sv. válka, a hlavním záměrem deklarace bylo, aby tato situace a zvěrstva Adolfa Hitlera (a jiných zúčastněných) se už neopakovali.

Zdroje pro vymezení pojmu lidská práva zahrnovaly české odborné knihy, které se danému tématu věnovaly. Stěžejní pro tuto literaturu byla většinou *Všeobecná deklarace lidských práv*, která je považována za stěžejní při charakteristice lidských práv. Jeden z nejdůležitějších aspektů jsou mechanismy na ochranu lidských práv, které jsou nejlépe propracované v rámci EU a Evropy. I přes tento fakt neexistují mezinárodní mechanismy, které by zabráňovaly porušování lidských práv ze strany vládnoucích režimů. V podstatě je jen na vůli státu, které deklarace a úmluvy daný stát přijme. Ázerbájdžán a Bělorusko můžeme považovat za důkaz tohoto tvrzení. Oba státy se vyznačují autoritářskou vládou, která se drží hlavně díky volbám u moci, které organizace označují převážně za nesvobodné. Evropské státy přesto nadále udržují obchodní a diplomatické styky a podporují tyto režimy, které porušují lidská práva. Hlavním zdrojem informací o daných státech pro mne byly zprávy HRW, které byli odborně zpracované na základě jejich vlastních výzkumů. Zprávy sice mohou budit dojem, že hrají na city čtenářů, ale zdůrazňují i dopady na společnost ostatních lidí. Zprávy AI také často vystupují, že hrají převážně na city, ale je to docela pochopitelné, jelikož organizace AI je převážně odkázána na dary sponzorů a kampaně, které „chytanou lidi u srdce“. Dále jsem vycházela z regionálních organizací, které působí v oblasti daných států či regionů. Pomocným zdrojem mi byla i česká sekce AI, která nám předkládá jednoduchou definici lidských práv. Lidská práva chápe „jako soubor všech základních potřeb lidí,

---

¹⁸⁶ OSHO a [Z ANGL.] PŘEL. ZUZANA KRULICHOVÁ. *O základních lidských právech: 2 předn.* [1. vyd.]. Praha: Pragma, 1991. ISBN 8085213028.

bez nichž by nežili život v důstojnosti“.¹⁸⁷ Touto definicí jsem se v rámci vypracování práce řídila, neboť pojem „důstojnost“ mi je blízký jako studentce sociální a charitativní práce. Druhé mne osobně blízké vymezení pojmu lidských práv je na základě jeho biblického jádra (například Otčenáš). Teolog Hilpert konstatuje že z biblické zvěsti vykryštalizovaly základy lidský práv přesněji, že „existují fundamentální práva, která náleží a musejí být k dispozici každému člověku, a to pouze na základě skutečnosti, že je člověkem“.¹⁸⁸ Spojujícím prvkem s biblickým textem je i základ zvěsti Ježíše Krista, který je stejný jako základ lidských práv, a to je svoboda a láska (tedy úcta k životu ve smyslu lidských práv).

Nejzajímavější částí bakalářské práce je pro mě kapitola o lidských právech Palestinského lidu. Vycházela jsem hlavně z literatury Noama Chomského, židovského filozofa a politického spisovatele, který popisuje situaci v Palestině a Izraeli nezaujatým postojem. Osobně si myslím, že lidská práva jdou do pozadí ekonomických zájmům mocností a Izrael je pro státy hlavně ekonomickým a politickým spojencem i přes fakt, že území Palestiny jsou okupovaná od 60. let 20. století. Zajímavé pro mě bylo, jak je možné, že obyvatelé pásma Gazy, což je kousek od turistických oblastí Egypta, žijí stále v 21. století v nedůstojných podmínkách. Některými autory nazývané v uzavřeném Ghettu a jsou obětmi kolektivní viny, která byla uvalena na Palestince v pásmu Gazy ze strany Izraele. Postoj Izraele se může zdát pochopitelný – uzavření pásma Gazy z důvodu nebezpečí terorismu. Není ale palestinský terorismus reakcí na okupaci území a porušování lidských práv ze strany Izraele? Zajímavé také pro mě bylo, kolik je na světě palestinských uprchlíků, ale v médiích se tolik o nich nedozvídáme (oproti tzv: migrační krizi v Evropě), jak by bylo příhodné. Oproti tomu islám je v současnosti v médiích často zmiňován, proto jsem do práce zahrnula téma lidských práv a islám, Irán jako představitel šiiitského islámu a Saúdskou Arábii představující sunnitskou odnož islámu. V podstatě z odborné literatury profesora Luboše Kropáčka vyplývá, že Korán uvolňoval poměry (hlavně týkajících se žen) oproti předkoránské tradici. V těchto státech je často náboženství záminkou vládních postihů, což je v sekulárním světě nepředstavitelné. V druhé části bakalářské práce se věnuji situaci lidských práv v Evropě. Migrující osoby jsou v médiích či veřejnosti často považovány jen za problém, a ne jako lidi, kteří mají mít také lidská práva. Proto sem upozornila na situaci migrujících osob v uprchlických či detenčních centrech, kde žijí lidé s malou vidinou zlepšení jejich životní situace. Překvapila mne také situace dětí, kteří migrují například v 15 letech a podstupují cestu bez doprovodu rodiny, a jsou vystaveny větším rizikům zneužití a špatného zacházení než dospělé osoby.

---

¹⁸⁷ *Lidská práva* [online]. Praha: AI [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://www.lidskaprava.cz/student/uvod-do-lidskych-prav>

¹⁸⁸ BEINERT, Wolfgang. *Malé dějiny křesťanského myšlení*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2012. Studium (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-541-2.

Jak jsem výše zmiňovala, na lidská práva se může nahlížet kriticky, přijímat je nebo i dokonce oslavovat (10. prosince – Den lidských práv), ale jedno je jasné, jestli chceme žít v civilizovaném světě, měli bychom se „idey“ lidských práv snažit přiblížit. Záměrně píši přiblížit, jelikož v současnosti nemůžeme označit na mapě žádný stát, který ve všech ohledech dodržuje lidská práva. Například i v současné době jsou porušována lidská práva za účelem ochrany proti terorismu nebo jsou často vyspělé státy kritizovány za omezování lidských práv lidí s tělesným či psychickým postižením, ale popsání všech jevů v oblasti porušování lidských práv by bylo účelné, ale v rámci bakalářské práce nemožné.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo upozornit na aktuální situace spojené s porušováním lidských práv ve světě. Evropa a oblast Blízkého východu se staly hlavními předměty této bakalářské práce. Základem první části je vymezení pojmu lidská práva pomocí vývoje lidských práv a lidsko-právních dokumentů. Zmíněné jsou i mechanismy na jejich ochranu, které jsou buďto na regionální či mezinárodní úrovni. Jedná se o „určité smlouvy“ například o *Úmluvu proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání* a její smluvní členové se zaváží pro jejich dodržování. Je ale jen na vůli daných států, které smlouvy ratifikují. Neexistuje tedy mechanismus, který by nařídil všem vládám přijmout dané lidsko-právní dokumenty. Poslední kapitolou, která napomáhá pochopit lidská práva, je kapitola nazvaná překážky v prosazování lidských práv. Z odborné literatury jsem vybrala čtyři body, které spolu můžou navzájem souviset, jak vyplývá z textu práce a jsou to – nedemokratické režimy, ozbrojené konflikty a uprchlictví, neprobíhání svobodných voleb a chudoba.

Věnovala jsem se autoritářským vládám v Iránu a Saúdské Arábii, které stále praktikují trest smrti a mučení. Dalším neblahým specifickým těchto států je diskriminace žen ve veřejném životě, jsou jim odepírána práva, které jsou pro muže samozřejmé (například možnost řízení dopravního prostředku, účasti na sportovních utkání). V obou státech hraje také důležitou roli příslušnost k náboženské obci. Vyznavači jiného, než majoritního vyznání jsou diskriminováni a často postihováni vládním režimem. Také v této práci jsem shrnula problematiku dodržování lidských práv palestinského lidu, a to nejen na okupovaných územích, ale i u palestinských uprchlíků. Izraelsko-palestinský konflikt sahá do historie 20. století, ale nadále není ukončen a poznamenává jak Izrael, tak Palestinu (na kterou jsem se soustředila více). Z Evropy jsem vybrala režimy v Bělorusku a Ázerbájdžánu, které omezují lidská práva svých obyvatel a porušují pravidla svobodných volebních procesů hlavně ku prospěchu vládnoucí rodiny. Alarmujícím je fakt, že ostatní evropské vlády sice někdy označí vlády těchto států za znepokojující, ale přesto jsou lidská práva v pozadí ekonomických zájmů. Jak je vidět na příkladu návštěvy Ilhama Alijeva v Paříži či Bruselu v roce 2017, který doufá v rozvoj investic, a ne ve vyjednávání o stavu lidských práv, což by mělo být dle NGO stěžejním bodem schůzek s evropskými politickými špičkami. NGO také upozorňují na časté zástěrky špatné situace obyvatel za konáním honosných akcí (například Evropské olympijské hry). Tyto akce jsou výhodné pro propagandu vládnoucí rodiny, ale NGO také upozorňují, že v době konání akcí je důležité upozorňovat na porušování lidských práv, jelikož svět upírá zrak na daný stát. V současnosti je v Evropě ožehavým tématem migrace, takže jsem ji neopomenula a věnovala se jí. Hlavně nepříznivé situaci v uprchlických táborech a také se zabývám migrujícími dětmi. Jako příklady z ostatních regionů jsem si vybrala státy Kubu a Zimbabwe, které jsou v dlouhodobém horizontu považovány za země, kde se porušují lidská práva. V případě Kubu ukáže až budoucnost, jestli smrt Fidela Castra ovlivní situaci lidských práv,

v současné době se dále země dá označit za nesvobodnou. Oproti tomu stojí Barma, kde se předpokládá zlepšení situace v návaznosti na vládu Aun Schan Su Ťij, ale jak je vidět v textu práce, lidská práva menšin jsou nadále omezována. Situaci ve Rwandě můžeme zhodnotit jako zlepšení oproti situaci v 90. letech 20. století, ale od kmenové rivality, přešel stát k diskriminaci chudých, a jejich skrytí (vysídlení, umístění) do neoficiálních center. Z textu bakalářské práce plyne, že pro zlepšení situace lidských práv je důležitý apel NGO, mezinárodního společenství a sankce, ale převážně také podpora a síla občanské společnosti v daném regionu či státu.

Literatura a elektronické zdroje

Literatura:

ATTILA, Jozef. *Jeden svět*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-204-6.

BALÍK, Stanislav a Michal KUBÁT. *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. Praha: Dokořán, 2004. Bod (Dokořán). ISBN 8086569896.

BATTHYÁNY, Karina a Mariana CABRERA. *Právo nežít v chudobě: chudoba jako porušování lidských práv*. Praha: Filosofia, 2010. Filosofie a sociální vědy. ISBN 9788070073216.

BEINERT, Wolfgang. *Malé dějiny křesťanského myšlení*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2012. Studium (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-541-2.

BELL, Andrew. *Etnické čistky: Bosna, Kypr, Karabach, Kosovo, Palestina, bývalý Sovětský svaz, Rwanda a Burundi, Srí Lanka, Transylvánie, Ulster*. Praha: Práh, 2003. ISBN 8072520709.

COHEN, Joshua, HRUBEC, Marek, ed. *Interkulturní dialog o lidských právech: západní, islámské a konfuciánské perspektivy [sic]*. Praha: Filosofia, 2008. Filosofie a sociální vědy. ISBN 978-80-7007-282-0.

DUFEK, Pavel a Hubert SMEKAL. *Lidská práva v mezinárodní politice*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Lidská práva. ISBN 9788074787201.

HOLZER, Jan a Pavel MOLEK. *Demokratizace a lidská práva: středoevropské pohledy*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Masarykovou univerzitou Brno, 2013. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-159-6.

HOBSBAWM, E. J. *Globalizace, demokracie a terorismus*. Praha: Academia, 2009. XXI. století. ISBN 978-80-200-1725-3

HUNGR, Pavel a Věra KALVODOVÁ. *Afroasijské právní kultury*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 8021030100.

HUNTINGTON, Samuel P. *Střet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. V Praze: Rybka Publishers, 2001. ISBN 8086182495.

Charta 77 1977-1989: Od morální k demokratické revoluci: dokumentace. Bratislava: Archa, 1990. Acta creationis. ISBN 80-9000422-1-X.

CHOMSKY, Noam, Ilan PAPPÉ a Frank BARAT. *O Palestině*. Přeložil Barbora VOTAVOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2015. ISBN 9788090530997.

KOMÁRKOVÁ, Božena, Milena ŠIMSOVÁ a Jan ŠIMSA. *Lidská práva*. Heršpice: EMAN, 1997. ISBN 80-901854-5-2.

KRAUS, Josef. *Íránský státní terorismus: od Chomejního po Ahmadínežáda*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2014. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-342-4.

KROPÁČEK, Luboš. *Blízký východ na přelomu tisíciletí: dynamika přeměn v muslimském sousedství Evropy*. Praha: Vyšehrad, 1999. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 8070212985.

Lidská práva v Palestině a na dalších okupovaných arabských území: Zpráva Mise OSN zjišťující fakta o konfliktu v Gaze. OSN, 2009

LIM, Audrea. *Izrael: bojkot, divestice, sankce*. Přeložil Jaroslava KOČOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2015. ISBN 9788090530980.

LUKÁŠEK, Libor. *Mezinárodní právo v komentovaných dokumentech*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1898-2.

MARCZYOVÁ, Klaudia, Jozef MEDELSKÝ a Robert ODLER. *Aktuálne problémy migrácie v Európe a jej ľudskoprávna dimenzia*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, ediční středisko v nakladatelství Eva Rozkotová, Beroun, 2016. ISBN 9788087975503.

NEKOLA, Martin. *Diktátoři černého kontinentu*. Praha: Libri, 2015. ISBN 9788072775378.

NÍDR, Tomáš. Ticho v Barmě. Lidé a země. Praha: CN Invest, 2017, 66(4/2017), 62-63. ISSN 0024-2896.

NOŽINA, Miroslav. Barma: etnický problém, válka a boj za demokracii. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2013. ISBN 9788087558089.

OSHO a [Z ANGL.] PŘEL. ZUZANA KRULICHOVÁ. O základních lidských právech: 2 předn. [1. vyd.]. Praha: Pragma, 1991. ISBN 8085213028.

PAVLÍČEK, Václav a Helena HOFMANNOVÁ. *Občanská a lidská práva v současné době*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 978-80-87284-51-3.

PŘIBÁŇ, Jiří, Petr AGHA, Václav BĚLOHRADSKÝ, et al. *Lidská práva: (ne)smysl české politiky?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2015. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-230-2.

RODRÍGUEZ, Rosa María. *Neexistující al-Andalus: jak intelektuálové znovu vymýšlejí islám*. Brno: L. Marek, 2010. ISBN 978-80-87127-24-7.

ROMANCOV, Michael. *Jižní Kavkaz v bezpečnostní perspektivě*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013. ISBN 9788086855905.

SMEKAL, Hubert. *Lidská práva v Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. ISBN 978-80-210-5045-7.

SHLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: přehodnocení, revidování, vyvracení*. Přeložil Daniela BARTÁKOVÁ. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 9788020025449.

Elektronické zdroje:

About IOM [online]. Geneva: IOM [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.iom.int/about-iom>

About us [online]. Minsk: Belarusian Helsinki Committee [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://belhelcom.org/en/about>

About Viasna [online]. Minsk: Human Rights Center "Viasna" [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://spring96.org/en/about>

Amnesty International - Who we are [online]. Amnesty International / Henning Schacht [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/who-we-are/>

A new life after spending teen years in the army [online]. Myitkyina, Kachin State,; UNICEF, 2017 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://unicefmyanmar.blogspot.cz/2017/01/a-new-life-after-spending-teen-years-in.html>

A new milestone: BDS at the Olympics [online]. Mondoweiss, 2016 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://mondoweiss.net/2016/08/milestone-the-olympics/>

Another Youth Activist Convicted on False Drug Charges in Azerbaijan [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/01/17/another-youth-activist-convicted-false-drug-charges-azerbaijan>

Asylum Seekers Left in the Cold [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/01/06/asylum-seekers-left-cold>

Azerbaijan [online]. Washington DC: Freedom house, 2016 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/azerbaijan>

Azerbaijan: Activists targeted by 'government-sponsored' cyber attack [online]. AI, 2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/03/azerbaijan-activists-targeted-by-government-sponsored-cyber-attack/>

Azerbaijan Events of 2016 [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/azerbaijan>

Azerbaijan's president has chosen a new VP — his wife [online]. The Washington post, 2017 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2017/02/22/azerbaijans-president-has-chosen-a-new-vp-his-wife/?utm_term=.638224a39ba3

Azerbaijan: Ten years in jail for youth activist who sprayed graffiti is a travesty of justice [online]. AI, 2016 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/10/azerbaijan-ten-years-in-jail-for-youth-activist-who-sprayed-graffiti-is-a-travesty-of-justice/>

AZERBAIJAN 2016/2017 [online]. AI, 2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/azerbaijan/report-azerbaijan/>

Bangladesh: Reject Rohingya Refugee Relocation Plan [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/02/08/bangladesh-reject-rohingya-refugee-relocation-plan>

Banned from Stadiums for Being a Woman in Iran [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2016/06/30/banned-stadiums-being-woman-iran>

BDS movement - what is BDS [online]. Palestinian BDS National Committee (BNC) [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <https://bdsmovement.net/what-is-bds>

Belarus [online]. Washington D.C.: Freedom house, 2005 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2005/belarus>

Belarus Events of 2016 [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/belarus>

Belarus: Independent Voice Wins Nobel Prize [online]. New York: HRW, 2015 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2015/10/08/belarus-independent-voice-wins-nobel-prize>

Belarus: Public Opinion about Human Rights and Advocacy [online]. Washington: Freedom House, 2016 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/special-reports/belarus-public-opinion-about-human-rights-and-advocacy>

Belarus: Three sudden executions point to shameful purge of death row [online]. AI, 2016 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/11/belarus-three-executions-feared-in-as-many-weeks-amid-sudden-and-shameful-purge-of-death-row/>

Belarus uses telecoms firms to stifle dissent [online]. AI, 2016 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/07/belarus-uses-telecoms-firms-to-stifle-dissent/>

Běloruský sen [online]. Ekaterina Kibalchich, Rusko, 2011. Dostupné z: <https://www.promitejity.cz/detail-filmu/12-belorusky-sen>

Boxed In: Women and Saudi Arabia's Male Guardianship System [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-02-11]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2016/07/16/boxed/women-and-saudi-arabias-male-guardianship-system>

Co jsou lidská práva? Lidskaprava.cz [online]. Praha: Amnesty International [cit. 2017-01-31]. Dostupné z: http://www.lidskaprava.cz/uploads/UCITELSKA_CAST/Co_jsou_lidska_prava_.pdf

Committee against Torture reviews report of Saudi Arabia [online]. New York: United Nations, 2016 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=19876&LangID=E>

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2016 [online]. Berlin: Transparency International, 2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: http://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016

Council of the EU Foreign affairs & international relations Council conclusions on Iran [online]. Brussels: EU, 2016 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/11/14-conclusions-iran/>

Český koridor mezi Srbskem a Chorvatskem [online]. Praha: Člověk v tísni, 2015 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/clanky/cesky-koridor-mezi-srbskem-a-chorvatskem>

Člověk v tísni a lidská práva [online]. Praha [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/lidska-prava>

Dignity international - about us [online]. Petaling Jaya, Selangor, Malaysia [cit. 2017-02-03]. Dostupné z: <http://dignityinternational.org/v3/about-us/>

DOC. HOŠEK, Pavel. Náboženství a lidská práva. In: Htf.cuni.cz [online]. Praha: HTF, 2014 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: http://htf.cuni.cz/HTF-337-version1-lidska_prava__skripta.pdf

DRC Regional Refugee Response: Rwanda [online]. UNHCR, 2017 [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: http://data.unhcr.org/drc/country.php?id=182#_ga=1.173018467.1182133032.1476127816

ELECTION PROCESS DID NOT MEET A NUMBER OF KEY INTERNATIONAL STANDARDS FOR DEMOCRATIC AND FREE ELECTIONS [online]. Minsk: Belarusian Helsinki Committee, 2015 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://belhelcom.org/en/document/election-process-did-not-meet-number-key-international-standards-democratic-and-free>

EU-Belarus relations [online]. Brusel: EEAS, 2016 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/delegations/belarus/4014/eu-belarus-relations_en

EU Court decision on workplace ban on headscarf legitimises discrimination of Muslim women [online]. ENAR, 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.enar-eu.org/EU-Court-decision-on-workplace-ban-on-headscarf-legitimises-discrimination-of>

EU Policies Put Refugees At Risk [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2016/11/23/eu-policies-put-refugees-risk>

Europ and Central Asia [online]. Geneva: IOM, 2017 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.iom.int/europe-and-central-asia>

European Union Events of 2016 [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/european-union>

Europe emergency [online]. Geneva: UNHCR [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/europe-emergency.html>

Euro Relief: History [online]. Greece: Euro Relief [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://eurorelief.net/history/>

FIDH - Who are you? [online]. Paříž [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <https://www.fidh.org/en/about-us/our-organisation/>

Flowers of Tomorrow: The stone of hope for Gaza youth [online]. Geneva: ICRC, 2016 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: <https://www.icrc.org/en/document/gaza-youth-camp>

France becomes first European country to label items from Israeli settlements [online]. Charlotte England: The Independent, 2016 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/france-becomes-first-european-country-to-label-items-from-israeli-settlements-a7444031.html>

Freedom in the World 2017 Cuba Profile [online]. Washington: Freedom house, 2017 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/cuba>

Freedom on the Net 2016: Belarus [online]. Washington DC: Freedom house, 2016 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2016/belarus>

Greece: A Year of Suffering for Asylum Seekers [online]. Athens: HRW, 2017 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/03/15/greece-year-suffering-asylum-seekers>

Harassed, Imprisoned, Exiled Azerbaijan's Continuing Crackdown on Government Critics, Lawyers, and Civil Society [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2016/10/20/harassed-imprisoned-exiled/azerbajjans-continuing-crackdown-government-critics>

HRW - about our research [online]. New York [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/about-our-research>

HRW - history [online]. New York [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/history>

Hungary: Draft Law Tramples Asylum Seekers' Rights [online]. Budapest: HRW, 2017 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/03/07/hungary-draft-law-tramples-asylum-seekers-rights>

Intigam Alijev propuštěn na svobodu! [online]. Praha: Člověk v tísni, 2016 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/clanky/intigam-alijev-propusten-na-svobodu>

Iran Events of 2016 [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/iran>

Iran - Freedom in the World 2016 [online]. Washington, District of Columbia: Freedom House, 2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/iran>

Iran: Halt Imminent Executions: 12 Alleged Drug Offenders at Risk of Death [online]. Beirut: HWR, 2017 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/01/13/iran-halt-imminent-executions>

Iran: "Prisoners of conscience at risk of dying after prolonged hunger strike" – UN expert warns [online]. New York: United Nations, 2016 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=21071&LangID=E>

Iran: Rights Under Attack: Dozens of Activists, Journalists Face Long Prison Terms [online]. Beirut: HRW, 2017 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/01/12/iran-rights-under-attack>

Iran: Writer arrested in violent raid on her house following prison sentence for story about stoning [online]. AI, 2016 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/10/iran-writer-arrested-in-violent-raid-on-her-house-following-prison-sentence-for-story-about-stoning/>

ISLAMOPHOBIA IN EUROPE: [online]. ENAR, 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://enar-eu.org/IMG/pdf/islamophobia_data_2016.pdf

ISRAELI SETTLER COLONIALISM AND APARTHEID: Right of Return. BDS movement [online]. Palestinian BDS National Committee (BNC) [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <https://bdsmovement.net/colonialism-and-apartheid/right-of-return>

It's Time to End Male Control of Saudi Women [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2016/07/22/its-time-end-male-control-saudi-women>

Labor force, female (% of total labor force) [online]. Washington, DC: The World Bank, 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.TOTL.FE.ZS?locations=SA>

Lidská práva [online]. Praha: AI [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://www.lidskaprava.cz/student/uvod-do-lidskych-prav>

Liga lidských práv - kdo jsem [online]. Brno [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://llp.cz/o-nas/kdo-jsme/>

Location of Imprisoned Spiritual Leader Unknown a Month After He Allegedly Fell Into a Coma [online]. New York: International Campaign for Human Rights in Iran, 2016 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <https://www.iranhumanrights.org/2016/11/mohammad-ali-taheri-10/>

Michael Bennett boycotts trip, says he won't be used by Israel [online]. London: CNN, 2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2017/02/12/middleeast/nfl-players-boycott-israel-trip/>

Nesehnutí - historie [online]. Brno [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://nesehnuti.cz/historie-nesehnuti/>

Nesehnutí: výroční zpráva [online]. Brno: Nesehnutí, 2016 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://nesehnuti.cz/nabidka/vyrocnizprava-2015/>

Occupation, Inc.: How Settlement Businesses Contribute to Israel's Violations of Palestinian Rights [online]. New York: HWR, 0176n. 1. [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2016/01/19/occupation-inc/how-settlement-businesses-contribute-israels-violations-palestinian>

One year on: UN group renews call for Saudi Arabia to release human rights activists [online]. Geneva: OHCHR, 2016 [cit. 2017-02-11]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=20886&LangID=E>

PODBRÁNSKÝ, Ivo. Dopady uvolňování vztahů mezi USA a Kubou na kubánské zemědělství [online]. Brno, 2015 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/109312/fss_m/. Diplomová práce. Vedoucí práce Ing. Zbyněk Ulčák.

Presidential elections should not let us forget the fate of migrant children from Calais [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/03/06/presidential-elections-should-not-let-us-forget-fate-migrant-children-calais>

Refugees from Burundi: Current Situation [online]. UNHCR, 2017 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: http://data2.unhcr.org/en/situations/burundi?id=182#_ga=1.144066293.1182133032.1476127816

RFE/RL's Azerbaijani Service: Radio Azadliq [online]. RFE/RL, 2015 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <http://pressroom.rferl.org/p/6126.html>

RFE/RL's Belarusian Service: Radio Svaboda [online]. RFE/RL, 2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://pressroom.rferl.org/p/6128.html>

RFE/RL's Iranian Service: Radio Farda [online]. RFE/RL, 2016 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://pressroom.rferl.org/p/6130.html>

Rohingya arrivals in Bangladesh struggle to get back on their feet [online]. Bangladesh: UNHCR, 2017 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/latest/2017/2/589340874/rohingya-arrivals-bangladesh-struggle-feet.html>

Rwanda: Government Repression in Land Cases [online]. Nairobi: HRW, 2017 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/03/31/rwanda-government-repression-land-cases>

Rwanda: Locking Up the Poor [online]. Nairobi: HRW, 2016 [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2016/07/21/rwanda-locking-poor>

Saudi Arabia Events of 2016 [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-02-11]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/saudi-arabia>

Saudi Arabia increases ruthless sentence in unfair trial of human rights defender to 11 years [online]. AI, 2016 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/12/saudi-arabia-increases-ruthless-sentence-in-unfair-trial-of-human-rights-defender-to-11-years/>

TELHAMI, Shibley. *American attitudes on the Israeli-Palestinian conflict* [online]. In: . Washingtonu, DC: Brookings, 2016 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/research/american-attitudes-on-the-israeli-palestinian-conflict/>

The EU and the refugee crisis [online]. Brussels: European Commission, 2016 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/refugee-crisis/en/>

The Harvest is in My Blood: Hazardous Child Labor in Tobacco Farming in Indonesia [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2016/05/24/harvest-my-blood/hazardous-child-labor-tobacco-farming-indonesia>

The Humanitarian Impact of the Blockade [online]. Jerusalem: OCHA, 2016 [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <http://www.ochaopt.org/content/gaza-strip-humanitarian-impact-blockade-november-2016>

The Palestinian Central Bureau of Statistics: Statistics - Population. *PCBS* [online]. Ramallah City, 2016 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.pcbs.gov.ps/site/881/default.aspx#Population>

UNHCR deeply concerned by Hungary plans to detain all asylum seekers [online]. Geneva: UNHCR, 2017 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/briefing/2017/3/58be80454/unhcr-deeply-concerned-hungary-plans-detain-asylum-seekers.html>

UNHCR - Figures at a Glance [online]. Ženeva [cit. 2017-01-01]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>

UN Human Rights Council votes to establish database of settlement companies [online]. Palestinian BDS National Committee, 2016 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <https://bdsmovement.net/news/un-human-rights-council-votes-establish-database-settlement-companies>

UNICEF applauds as Myanmar signs the Paris Principles on children associated with armed forces and groups [online]. Yangon, Myanmar: UNICEF, 2017 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <https://www.unicef.org/myanmar>

UN rights expert urges Saudi Arabia to use economic plan to bolster women's rights [online]. New York: United Nations, 2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=56004#.WKGWMvnhDIV>

UNRWA IN FIGURES 2016. In: *UNRWA* [online]. Jerusalem: COMMUNICATIONS DIVISION, UNRWA HEADQUARTERS, 0167n. 1. [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: https://www.unrwa.org/sites/default/files/content/resources/unrwa_in_figures_2016.pdf

US: Call on Burma to Cease Persecution of Rohingya [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/03/17/us-call-burma-cease-persecution-rohingya>

Úžasný Ázerbájdžán [online]. Liz Mermin, Velká Británie, 2012. Dostupné z: <https://www.promitejity.cz/detail-filmu/21-uzasny-azerbajdzan>

Violations of press freedom barometer: The figures in 2017 [online]. Paris: RSF, 2017 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: https://rsf.org/en/barometer?year=2017&type_id=235#list-barometre

Watch for Women of Iran [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/Watch4Women>

West Bank and Gaza Strip, UNRWA and the EU [online]. Jerusalem: The Office of the European Union Representative (West Bank and Gaza Strip, UNRWA) [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/delegations/palestine-occupied-palestinian-territory-west-bank-and-gaza-strip/1887/west-bank-and-gaza-strip-unrwa-and-eu_en

„*Why Are You Keeping Me Here?*” [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2016/09/08/why-are-you-keeping-me-here/unaccompanied-children-detained-greece>

Women’s Rights in Iran [online]. New York: HRW, 2015 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2015/10/28/womens-rights-iran>

Women Should Take the Wheel in Saudi Arabia [online]. New York: HRW, 2016 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2016/12/05/women-should-take-wheel-saudi-arabia>

Yusra Mardini [online]. Geneva: UNHCR [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/yusra-mardini.html>

You Will Get Nothing [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2017/01/24/you-will-get-nothing/violations-property-and-inheritance-rights-widows-zimbabwe>

Zimbabwe - events of 2016 [online]. New York: HRW, 2017 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/zimbabwe>

Zimbabwe freedom in the World 2015 [online]. Washington DC: Freedom house, 2016 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/zimbabwe>

Summary

The aim of my bachelor thesis was to draw attention to situations that are related to human rights violation happening all over the world. Europe and Near East became the main topics of my work. I paid attention to authoritarian regimes in Iran and Saudi Arabia. These states still use torturing and death penalty as a way of punishment. In this work I also considered issue of human rights abidance of Palestinians, not only within occupied ares but also towards Palestine refugees. In Europe I have chosen regimes in Belorussia and Azerbaijan, which constantly violating human rights of their citizens and breaking liberal election rules in order to support ruling families in these states. Migration is currently quite hot topic in Europe, so I also have mentioned this topic in my work and considered it. I especially analysed unpleasant situation in refugee camps and I mentioned also issue of migrating children. As examples out of Europe and Near East area I have chosen states Cuba and Zimbabwe, which are in the long term widely recognized as states violating human rights. On the opposite site there is state Burma, where improvement is expected due to rule of Aun Shan Su Ťij, but as the text of my work says human rights of minorities are still strapped. Situation in Rwanda can be evaluated as better compared to situation in 90s of 20th century. The state switched from tribal vying to discrimination of poor and their resettling to unofficial localities. For improvemnet of the human rights situation is very important appeal from NGO, international partnership and sanctions, but the most imporatanant is the power of civic society of current state or region.